

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Petra Šebka a soudců Mgr. Petra Sedláka, Ph.D. a JUDr. Václava Štencla, MA ve věci

žalobců:

- a) Vodovody a kanalizace Hodonín, a.s.**
sídlem Purkyňova 2933/2, 69501 Hodonín
 - b) obec Archlebov**
sídlem Archlebov 2, 696 33 Archlebov
 - c) město Hodonín**
sídlem Masarykovo nám. 53/1, 695 35 Hodonín
 - d) město Kyjov**
sídlem Masarykovo nám. 30/1, 697 01 Kyjov
 - e) obec Moravský Písek**
sídlem Velkomoravská 1, 696 85 Moravský Písek
 - f) obec Mutěnice**
sídlem Masarykova 200, 696 11 Mutěnice
 - g) obec Starý Poddvorov**
sídlem Starý Poddvorov 230, 696 16 Starý Poddvorov
 - h) město Veselí nad Moravou**
sídlem tř. Masarykova 119, 698 01 Veselí nad Moravou
 - i) obec Vnorovy**
sídlem Hlavní 750, 696 61 Vnorovy
 - j) město Vracov**
sídlem náměstí Míru 202, 696 42 Vracov
 - k) obec Dolní Bojanovice**
sídlem Hlavní 383, 696 17 Dolní Bojanovice
- žalobci a) až k) zastoupeni advokátem Mgr. Pavlem Černým
sídlem Údolní 33, 602 00 Brno

l) město Uherský Ostroh

sídlem Zámecká 24, 687 24 Uherský Ostroh
zastoupený advokátem Mgr. Ing. Jánem Bahýřem
sídlem Kotlářská 29, 602 00 Brno

m) Jihomoravský kraj

sídlem Žerotínovo nám. 3, 601 82 Brno

proti

žalovanému:

Český báňský úřad

sídlem Kozí 748/4, 110 01 Praha

za účasti

osoby zúčastněné

na řízení:

České štěrkopísky spol. s r.o., IČO 27584534

sídlem Cukrovarská 34, 190 00 Praha
zastoupená advokátem Mgr. Tomášem Uherkem
sídlem Jandova 8, 190 00 Praha

o žalobách proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 6. 2022, č. j. SBS 09782/2019/59/ČBÚ-21/55,

takto:

- I. Rozhodnutí Českého báňského úřadu ze dne 10. 6. 2022, č. j. SBS 09782/2019/59/ČBÚ-21/55, **se zrušuje** ve výrocích 1) a 2) a věc **se** v tomto rozsahu **vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žaloba žalobce k) **se** v části, v níž brojí proti výrokům 1) a 2) rozhodnutí Českého báňského úřadu ze dne 10. 6. 2022, č. j. SBS 09782/2019/59/ČBÚ-21/55, **odmítá**.
- III. Žaloba žalobce m) **se** v části, v níž brojí proti výroku 3) rozhodnutí Českého báňského úřadu ze dne 10. 6. 2022, č. j. SBS 09782/2019/59/ČBÚ-21/55, **odmítá**.
- IV. Žaloba žalobce k) **se** v části, v níž brojí proti výroku 3) rozhodnutí Českého báňského úřadu ze dne 10. 6. 2022, č. j. SBS 09782/2019/59/ČBÚ-21/55, **zamítá**.
- V. Žaloba žalobce l) **se zamítá**.
- VI. Žalovaný **je povinen** zaplatit každému ze žalobců a) až j) na náhradě nákladů řízení částku specifikovanou v písemném vyhotovení rozsudku, a to k rukám Mgr. Pavla Černého, advokáta se sídlem Údolní 33, 602 00 Brno, do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.
- VII. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci m) na náhradě nákladů řízení částku 3 000 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.
- VIII. Žalobce k) **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- IX. Žalobce l) **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- X. Žalovaný **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- XI. Osoba zúčastněná na řízení **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

1. Obvodní báňský úřad pro území krajů Jihomoravského a Zlínského (dále jen „Obvodní báňský úřad“) rozhodnutím ze dne 9. 1. 2019, č. j. SBS 17437/2016/OBÚ-01/22 (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), stanovil dobývací prostor Uherský Ostroh, ev. č. 711 96, pro dobývání výhradního ložiska Moravský Písek – Uherský Ostroh (B3 012 200). Žalovaný následně rozhodnutím ze dne 10. 6. 2022, č. j. SBS 09782/2019/59/ČBÚ-21/55 (dále jen „napadené rozhodnutí“), změnil prvostupňové rozhodnutí tak, že do jeho výroku I. doplnil podmínku č. 7), která zní: „*Hornická činnost dle zákona o hornické činnosti nebude prováděna v území koridoru územní rezervy pro průplavní spojení D-O-L vymezeném v účinné územně plánovací dokumentaci.*“ Ve zbytku žalovaný prvostupňové rozhodnutí potvrdil a odvolání zamítl, respektive odvolání některých odvolatelů vyjmenovaných ve výroku 3) zamítl jako nepřipustná.
2. Proti napadenému rozhodnutí podali žalobci celkem tři žaloby, které krajský soud usnesením ze dne 13. 10. 2022, č. j. 31 A 84/2022-201, spojil ke společnému projednání.
3. Jádrem sporu je posouzení možných negativních dopadů dobývání šterkopísku ve stanoveném dobývacím prostoru, a to zejména na podzemní zdroj pitné vody Bzenec komplex.

II. Stanoviska účastníků řízení a osoby zúčastněné na řízení

4. Žalobci a) až k) poukazují na to, že budoucí těžba může ohrozit blízký vodní zdroj Bzenec komplex, který je strategickým zdrojem pitné vody, aktuálně zásobujícím přibližně 140 tisíc obyvatel zejména Jihomoravského kraje. V rámci řízení bylo předloženo několik odborných posouzení a znaleckých posudků hodnotících vliv záměru na blízké vodní zdroje. Rozhodnutí žalovaného je založeno především na posudku znalce Barchánka, který žalovaný hodnotí jako „revizní“. Žalovaný nekriticky, bez vlastního hodnocení a zdůvodnění a bez bližšího vypořádání souvisejících námitek žalobců přijímá závěry posudku znalce Barchánka. Rozhodnutí žalovaného se tak v konečném důsledku opírá jen o samotnou skutečnost, že žadatel předložil dva souhlasné znalecké posudky, z toho jeden jako časově poslední, zatímco žalobci předložili jeden znalecký posudek. Proces posouzení vlivů záměru na životní prostředí (dále jen „EIA“) byl zcela nedostatečný. Stanovisko EIA, závazné stanovisko i ověřovací stanovisko vychází z chybného posouzení hydrogeologických poměrů a zahrnuje několik desítek podmínek, které buď nejsou realizovatelné vůbec, nebo jen s velkými obtížemi. V průběhu řízení nedošlo k zohlednění stávající změny klimatu, kdy se již pravidelně opakují období sucha spojená s vysycháním podzemních vod, přičemž se také čím dál častěji objevují ničivé lokální povodně. Dále nebylo v řízení náležitě reflektováno, že stanovisko a závazné stanovisko EIA byly vydány na základě nyní již překonaných hydrogeologických modelů. Nezohlednění těchto skutečností v rozhodnutí žalovaného a rozhodnutí Obvodního báňského úřadu je v rozporu s principy prevence, předběžné opatrnosti a trvale udržitelného rozvoje. V průběhu řízení rovněž nebyla zohledněna stanoviska České geologické služby, která záměr vyhodnotila jako rizikový vzhledem k možnosti kontaminace vodního zdroje, resp. podzemní vody. Všechna původně nesouhlasná závazná stanoviska dotčených orgánů byla v přezkumných řízeních zrušena a následně byla vydána nová, vesměs až po ingerenci nadřízeného dotčeného orgánu (především Krajského úřadu Zlínského kraje). Tento postup vzbuzuje důvodné pochybnosti o nezaujatosti a nestrannosti postupu dotčených orgánů. Mimo to po vrácení věci soudem k dalšímu projednání došlo ve vztahu k závazným stanoviskům dotčených orgánů k dalším pochybením, když se žalovaný, navzdory závazným právním názorům soudu, spokojil pouze se stručným vyjádřením Ministerstva životního prostředí. Navíc nebylo vydáno nové závazné stanovisko stavebního úřadu, ačkoli v rozsudku krajského soudu bylo jeho předchozí závazné stanovisko výslovně označeno jako nepřezkoumatelné, a tedy nezákonné. Namísto toho bylo vydáno pouze nové závazné stanovisko nadřízeného dotčeného orgánu, čímž byla porušena zásada dvojinstančnosti řízení. Žalobci proto

brojí také proti všem těmto závazným stanoviskům, která i z hlediska obsahu hodnotí jako nedostatečná, neodůvodněná a nepřezkoumatelná. Rozhodnutí žalovaného, ani prvostupňové rozhodnutí nesplňují požadavky uvedené v § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), jsou nepřezkoumatelná a nezákonná. Žalobce k) nad rámec výše uvedeného namítá, že výrok 3) napadeného rozhodnutí je nepřezkoumatelný a nezákonný, neboť žalobce k) měl být účastníkem řízení.

5. Žalobce l) namítá, že stanovení dobývacího prostoru je v rozporu s jeho územním plánem. Závazné stanovisko stavebního úřadu postrádá odůvodnění souladu umístění záměru s cíli a úkoly územního plánování, územně plánovacími dokumentacemi města a kraje a je v rozporu s Politikou územního rozvoje. Prvostupňové rozhodnutí ignorovalo skutečnosti, na které poukázal úřad územního plánování. Záměr koliduje s čl. 16, 25 a 34 Politiky územního rozvoje, s vymezením koridoru územní rezervy pro průplavní spojení Dunaj-Odra-Labe, s čl. 1, 7/1, 7/8, 9, 13, 66, 68, 69 a 76 Zásad územního rozvoje Zlínského kraje. Žádná z těchto kolizí není předmětem posouzení v závazném stanovisku, a to je proto nezákonné. Žalovaným doplněná podmínka představuje snahu o obcházení stavebního zákona. Závazné stanovisko supljuje vymezení plochy pro těžbu nerostů, což mu nepřísluší. Není z něj seznatelné, jak se vypořádalo s prostorovou návazností činnosti žadatele obsažené v dokumentaci, z níž plyne, že dobývací prostor zasahuje do území koridoru územní rezervy spojení Dunaj-Odra-Labe, v němž má dojít k instalaci hydraulické bariéry ještě před započatím těžby. Záměr je v územně analytických podkladech SO ORP Uherské Hradiště evidován jako hrozba pro udržitelný rozvoj území a problém k řešení v územně plánovací dokumentaci. Prověření koncepčním dokumentem provedeno není a napadené rozhodnutí jej nemůže nahradit. Ustanovení § 18 odst. 5 stavebního zákona umožňuje umisťovat záměry pouze za předpokladu, že záměr charakter území nenaruší a zájem na jeho umístění převáží nad veřejným zájmem na ochranu nezastavěného území a přírodních a dalších hodnot uvedených v § 18 odst. 4 stavebního zákona. Žadatel měl usilovat o změnu územního plánu. Potvrzující závazné stanovisko ani jeho doplnění nereflektuje hierarchickou závaznost územně plánovacích dokumentací. Pokud by § 18 odst. 5 stavebního zákona umožňoval stanovení dobývacího prostoru bez ohledu na funkční využití ploch stanovené v územním plánu, musel by se územní plán podrobit posouzení vlivů na udržitelný rozvoj (SEA). Právní výklad směřující k tomu, že za jiné opatření pro těžbu nerostů lze považovat stanovení dobývacího prostoru, je aprobační obcházení zákona. Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 4 As 234/2017-38 se týká zcela odlišné situace. Obcházení zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o posuzování vlivů“) širokým výkladem § 18 odst. 5 stavebního zákona by bylo nutné považovat za nepřípustnou „salámovou metodu“. Obvodní báňský úřad pochybil, neboť nepřihlédl k informacím obsaženým ve stanovisku úřadu územního plánování, a nepožádal stavební úřad o doplnění jeho nepřezkoumatelného stanoviska. Podklady, které vedly Krajskou hygienickou stanicí k vydání kladného závazného stanoviska, nedostatečně zohledňují kumulativní a synergické vlivy těžby se stávající zátěží občanů. Dojde k zasažení města zvýšenou prašností a tím ke snížení výnosů ze zemědělských pozemků města. Rozhodnutí je také v rozporu s § 67 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vodní zákon“). Zlepšení odtoku povrchových vod nebylo prokázáno.
6. Žalobce m) namítá, že žalovaný účelově použil posudek Barchánka vypracovaný na žádost žadatele jako revizní znalecký posudek. Úkolem žalovaného bylo zajistit nestranné posouzení sporné odborné otázky. Znalec Barchánek navíc není znalcem v oboru geologie se specializací na hydrogeologii, případně v oboru vodního hospodářství, což nemůže nahradit ani odborná pomoc konzultanta. Žalovaný proto nezjistil skutečný stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Ministerstvo životního prostředí ani Obvodní báňský úřad nehodnotily otázku změny

klimatických podmínek a aktualizace Státní politiky životního prostředí (ministerstvo navíc vycházelo z neplatného dokumentu). Záměr je popřením cílů Státní politiky životního prostředí České republiky pro rok 2012-2020. Probíhající klimatická změna zvyšuje rizika související s realizací šterkovny. Dotčené orgány byly určeny nesprávně. Záměr je situován i v k.ú. Moravský písek, na němž je nezpevněná polní cesta, která má být podle závazné podmínky č. 4 stanoviska EIA upravena. Mělo by dojít k jejímu rozšíření, což ovšem vyžaduje zábor zemědělské půdy. Konkrétním technickým řešením a možnostmi napojení se úřady nezabývaly. Povinně se uplatňuje účast i toho dotčeného orgánu, v jehož správním obvodu je situována jen minoritní část záměru. Poněvadž část území dotčeného záměrem je ve správním obvodu Krajského úřadu Jihomoravského kraje, Městského úřadu Veselí nad Moravou a Krajské hygienické stanice Jihomoravského kraje, jsou tyto úřady dotčenými orgány. Stanoviska, která soud shledal nepřezkoumatelnými, se stala právně neúčinná a nepoužitelná. Nápravu je možno řešit jen vydáním nového závazného stanoviska prvoinstančního orgánu. Opakovanému přezkoumání brání § 48 odst. 2 správního řádu. Závazné stanovisko Krajského úřadu Zlínského kraje je nezákonné, neboť dovoluje stanovení dobývacího prostoru v překryvu s plochou územní rezervy pro průplavní spojení Dunaj – Odra – Labe. Dovoluje přitom některé hornické činnosti. Konstrukce závazného stanoviska je proto zmatečná a nezákonná. Návrh je v rozporu s územním plánem. Námitky směřující proti závaznému stanovisku Krajského úřadu Zlínského kraje je nutno předložit nadřízenému dotčenému správnímu orgánu. Návrh je dále v rozporu s § 28 odst. 2 písm. e) a odst. 3 a s § 67 odst. 1 a odst. 2 písm. a) a b) vodního zákona. Těžba narušuje přirozené vodní poměry. Uložená opatření jsou vymahatelná pouze po dobu těžby, likvidace důlních děl a rekultivace území. Poté zůstane v území obnažené těžební jezero a zdroj pitné vody bude bez ochrany. Nebyl udělen souhlas vlády ani výjimka Ministerstva životního prostředí. Budoucí odběr pro závlahy je v rozporu s § 29 vodního zákona. Záměr je v chráněné oblasti přirozené akumulace vod (dále jen „CHOPAV“) a v aktivní zóně záplavového území řeky Morava. Nelze pominout nově zakotvený význam povrchové a podzemní vody v § 1 odst. 1 vodního zákona. Existují významná rizika pro provoz vodního zdroje Bzenec a jsou obtížně řešitelná. Nelze přehlížet důvodné obavy a námitky kvůli soukromému zájmu na těžbě.

7. Žalovaný ve svém vyjádření odkazuje na napadené rozhodnutí a navrhuje, aby soud žaloby zamítl. S postavením znalce se ze zákona pojí požadavky na objektivitu, takže jeho závěry nemohou být ovlivněny tím, kdo posudek obstaral. Ministr životního prostředí opakovaně a za znalosti všech namítaných podkladů potvrdil stanovisko EIA. Změnou klimatických podmínek se žalovaný zabýval. Správní proces k žádosti o prodloužení platnosti stanoviska EIA nebylo možné považovat za předběžnou otázku. Žalovaný není příslušný k tomu, aby se vyjadřoval k postupu dotčených orgánů. Postupoval v souladu s § 149 i § 68 odst. 3 správního řádu. Při posuzování účastenství vycházel ze závazného právního názoru krajského soudu. Žalobce 1) předjímá výsledky případného budoucího rozhodnutí o povolení hornické činnosti. Na základě napadeného rozhodnutí nemůže být zahájeno využívání výhradního ložiska. Otázky řešené v rámci posudku Ing. Barchánka spadaly do více oborů, přizvání RNDr. Čížka pro posouzení otázek, které nespádají přímo do působnosti znalce, tudíž nenarušuje důvěryhodnost znaleckého posudku. Dobývací prostor se nachází výlučně na území Zlínského kraje. Nebyl proto dán důvod pro participaci dotčených orgánů s místní působností na území Jihomoravského kraje. Rozpor se zákazem těžby v CHOPAV je vyloučen § 2 odst. 1 písm. e) nařízení vlády č. 85/1981 Sb. Dotčené orgány dospěly k závěru, že umístěním záměru nedojde ke zhoršení odtokových podmínek a jeho umístění v aktivní zóně záplavového území je přípustné.
8. Osoba zúčastněná na řízení ve svém vyjádření v první řadě uvádí, že záměr byl posuzován v procesu EIA, a poukazuje na nestandardnosti provázející posuzování žádosti o prodloužení platnosti stanoviska EIA a spojuje je s osobou Ing. Hubáčkové, která aktivně brojila proti záměru a v době posuzování žádosti byla ministryní životního prostředí. Následně zpochybňuje aktivní věcnou legitimaci žalobců ve vztahu k některým žalobním bodům a podrobně rozvádí důvody,

proč spatřuje jednotlivé žalobní námitky nedůvodnými. Poukazuje na příklady koexistence těžby šterkopísku se zdroji pitné vody a obhájuje odborné závěry týkající se hydrogeologických poměrů, z nichž vycházelo napadené rozhodnutí. Klimatická změna není novou skutečností a těžba šterkopísku nebude mít negativní vliv na kvalitu a vydatnost zdroje pitné vody. Nedojde ke zhoršení odtokových poměrů a vliv pískovny bude zanedbatelný ve srovnání s již existující indukovanou infiltrací říčních vod. Závěrem osoba zúčastněná na řízení navrhuje, aby soud žaloby zamítl.

9. Žalobci a) až k) ve svých dalších podáních poukazují na sdělení Ministerstva životního prostředí, kterým neprodloužilo platnost stanoviska EIA, a na předběžné vyjádření znalce Benkoviče, jakož i jeho následný znalecký posudek. Některými závěry a argumenty uváděnými v těchto podkladech pak podporují vlastní žalobní argumentaci. V replice následně opět podrobněji polemizují s argumenty osoby zúčastněné na řízení a žalovaného.

III. Posouzení aktivní procesní legitimace žalobců

10. Krajský soud předně posuzoval aktivní procesní legitimaci žalobců k podání žaloby. Ta je upravena v § 65 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), které rozlišuje dvě kategorie žalobců. První z nich (odst. 1) představují žalobci, kteří jsou aktivně legitimováni k podání žaloby z důvodu, že napadené rozhodnutí se přímo dotklo jejich sféry hmotných práv. Ačkoliv tyto žalobci v obecné rovině nutně nemusí být účastníky správního řízení, je taková situace spíše ojedinělá (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 2. 2011, č. j. 2 Afs 4/2011-64), neboť účastenství ve správním řízení se zpravidla odvíjí právě od možnosti dotčení práv, a obecně je takto také explicitně vymezeno – viz § 27 správního řádu. Druhou kategorií (odst. 2) představují osoby, které takovými hmotnými právy nedisponují, ale jsou legitimovány k podání žaloby z titulu svého účastenství ve správním řízení (viz např. rozsudek ze dne 7. 12. 2005, č. j. 3 As 8/2005-118, publikovaný pod č. 825/2006 Sb. NSS, či ze dne 11. 12. 2008, č. j. 8 As 31/2008-72).
11. V případě rozhodnutí o samotném stanovení dobývacího prostoru [v posuzované věci jde o výroky 1) a 2) napadeného rozhodnutí] má soud za to, že okruh osob aktivně legitimovaných k podání žaloby dle § 65 odst. 1 s. ř. s. se překrývá s okruhem účastníků řízení dle § 28 odst. 2 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „horní zákon“) a okruh osob aktivně legitimovaných k podání žaloby dle § 65 odst. 2 s. ř. s. se překrývá s okruhem účastníků řízení dle § 9c odst. 3 zákona o posuzování vlivů (soud si je vědom toho, že se v judikatuře objevuje i názor, že i tyto účastníci jsou aktivně legitimováni podle § 65 odst. 1 s. ř. s., na níže uvedené závěry to nemá vliv).
12. Okruh účastníků správního řízení obecně stanoví § 27 správního řádu. Ten v odstavci třetím, větě první stanoví, že účastníky jsou rovněž osoby, o kterých to stanoví zvláštní zákon. Toto ustanovení samo o sobě nevylučuje obecná pravidla pro stanovení okruhu účastníků podle odstavce prvního a druhého. Zvláštní úprava vylučuje použití těchto ustanovení pouze tehdy, pokud obsahuje taxativní výčet účastníků řízení, což lze vyvozovat z toho, že zjevně neoznačuje účastníky nad rámec úpravy obsažené v § 27 odst. 1 a 2 správního řádu a nepoužívá výrazy jako „také“ či „především“ (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 4. 2014, č. j. 4 As 157/2013-33).
13. Pro posuzovanou věc je rozhodující zvláštní pravidlo obsažené v § 28 odst. 2 horního zákona. Podle něj jsou účastníky řízení o stanovení dobývacího prostoru navrhovatel, fyzické a právnické osoby, jejichž vlastnická práva a jiná práva k pozemkům nebo stavbám mohou být rozhodnutím o stanovení dobývacího prostoru přímo dotčena, a obec, v jejímž územním obvodu se dobývací prostor nachází. Ve světle výše uvedených kritérií, je nutno tento výčet účastníků řízení považovat za taxativní. Použití obecných ustanovení o účastenství [§ 27 odst. 1) a 2) správního řádu] je tudíž vyloučeno.

14. V případě rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru má soud za to, že s ohledem na charakter tohoto rozhodnutí (tím je fakticky umístěn záměr, nikoliv povolován) a vymezení účastenství ve správním řízení dle § 28 odst. 2 horního zákona, je k podání žaloby na základě § 65 odst. 1 s. ř. s. aktivně procesně legitimován pouze účastník správního řízení dle § 28 odst. 2 horního zákona. Přímý zásah do hmotných práv je totiž jak důvodem účastenství ve správním řízení, tak titulem pro podání žaloby na základě § 65 odst. 1 s. ř. s. (obě kategorie se fakticky překrývají).
15. Definice účastníků řízení dle § 28 odst. 2 horního zákona však není zcela výlučná, neboť může být rozšířena speciální úpravou (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2011, č. j. 1 As 6/2011-347), kterou je v tomto případě § 9c odst. 3 zákona o posuzování vlivů. Podle něj platí, že pokud se podáním písemného oznámení přihlásí správnímu orgánu, který navazující řízení vede, do 30 dnů ode dne zveřejnění informací podle § 9b odst. 1, stává se účastníkem navazujícího řízení též a) dotčený územní samosprávný celek, nebo b) dotčená veřejnost uvedená v § 3 písm. i) bodě 2.
16. Účastníci řízení podle § 9c odst. 3 zákona o posuzování vlivů jsou však aktivně procesně legitimováni k podání žaloby proti napadenému rozhodnutí na základě § 65 odst. 2 s. ř. s. Přímo totiž nedisponují hmotnými právy, na nichž by mohli být přímo dotčeni. Důvodem jejich účastenství ve správním řízení není přímé dotčení na právech, nýbrž „dotčení“ z titulu jejich postavení jako zástupce veřejnosti. Přímé dotčení na hmotných právech (a to ani ve smyslu § 27 odst. 2 správního řádu, ani ve smyslu § 28 odst. 2 horního zákona) nelze dovozovat například z nutnosti zajištění zásobování obyvatel pitnou vodou, neboť ani koneční spotřebitelé ani obce, které usilují o zajištění tohoto zásobování, nedisponují nárokem na to, aby byla voda dodávána z konkrétního vodního zdroje, tj. nedisponují žádnými právy ke konkrétnímu vodnímu zdroji. Ze stejného důvodu nelze přímé dotčení spatřovat v dotčení vlastnického práva k nemovitostem (vodovodním přípojkám, budovám či pozemkům), které jsou aktuálně zásobovány pitnou vodou z konkrétního vodního zdroje.
17. Lze tedy učinit dílčí závěr, že aktivně procesně legitimováni k podání žaloby proti napadenému rozhodnutí byli na základě § 65 odst. 1 a 2 s. ř. s. pouze účastníci správního řízení. Účastenství ve správním řízení je přitom nutno zkoumat dle rozhodné právní úpravy, nikoliv podle faktického postupu správních orgánů. Pokud správní orgán nejedná s tím, koho právní úprava označuje za účastníka řízení, neznamená to pro něj ztrátu jeho práv a povinností, které mu z účastenství plynou (zákon pouze omezuje způsob, jakým se opomenutý účastník může svého postavení v řízení domáhat), ani ztrátu aktivní procesní legitimace k podání žaloby proti správnímu rozhodnutí. Stejně tak platí, že se osoba nestává účastníkem řízení pouze na základě toho, že s ní správní orgán jedná jako s účastníkem řízení. Práva a povinnosti účastníka řízení plynou z právní úpravy, nikoliv z protiprávního postupu správního orgánu. Na těchto právech a povinnostech tedy může být zkrácen pouze skutečný účastník správního řízení, nikoliv domnělý (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 1. 2013, č. j. 2 As 7/2011-274).
18. Ze žalobců byli účastníky řízení dle § 28 odst. 2 horního zákona pouze žalobce l) jakožto obec, v jejímž obvodu se dobývací prostor nachází, a žalobce a) jakožto osoba, jejíž jiná práva ke stavbám mohla být rozhodnutím o stanovení dobývacího prostoru přímo dotčena. Žalobce a) tvrdil, že je vlastníkem a provozovatelem vodárenských objektů a vodovodní infrastruktury pro jímání vody v jímacím území Bzenec – komplex, které může být záměrem ovlivněno. Z katastru nemovitostí je ověřitelné vlastnictví žalobce a) k okolním pozemkům, přičemž jeho vlastnictví k vodárenským objektům a vodovodní infrastruktuře nebylo nikým zpochybňováno. Kromě toho nebylo zpochybňováno, že žalobce a) je provozovatelem vodovodu ve smyslu § 2 odst. 5 zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o vodovodech a kanalizacích“). Krajský soud má za to, že byť žalobce a) nemá vlastnické právo k samotnému vodnímu zdroji, může být přímo dotčen na svých právech případným zhoršením kvality jímané vody. Podle § 2 odst. 1 zákona o vodovodech a kanalizacích jsou pod pojem

„vodovod“ zahrnuty také vodárenské objekty pro jímání podzemní vody, přičemž z § 2 odst. 3 zákona o vodovodech a kanalizacích vyplývá, že mezi činnosti označené souhrnně jako provozování vodovodu spadá také odběr pitné vody. Žalobce a) má tedy ze zákona práva a povinnosti, které se přímo vztahují k předmětnému vodnímu zdroji. Jestliže je dobývací prostor umístěn do ochranného pásma vodního zdroje (tj. do oblasti, ve které zjevně může být alespoň potenciálně ovlivněna kvalita či vydatnost vodního zdroje), disponuje vlastník a zároveň provozovatel vodovodu, jehož součástí jsou i objekty pro jímání podzemní vody z daného vodního zdroje, vlastnickými právy ke stavbám (jímacím objektům), která mohou být rozhodnutím o stanovení dobývacího prostoru přímo dotčena. Tato práva jsou na základě § 28 odst. 2 horního zákona titulem pro účastenství ve správním řízení o stanovení dobývacího prostoru.

19. V případě ostatních žalobců nepřichází v úvahu jejich účastenství ve správním řízení na základě § 28 odst. 2 horního zákona, a tudíž ani aktivní procesní legitimace na základě § 65 odst. 1 s. ř. s. Soud proto dále zkoumal, zda ostatní žalobci byli účastníky řízení na základě § 9c odst. 3 zákona o posuzování vlivů, v důsledku čehož by mohli být aktivně legitimováni k podání žaloby na základě § 65 odst. 2 s. ř. s.
20. V případě územně samosprávných celků je účastenství podle § 9b odst. 3 písm. a) zákona o posuzování vlivů podmíněno splněním formální a materiální podmínky. Materiální podmínkou je v tomto případě dotčení územně samosprávného celku. S ohledem na charakter právní úpravy obsažené v zákoně o posuzování vlivů má zdejší soud za to, že tímto dotčením není myšleno přímé dotčení na právech a povinnostech, jak vyžaduje § 65 odst. 1 s. ř. s., nýbrž postačuje dotčení nepřímé, plynoucí z posláni obce, jakožto zástupce veřejnosti *sui generis*, tj. zástupce svých občanů. Právě jedním z principů samosprávy je totiž sdružení osob za účelem prosazování společných zájmů. Zájem na dodávce pitné vody obyvatelstva územního samosprávného celku je zcela jistě legitimním zájmem, který může územní samosprávný celek v rámci zákonných mantinelů prosazovat. Možné (nikoliv nutně prokázané či jisté) ohrožení tohoto zájmu určitým záměrem, který podléhal posouzení vlivů na životní prostředí, je podle názoru soudu dotčením územního samosprávného celku pro účely § 9b odst. 3 písm. a) zákona o posuzování vlivů. Toto nepřímé dotčení je tedy postačující pro splnění materiální podmínky účastenství dle citovaného ustanovení.
21. Žalobci b) až k) a m) prakticky shodně své dotčení spatřují mimo jiné v možnosti ohrožení zdroje pitné vody, kterou je zásobováno jejich obyvatelstvo. Toto tvrzení považuje soud za plausibilní, a jelikož zásobování těchto územních samosprávných celků z daného zdroje pitné vody nikdo nerozporuje a nic nenasvědčuje tomu, že by uvedené tvrzení bylo smyšlené, není potřeba je potvrzovat konkrétními podklady. Materiální podmínku pro účastenství dle § 9b odst. 3 písm. a) zákona o posuzování vlivů tedy u nich považuje soud za splněnou.
22. Jelikož se však nejedná o přímé dotčení na hmotných právech, nemůže být územně samosprávný celek aktivně legitimován k podání žaloby proti napadenému rozhodnutí na základě § 65 odst. 1 s. ř. s., nýbrž pouze na základě § 65 odst. 2 s. ř. s., a to pouze v případě, že „přetaví“ v souladu s § 9b odst. 3 písm. a) zákona o posuzování vlivů své nepřímé dotčení v účastenství ve správním řízení. K tomu musí splnit také formální podmínku účastenství. Tato podmínka spočívá v přihlášení se správnímu orgánu, který vede navazující řízení (Obvodnímu báňskému úřadu), podáním písemného oznámení do 30 dnů ode dne zveřejnění informace podle § 9b odst. 1 zákona o posuzování vlivů. Podle tohoto ustanovení správní orgán příslušný k vedení navazujícího řízení zveřejňuje postupem podle § 25 správního řádu spolu s oznámením o zahájení řízení taxativně vyjmenované informace.
23. V projednávané věci Obvodní báňský úřad předmětné informace zveřejnil Veřejnou vyhláškou – informace podle § 9b odst. 1 zákona č. 100/2001 Sb. ze dne 23. 8. 2016, č. j. SBS 17437/2016/OBÚ-01/4. Tato vyhláška byla vyvěšena na úřední desce Obvodního báňského

úřadu (tj. zveřejněna) dne 23. 8. 2016. Posledním dnem pro podání oznámení podle § 9b odst. 1 zákona o posuzování vlivů tak byl čtvrtek 22. 9. 2016. Do tohoto data se z žalobců, kteří jsou územně samosprávnými celky, řádně přihlásili žalobci b) až j) a m). Žalobce k) se přihlásil 18. 7. 2017. Žalobce k) tedy nesplnil formální podmínku účastenství dle § 9b odst. 3 písm. a) zákona o posuzování vlivů, a nestal se tak účastníkem správního řízení. Žalobce k) tedy není aktivně procesně legitimován k podání žaloby proti výrokům 1) a 2) napadeného rozhodnutí ani na základě § 65 odst. 1 s. ř. s., ani na základě § 65 odst. 2 s. ř. s.

24. Jelikož žalobce k) nebyl účastníkem řízení o stanovení dobývacího prostoru a žalovaný s ním ani jako s účastníkem řízení nejednal, musí soud konstatovat, že nedostatek aktivní procesní legitimace žalobce k) k podání žaloby proti výrokům 1) a 2) napadeného rozhodnutí je zjevný. Soud proto žalobu žalobce k) v tomto rozsahu odmítl podle § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s., neboť byla podána osobou k tomu zjevně neoprávněnou.
25. Soud naproti tomu shledal, že žalobce k) je aktivně procesně legitimován k podání žaloby proti výroku 3) napadeného rozhodnutí, jímž žalovaný jeho odvolání a odvolání některých dalších osob zamítl jako nepřijatelná. Žalobce k) byl totiž účastníkem odvolacího řízení o jím podaném odvolání, byť bylo toto odvolání shledáno nepřijatelným z důvodu, že žalobce nebyl účastníkem řízení o stanovení dobývacího prostoru. Zde však musí soud zdůraznit, že účastenství žalobce k) v odvolacím řízení se na rozdíl od osob, které byly účastníky samotného řízení o stanovení dobývacího prostoru, odvíjelo od § 27 odst. 2 správního řádu (účastenství dle § 27 odst. 1 správního řádu v odvolacím řízení přísluší pouze osobám, které byly těmito účastníky již v prvostupňovém řízení – viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 8. 2013, č. j. 7 As 31/2013-45), a účastnická práva žalobce k) měla zcela jiný obsah. Závěr o účastenství dle § 27 odst. 2 správního řádu není v kolizi s výše uvedeným závěrem o taxativním vymezení účastníků řízení o dobývacím prostoru, neboť v případě žalobce k) se jedná o účastenství ve fakticky odlišném řízení – řízení o nepřijatelném odvolání, které bylo pouze formálně spojeno s řízením o odvolání účastníků řízení o stanovení dobývacího prostoru. Žalobce k) se proto může žalobou domáhat pouze a jen přezkoumání otázky, zda bylo či nebylo správně jeho odvolání zamítnuto jako nepřijatelné. Jak se také vyjádřil Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 28. 7. 2011, č. j. 5 As 30/2011-102 „*v rozhodnutí o zamítnutí odvolání pro opožděnost nebo nepřijatelnost podle § 92 odst. 1 správního řádu se odvolací orgán věcně nezabývá podaným odvoláním, posuzuje pouze jeho včasnost nebo přijatelnost. V případě žaloby proti rozhodnutí o zamítnutí odvolání jako opožděného nebo nepřijatelného je tedy správní soud oprávněn zkoumat v mezích žalobních bodů pouze to, zda se skutečně jednalo o opožděné nebo nepřijatelné odvolání a zda tedy byl žalobce zkrácen na svých právech neprovedením odvolacího přezkoumání. Pokud krajský soud dospěje k závěru, že odvolání bylo po právu zamítnuto jako nepřijatelné nebo opožděné, žalobu zamítne, v opačném případě toto odvolací rozhodnutí zruší a věc vrátí žalovanému k dalšímu řízení (srov. rozsudek č. j. 5 As 18/2011-81 ze dne 13. května 2011)*“.
26. Soud proto uzavírá, že žalobce k) je aktivně procesně legitimován k podání žaloby proti výroku 3) napadeného rozhodnutí, a nikoliv již výrokům 1) a 2).
27. S ohledem na specifický předmět odvolacího řízení o nepřijatelném odvolání žalobce k) je však nutno zároveň konstatovat, že k žalobě proti výroku 3) napadeného rozhodnutí nebyl aktivně procesně legitimován nikdo jiný, než osoby, o jejichž odvolání bylo tímto výrokem rozhodnuto. Těmito osobami jsou žalobce k) a šestnáct dalších obcí, které žalobu proti napadenému rozhodnutí nepodaly. Pouze jich se tento výrok přímo dotýká a pouze ony jsou oprávněny bránit svá práva v řízení před správním soudem. Výrok 3) napadeného rozhodnutí však napadl také žalobce m). Ačkoliv žalobce m) nevznáší žádnou konkrétní námitku proti tomuto výroku (respektive důvodům, na kterých tento výrok stojí), svou žalobu neomezuje na konkrétní výrok či výroky napadeného rozhodnutí, a je proto nutno vycházet z toho, že toto rozhodnutí napadá v celém rozsahu. Jelikož se však výrok 3) napadeného rozhodnutí žalobce m) zjevně nijak nedotýká, musí soud uzavřít, že svou žalobu v tomto rozsahu podal jako osoba zjevně k tomu

neoprávněná. Soud proto podle § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s. odmítl žalobu žalobce m) v rozsahu, ve kterém směřuje proti výroku 3) napadeného rozhodnutí.

IV. Posouzení věci

28. Krajský soud v Brně na základě včas podaných žalob přezkoumal napadené rozhodnutí a jemu předcházející řízení v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2, věta první s. ř. s.). Soud přezkoumával důvodnost pouze u včas uplatněných žalobních bodů (dle § 71 odst. 2 ve spojení s § 72 odst. 1 s. ř. s.) a k důvodům nezákonnosti uplatněným po žalobní lhůtě (např. to, že odběry vody pro závlahy budou mít negativní vliv na vydatnost vodního zdroje) nepřihlížel. Opakovali-li však žalobci v pozdějších podáních svá žalobní tvrzení a pouze poukazovali na to, že tato tvrzení dokládají nově předložené důkazy, nejednalo se o nepřipustné rozšíření žaloby. Při přezkoumání rozhodnutí soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správních orgánů (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Protože se námitky žalobců částečně překrývají, vyjádří se soud zpravidla souhrnně k jednotlivým okruhům žalobních bodů.
29. Jelikož se jádro věci týká odborného hodnocení hydrogeologických poměrů a rizik těžby pro zdroj pitné vody v dotčeném území, vycházel soud z velkého množství odborných podkladů, které byly v dané věci opatřeny. Pro přehlednost soud proto uvádí, že konkrétní odborný podklad soud vždy zjednodušeně identifikuje osobou, jejímž jménem byl podklad zpracován, a uvedením roku zpracování [např. „znalecký posudek Landy (2021)“, „Landa (2021)“, „studie AQUATEST (2010)“, „model ProGeo (2018)“]. Pouze v případě znaleckých posudků opatřených znaleckou doložkou dle § 127a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“) soud používá označení „znalecký posudek“, v ostatních případech používá označení „posudek“, „model“, „vyjádření“ apod. Judikatura, z níž soud při rozhodování vycházel, je dostupná na www.nsssoud.cz, www.nsoud.cz, respektive <http://nalus.usoud.cz>.

IV.A Přípustnost odvolání žalobce k)

30. Soud shledal, že žalobce k) je osobou aktivně procesně legitimovanou k podání žaloby proti výroku 3) napadeného rozhodnutí. Tímto výrokem byla jako nepřipustná zamítnuta odvolání žalobce k) a dalších šestnácti osob, a to z důvodu, že tito odvolatelé nebyli účastníky řízení o stanovení dobývacího prostoru. Ve světle výše citované judikatury se soudní přezkum výroku 3) napadeného rozhodnutí omezuje pouze na otázku přípustnosti odvolání žalobce.
31. Jak plyne z § 81 odst. 1 správního řádu, proti rozhodnutí může podat odvolání pouze účastník řízení. Jiná osoba tedy není oprávněna odvolání podat a takové odvolání pak musí být podle § 92 odst. 1 správního řádu zamítnuto jako nepřipustné. Klíčovou je tak otázka, zda žalobce k) byl účastníkem řízení o stanovení dobývacího prostoru či nikoliv.
32. Žalobce k) předně namítá nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí (respektive nedostatečné zjištění skutkového stavu) z toho důvodu, že se jeho možným účastenstvím žalovaný zabýval jen z pohledu § 9c odst. 3 zákona o posuzování vlivů, a nikoliv již z pohledu § 28 odst. 2 horního zákona.
33. Tuto námitku soud neshledal důvodnou. Okruhem účastníků řízení dle § 28 odst. 2 horního zákona se zdejší soud zabýval již v předchozím rozsudku. Žalobce k) sice nebyl účastníkem daného soudního řízení, nicméně daný rozsudek byl nejen veřejně dostupný na www.nsssoud.cz, ale se stal také podkladem napadeného rozhodnutí a žalobce k) se s ním objektivně mohl seznámit. V tomto rozsudku soud stejně jako nyní jasně uvedl, že účastenství dle § 28 odst. 2 horního zákona svědčilo z tehdejších žalobců pouze nynějším žalobcům a) a l). Obce zásobované vodnou z dotčeného vodního zdroje mohly být podle názoru soudu pouze účastníky řízení na základě § 9c odst. 3 zákona o posuzování vlivů, jakožto zástupci veřejnosti *sui generis*. Žalobce k) přitom v rámci správního řízení netvrdil žádnou konkrétní okolnost (přímé dotčení vlastnického práva či jiného práva k pozemkům a stavbám), pro kterou by se mělo jeho postavení odlišovat od

postavení ostatních obcí figurujících jako zástupci veřejnosti. Na žádnou takovou okolnost dokonce nepoukázal ani poté, co mu žalovaný oznámil, že jej za účastníka řízení nepovažuje. Žalovaný pak neměl žádný důvod v napadeném rozhodnutí spekulovat nad tím, čím by se snad mohl žalobce k) cítit přímo (nikoliv nepřímo jako všechny ostatní obce) dotčen. Z kontextu napadeného rozhodnutí (v němž navíc žalovaný výslovně odkazoval na závazný právní názor vyslovený v předchozím rozsudku krajského soudu) je zcela zřejmé, že žalovaný nepovažoval žalobce k) za účastníka řízení dle § 28 odst. 2 horního zákona a proč. To, že takový závěr nevedl výslovně, nemůže v dané situaci znamenat nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí.

34. Žalobce k) dále v žalobě uvádí nově konkrétní skutečnosti, v nichž spatřuje přímé dotčení svých vlastnických či jiných práv k nemovitostem na jeho území. S těmito tvrzeními pak spojuje závěr, že měl být účastníkem řízení dle § 28 odst. 2 horního zákona. S takovým závěrem se však zdejší soud neztotožňuje, neboť tvrzené dotčení považuje pouze za nepřímé.
35. Žalobce k) konkrétně poukazuje na své vlastnické právo k pozemkům a objektům na svém území, k jejichž provozu je zajištěna pitná voda ze zdroje Bzenec - komplex. Jak však již uvedl soud v předchozím rozsudku i v tomto rozsudku výše, koneční spotřebitelé (včetně vlastníků vodovodních přípojek, domů či pozemků zásobovaných pitnou vodou) nedisponují nárokem na to, aby jim byla voda dodávána z konkrétního vodního zdroje, tj. nedisponují žádnými právy ke konkrétnímu vodnímu zdroji. Dotčení jejich vlastnického práva k nemovitostem zásobovaným aktuálně vodou z konkrétního zdroje je tudíž dotčením nepřímým a navíc do značné míry hypotetickým. Závisí totiž na řadě jiných skutečností, jako například schopnosti jejich smluvního partnera dostát svému smluvnímu závazku spočívajícímu v dodávání pitné vody, ovšem z jakéhokoliv zdroje. Takto vzdálené a hypotetické dotčení rozhodně nelze srovnávat například s dotčením vlastníků nemovitostí v relativní blízkosti záměru stavby budovy, která má zcela bezprostřední vliv na své blízké okolí. Soud proto nepovažuje za přiléhavé odkazy žalobce k) na judikaturu, která se týkala odlišných vlivů odlišných záměrů ve vztahu k účastenství dle odlišné právní úpravy.
36. Lze shrnout, že žalobce k) nebyl účastníkem řízení o stanovení dobývacího prostoru ani na základě § 9c odst. 3 zákona o posuzování vlivů (což žalobce nerozporoval), ani na základě § 28 odst. 2 horního zákona. Nebyl proto oprávněn podat odvolání proti prvostupňovému rozhodnutí a jeho odvolání žalovaný zcela správně zamítl jako nepřijatelné.

IV.B Nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí

37. Žalobci na řadě míst uplatňují námitky nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí primárně z důvodu nevypořádání některé z jejich námitek, respektive argumentů či tvrzených skutkových okolností.
38. Krajský soud k těmto námitkám v první řadě uvádí, že nepřezkoumatelnost nemůže pramenit z toho, že žalovaný v řadě otázek odkazuje na prvostupňové rozhodnutí nebo na závazná stanoviska, respektive závazná stanoviska vydávaná dle § 149 odst. 7 správního řádu (dále také „přezkumné závazné stanovisko“). Jestliže se prvostupňové rozhodnutí či závazná stanoviska vypořádávají s jednotlivými námitkami, není nutné, aby k jejich argumentaci připojil žalovaný vždy ještě argumentaci vlastní (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 9. 2010, č. j. 5 As 56/2009-63, a ve vztahu k závazným stanoviskům úvahy v části V.G tohoto rozsudku). Podstatné je, aby bylo účastníkům zřejmé, z jakých konkrétních důvodů žalovaný považuje odvolací námitky za nedůvodné. V tomto směru tedy soud napadené rozhodnutí nepřezkoumatelným neshledal. Stejně tak nemůže být důvodem nepřezkoumatelnosti obecně vyslovené přesvědčení žalobců, že se žalovaný některým otázkám věnoval nedostatečně. Jestliže je ze správního rozhodnutí patrné, jakou právní úpravou se správní úřad řídil, jaký skutkový stav vzal za zjištěný, jak právní úpravu interpretoval a aplikoval na zjištěný skutkový stav a z jakého

důvodu považuje námitky účastníků řízení za liché, je nutno jeho rozhodnutí považovat za přezkoumatelné.

39. Ačkoliv žalovaný skutečně na některé argumenty žalobců výslovně nereaguje, je v napadeném rozhodnutí jeho postoj k jednotlivým odvolacím námitkám jasně vyjádřen. Tam, kde reakce na odvolací námitku vyžadovala vlastní úvahu žalovaného nad rámec prvostupňového rozhodnutí či závazných stanovisek, tam ji žalovaný také uvádí. Mnohé vlastní úvahy žalovaného jsou možná stručné, ale s ohledem na rozsah všech podání obsažených ve správním spise a komplikovanost posuzované problematiky je takový postup zcela adekvátní. V daném případě stručnost úvah žalovaného spíše přispívá k větší srozumitelnosti napadeného rozhodnutí pro širší veřejnost, pro kterou může být výsledek daného řízení podstatný. Lpění na tom, aby žalovaný reagoval na každý dílčí argument či zjištěnou skutečnost, by bylo v daném případě zcela kontraproduktivním formalismem (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 9 Afs 70/2008-13, a ze dne 21. 12. 2011, č. j. 4 Ads 58/2011-72, nebo usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 11. 2011, sp. zn. II. ÚS 2774/09). Podstata věci je všem účastníkům zřejmá, stejně jako její hodnocení ze strany žalovaného. Tvrzené nedostatky zjevně nebránily žalobcům v tom, aby závěry žalovaného věcně rozporovaly. Soud proto napadené rozhodnutí neshledal nepřezkoumatelným.

IV.C Rozpor s hmotným právem

40. Žalobci poukazují na rozpor stanovení dobývacího prostoru s vodním zákonem a prováděcími předpisy. Žalobce I) dále namítá *de facto* nepřiměřenost zásahu do svých vlastnických práv a do své samosprávné působnosti.

IV.C.1 Přípustnost stanovení dobývacího prostoru v aktivní zóně záplavového území

41. Žalobci namítají mimo jiné porušení § 67 vodního zákona v důsledku stanovení dobývacího prostoru v aktivní zóně záplavového území.
42. Podle § 67 odst. 1 vodního zákona platí, že v aktivní zóně záplavových území se nesmí umísťovat, povolovat ani provádět stavby s výjimkou vodních děl, jimiž se upravuje vodní tok, převádějí povodňové průtoky, provádějí opatření na ochranu před povodněmi nebo která jinak souvisejí s vodním tokem nebo jimiž se zlepšují odtokové poměry, staveb pro jímání vod, odvádění odpadních vod a odvádění srážkových vod a dále nezbytných staveb dopravní a technické infrastruktury, zřizování konstrukcí chmelnic, jsou-li zřizovány v záplavovém území v katastrálních územích vymezených podle zákona č. 97/1996 Sb., o ochraně chmele, ve znění pozdějších předpisů, za podmínky, že současně budou provedena taková opatření, že bude minimalizován vliv na povodňové průtoky; to neplatí pro údržbu staveb a stavební úpravy, pokud nedojde ke zhoršení odtokových poměrů.
43. Podle § 67 odst. 2 vodního zákona je v aktivní zóně dále zakázáno
- a) těžit nerosty a zeminu způsobem zhoršujícím odtok povrchových vod a provádět terénní úpravy zhoršující odtok povrchových vod,
 - b) skladovat odplavitelný materiál, látky a předměty,
 - c) zřizovat oplocení, živé ploty a jiné podobné překážky,
 - d) zřizovat tábory, kempy a jiná dočasná ubytovací zařízení; to neplatí pro zřizování táborů sestávajících pouze ze stanů, které byly před stanovením aktivní zóny záplavového území v tomto místě zřizovány a které lze v případě povodňového nebezpečí neprodleně odstranit.
44. Ve vztahu k projednávané věci je nutno v prvé řadě zdůraznit, že napadené rozhodnutí není rozhodnutím o umístění, povolení ani provádění stavby. Stanovení dobývacího prostoru má pouze podobný charakter jako územní rozhodnutí, nicméně nejedná se o rozhodnutí o umístění stavby, a tudíž na ně nedopadá § 67 odst. 1 vodního zákona. Na tom nemůže nic změnit ani skutečnost, že součástí širšího záměru je také vybudování určitých staveb (zázemí). Tyto stavby

nejsou předmětem nyní napadeného rozhodnutí. Možnost umístění či povolení těchto doprovodných staveb bude předmětem jiných řízení, jejichž výsledek bude samostatně podléhat soudnímu přezkumu. Samotná těžba bez realizace jakýchkoliv staveb pojmově vyloučena není, přičemž tato skutečnost je postačující pro učinění závěru, že napadené rozhodnutí věnující se pouze a jen stanovení dobývacího prostoru není v rozporu s § 67 odst. 1 vodního zákona. Tvrzená nezákonnost stanoviska EIA se týká té jeho části, které se nijak nepromítá do napadeného rozhodnutí, a proto nemůže z povahy věci způsobovat nezákonnost napadeného rozhodnutí.

45. Stejně tak není předmětem napadeného rozhodnutí ani skladování zeminy či zbytků vytěženého materiálu. Podobně jako v případě doprovodných staveb se i této otázce sice například Stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí ze dne 9. 3. 2015, č. j. 12289/ENV/15 (dále jen „stanovisko EIA“), věnuje, nicméně v této části nejde o podklad napadeného rozhodnutí, nýbrž o podklad pro rozhodnutí, která budou na napadené rozhodnutí navazovat. Tato rozhodnutí budou taktéž podléhat samostatnému soudnímu přezkumu. Samotná těžba bez skladování odplavitelného materiálu, látek a předmětů (např. jejich okamžitým odvozem) pojmově vyloučena není, přičemž tato skutečnost je postačující pro učinění závěru, že napadené rozhodnutí věnující se pouze a jen stanovení dobývacího prostoru není v rozporu s § 67 odst. 2 písm. b) vodního zákona. Tvrzená nezákonnost stanoviska EIA se týká té jeho části, které se nijak nepromítá do napadeného rozhodnutí, a proto nemůže z povahy věci způsobovat nezákonnost napadeného rozhodnutí. Nad rámec nutného odůvodnění lze však poznamenat, že případné dočasné deponie nejsou dle některých znalců problematické, respektive nepředstavují ohrožení životního prostředí [viz Landa (2021), str. 23, a Barchánek (2022), str. 25].
46. Na posuzovaný případ tak přímo dopadá pouze § 67 odst. 2 písm. a) vodního zákona. Pro účely tohoto ustanovení přitom není potřeba, aby byly záměrem zlepšeny odtokové poměry [jak se domáhá žalobce I)], nýbrž aby nebyl zhoršen odtok povrchových vod. Jak přitom soud uvedl již ve svém předchozím rozsudku, zákonnou podmínku nezhoršení odtoku povrchových vod je nutno vykládat s ohledem na smysl daného ustanovení. Je zcela zřejmé, že jeho cílem je zabránit činností, které by mohly přivodit z hlediska dopadů povodní horší situaci, než jaká hrozí v případě zachování dosavadního stavu. Zhoršením odtoku povrchových vod je tedy myšleno zhoršení potenciální povodňové situace.
47. Základním podkladem pro hodnocení vlivu těžby na odtokové poměry v případě povodní je posudek Pöyry Environment (2008). Z něj (str. 19) plyne, že pokud by se připustilo zaplavování areálu pískovny povodňovými vodami, akumulací prostor by se zvýšil pro zachycení částí objemů povodňových vln malých toků protékajícím inundačním územím o objem daný mezi hladinou v jezeře pískovny a povrchem stávajícího terénu. Z toho je v posudku činěn závěr, že v takovém případě by se situace oproti dnešnímu stavu zlepšila. Nyní projednávaná varianta záměru přitom počítá právě s tím, že pískovna ohrazována nebude a v případě povodní proto bude těžební jezero zaplaveno.
48. Také Landa (2021) na str. 23 potvrzuje, že retenční prostor vzniklý těžbou bude přispívat ke zmírnění průběhu povodňové vlny a ke zhoršení povodňových stavů nedojde. Znalec zároveň poukazuje na skutečnost, že v analogických případech (nádrž Plánava budovaná přímo jako protipovodňové opatření a další blíže neoznačené analogické lokality v povodí Moravy) nepředstavuje problém ani skladování odplavitelných materiálů.
49. Stejně tak Barchánek (2022) na str. 25 hodnotí, že odtěžování štěrkopísků nemůže mít na průběh povodně negativní dopad. Štěrkovna bude představovat mimořádný akumulací prostor (0,476 milionu m³), kterým přispěje k zadržování případné povodňové vlny a zpomalí odtok. Na lokalitách Moravský Písek – Podluží nebo Plánava (s retencí 76 000 m³) se podobné retenční prostory budují a začleňují se do integrovaného systému protipovodňové ochrany. Znalec dodává, že v případě dočasného deponování štěrkopísku, případně výsyvky, se jedná o přírodní,

inertní materiál, jehož případný teoretický odnos povodňovou vlnou nepředstavuje zásadní problém, případně ohrožení životního prostředí.

50. Uvedené závěry znalců nerozporuje ani Benkovič (2022, strana 79).
51. Pokud má z odborného hlediska vyhloubený prostor (který není zcela zatopený vodou) v důsledku zvýšení retenční schopnosti terénu pozitivní dopad na povodňové stavy [jak plyne z posudku Pöyry Environment (2008) i znaleckých posudků Landy (2021) a Barchánka (2022)], pak tento stav nelze považovat za zhoršení odtoku povrchových vod ve smyslu § 67 vodního zákona. V opačném případě by byl zákon aplikován z odborného hlediska zcela proti jeho smyslu, byť z čistě jazykového hlediska hovoří toliko o zhoršení odtoku, bez ohledu na reálný dopad záměru na řešení povodňové situace. Jakkoliv zadržování vody vede ke snížení odtoku (resp. spíše rozlivu), v případě že je tento důsledek pro řešení povodňové situace pozitivní, nelze hovořit o zhoršení odtoku povrchových vod ve smyslu § 67 vodního zákona.
52. Soud proto uzavírá, že stanovení dobývacího prostoru v daném případě není v rozporu s § 67 vodního zákona.

IV.C.2 Přípustnost stanovení dobývacího prostoru v chráněné oblasti přirozené akumulace vod

53. Žalobci dále namítají, že stanovení dobývacího prostoru v CHOPAV není přípustné s ohledem na § 28 odst. 2 písm. e) vodního zákona, podle něhož se v CHOPAV v rozsahu stanoveném nařízením vlády zakazuje mimo jiné těžit nerosty povrchovým způsobem nebo provádět jiné zemní práce, které by vedly k odkrytí souvislé hladiny podzemních vod. Uvedeným prováděcím nařízením je nařízení vlády č. 85/1981 Sb., o chráněných oblastech přirozené akumulace vod Chebská pánev a Slavkovský les, Severočeská křída, Východočeská křída, Polická pánev, Třeboňská pánev a Kvartér řeky Moravy. Toto nařízení ve svém § 2 odst. 1 písm. e) bod 1. stanoví, že se v chráněných vodohospodářských oblastech mimo jiné zakazuje těžit nerosty povrchovým způsobem nebo provádět jiné zemní práce, které by vedly k odkrytí souvislé hladiny podzemních vod. Zároveň však dodává, že tento zákaz se nevztahuje na těžbu šterků, písků a šterkopísků, budou-li časový postup a technologie těžby přizpůsobeny možností následného vodohospodářského využití prostoru ložiska.
54. Z výše uvedeného je patrné, že vodní zákon nezakazuje těžbu v CHOPAV absolutně, nýbrž zmocnil vládu k tomu, aby stanovila nařízením rozsah tohoto zákazu. Vláda pak plně v mezích tohoto zákonného zmocnění stanovila, že těžba šterkopísků je v daných oblastech přípustná za splnění podmínky budoucí vodohospodářské využitelnosti prostoru ložiska. Tato úprava je zjevně výsledkem odborného posouzení obecné závadnosti těžby šterkopísku na vodní zdroje. To v obecné rovině odpovídá i závěrům některých znalců, kteří poukazují na případy bezproblémové koexistence těžby šterkopísku a jímání pitné vody (viz zejména Landa, 2017, a Barchánek, 2022). Burda (2020) či Benkovič (2022) tuto tezi přímo nezpochybňují a spíše rozporují její přiléhavost na daný konkrétní případ. Tyto oponentní názory nicméně podle soudu nemají vliv na závěr, že *de iure* je těžba šterkopísku v CHOPAV přípustná, počítá-li se s budoucím vodohospodářským využíváním těžební jámy. Na tom nemůže nic změnit ani právně nezávazný bod 1.1.1.7 Státní politiky životního prostředí České republiky pro rok 2012-2020, který navíc pouze obecně (a bez vazby na konkrétní ustanovení zákona) stanoví požadavek na omezování ohrožení podzemních zdrojů vod v důsledku zvyšování těžby šterkopísků v nivách toků. Otázkou, zda v daném konkrétním případě je těžba ve vztahu ke zdroji pitné vody bezproblémová, se soud bude zabývat v dalších částech rozsudku. Nejde již však o otázku souladu s § 28 odst. 2 písm. e) vodního zákona, nýbrž zejména o otázku souladu s § 30 odst. 8 vodního zákona a otázku přípustnosti z hlediska možných vlivů záměru na životní prostředí.
55. Pokud jde o navržený způsob využití budoucího jezera po ukončení těžby pro závlahy, pak soud musí konstatovat, že se jedná o vodohospodářské využití, čímž je nutno považovat podmínku § 2 odst. 1 písm. e) bodu 1. nařízení vlády č. 85/1981 Sb. za splněnou. Je však nutno zdůraznit, že

daná podmínka nespočívá v předem pevně stanoveném požadavku na konkrétní vodohospodářském využití, nýbrž v požadavku na vodohospodářskou využitelnost, tj. přizpůsobení časového postupu a technologií těžby tak, aby bylo možné následné vodohospodářské využití (jak konstatuje též posudek G E T, 2014, strana 65).

56. Nabízí se pochopitelně otázka, zda není možné lépe naplňovat cíle vodního zákona a vodu z těžebního jezera využít vhodněji, tj. např. jako zdroj pitné vody. Avšak v situaci, kdy žalobce e) v jiných případech těžbu šterkopísku podporuje a požaduje, aby bylo umožněno následné využití těžebního jezera jako zdroje pitné vody, kdežto v posuzovaném případě o takové využití nejeví žádný zájem, nelze navržený způsob využití pro závlahy považovat za pouhou snahu formálně naplnit literu zákona. Ostatně budoucí využití jako zdroje pitné vody tím rozhodně není vyloučeno a při následném rozhodování o povolení nakládání s těmito vodami může být tato varianta vodoprávním úřadem zvážena a promítnuta do výsledného rozhodnutí. Napadené rozhodnutí rozhodně nelze považovat za rozhodnutí, které by žadatele opravňovalo k nakládání s těmito povrchovými vodami po ukončení těžby nebo které by omezovalo žadatele, správní orgány či jiné osoby v možnostech, jakým způsobem bude s těmito povrchovými vodami nakládáno.
57. I s ohledem na znalecké posudky, které byly předloženy po vydání předchozího rozsudku soudem, které předpokládají v budoucnu častější klimatické výkyvy (Landa, 2021, nebo Benkovič 2022) se může v dlouhodobém horizontu nabízet také využití těžebního jezera k umělé infiltraci povrchové vody, a tím navýšení (resp. stabilizaci) vydatnosti vodního zdroje Bzenec – komplex. I takové využívání těžebního jezera je nutno považovat za vodohospodářské využití. Z posudku Landy (2021) přitom plyne, že jezero takto bude využíváno v každém případě, neboť v době srážek bude vodu zadržovat a podzemní vody bude dotovat postupně, tj. i v době, kdy budou srážky i průtoky ve vodních tocích nižší.
58. To, že jednotlivé vodní útvary (těžební jezero a jímací území) tvoří v tomto směru funkční celek, ovšem zároveň neznamená, že by se v těžebním jezeře nacházela podzemní voda. Tato voda podle názoru soudu naplňuje definici vody povrchové dle § 2 odst. 1 vodního zákona. Jejich čerpání pro závlahy proto neporušuje § 29 vodního zákona, který reguluje používání podzemní vody. Dané ustanovení navíc použití podzemní vody pro jiný účel než zásobování obyvatelstva pitnou vodou zcela nezapovídá. I kdyby tedy vodoprávní úřad přijal odlišný výklad § 2 odst. 1 vodního zákona, nevedlo by to bez dalšího k nepřipustnosti čerpání vody z těžebního jezera pro závlahy.
59. Z § 29 vodního zákona však lze zároveň dovodit, že budoucí vodohospodářské využití těžebního jezera nesmí ohrozit vydatnost zdroje podzemní vody. V tomto směru by byly žalobní námitky směřující k ohrožení vydatnosti vodního zdroje případné, ovšem pouze za předpokladu, že by ohrožení vydatnosti vodního zdroje v důsledku čerpání vody pro závlahy mělo oporu ve skutkových zjištěních.
60. V obecné rovině lze konstatovat, že samotná existence CHOPAV v dotčené lokalitě nebrání bez dalšího stanovení dobývacího prostoru. Je však nutno posuzovat konkrétní dopady budoucího vodohospodářského využití těžebního jezera na vodní zdroj. Hodnocení této otázky se přitom v nyní posuzované věci odvíjí od celkového hodnocení hydrogeologických poměrů v daném území, k němuž se soud souhrnně vyjádří níže.

IV.C.3 Připustnost stanovení dobývacího prostoru v ochranném pásmu vodního zdroje

61. Žalobci dále nezákonnost napadeného rozhodnutí dovozují ze skutečnosti, že dobývací prostor byl stanoven v ochranném pásmu vodního zdroje II. stupně.
62. Podle § 30 odst. 8 vodního zákona v ochranném pásmu I. a II. stupně je zakázáno provádět činnosti poškozující nebo ohrožující vydatnost, jakost nebo zdravotní nezávadnost vodního

zdroje, jejichž rozsah je vymezen v opatření obecné povahy o stanovení nebo změně ochranného pásma.

63. Z citovaného ustanovení je patrné, že samotná existence ochranného pásma vodního zdroje v dotčené lokalitě nebrání bez dalšího stanovení dobývacího prostoru. Je nutno posuzovat konkrétní dopady dobývacího prostoru na vodní zdroj. Toto odborné posouzení se primárně odvíjí od vyhodnocení hydrogeologických poměrů v daném území. Potencialita ohrožení vydatnosti, jakosti nebo zdravotní nezávadnosti vodního zdroje je otázkou odbornou, nikoliv právní. Touto otázkou se soud ve světle odborných podkladů zabývá níže.

IV.C.4 Zásah do práv žalobce I)

64. Žalobce I) namítá v první řadě zásah do svého práva na samosprávu v důsledku toho, že stanovení dobývacího prostoru se neslučuje s tím, jak je dotčené území regulováno v jeho územním plánu. Tuto námitku soud neshledal důvodnou. Jelikož je tato otázka spojena s dalšími aspekty přípustnosti záměru z pohledu územního plánování (stanovení dobývacího prostoru je podmíněno souladem také s nadřízenými územně plánovacími dokumentacemi či úkoly a cíli územního plánování), uvede soud podrobněji důvody svého závěru níže, v rámci přezkumu závazného stanoviska stavebního úřadu.
65. Žalobce I) namítá také to, že bude záměrem těžby rušen jednak ve svém vlastnickém právu, jednak v pečování o zdravé životní prostředí občanů. Oba tyto zásahy dovozuje z prašnosti a hlučnosti provozu záměru, respektive související dopravy. Ani tyto námitky soud neshledal důvodnými.
66. Předmětem napadeného rozhodnutí je v tuto chvíli stanovení dobývacího prostoru. V tuto fázi řízení lze z hlediska zákonných limitů prašnosti a hluku posuzovat způsob těžby a její přímé dopady, neboť tyto aspekty se dají považovat za základní charakteristiku záměru, která byla již v tomto řízení jasně deklarována (jiný způsob dobývání není ani naznačován). Konkrétní logistika související s odvozem vytěženého materiálu však podle názoru soudu již překračuje rámeček rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru. Stejně tak překračuje rámeček tohoto rozhodnutí podrobnější posuzování kumulativních a synergických vlivů, neboť rozhodnutím není přímo povolována činnost, která vyvolává posuzované vlivy, jako je hluk a prach. V dané fázi realizace záměru je postačující, že je v obecné rovině vyloučeno, že by těžba překračovala z hlediska prašnosti a hluku zákonné limity.
67. Takový závěr přitom učinilo ve vztahu k hluku z těžby závazné stanovisko Krajské hygienické stanice Zlínského kraje ze dne 7. 7. 2015, č. j. KHSZL 12052/2015, a z hlediska hluku i prachu také stanovisko EIA. Obě stanoviska přitom vychází z hlukové a rozptylové studie a z posouzení vlivů na veřejné zdraví. Stanovisko EIA je navíc doplněno posudkem EIA (níže označovaný jako posudek G E T, 2014), který mimo jiné uvádí, že hluk z vlastní těžební činnosti a úpravy štěrkopísku nebude přesahovat běžnou úroveň hlukového pozadí a imisní příspěvek záměru je zanedbatelný a kvantitativně nehodnotitelný. Žalobce I) přitom tyto odborné podklady relevantním způsobem (odkazem na jiný odborný podklad) nezpochybňuje.

IV.D Hodnocení podkladů pro posouzení vlivů záměru na podzemní vody ve správním řízení

68. Soulad záměru s hmotným právem [zejména § 28 odst. 2 písm. e) a § 30 odst. 8 vodního zákona] závisí na vyhodnocení vlivu těžby štěrkopísku na podzemní vody, primárně pak na vodní zdroj Bzenec – komplex. Tato otázka je přitom otázkou odbornou. Ani Obvodní báňský úřad, ani žalovaný, ani soud si o této otázce nemohou učinit úsudek vlastní. V rámci procesů vydávání závazných stanovisek, v rámci samotného správního řízení o stanovení dobývacího prostoru i v tomto řízení před soudem byla k této otázce předložena celá řada odborných podkladů (odborná vyjádření, matematické modely, posudek znaleckého ústavu, znalecké posudky znalců,

závazná stanoviska dotčených správních orgánů, stanoviska jiných správních orgánů). Úkolem správních orgánů bylo všechny získané podklady řádně vyhodnotit.

69. Při hodnocení podkladů přitom musely správní orgány zohlednit skutečnost, že pouze znalecký posudek s doložkou dle § 127a o. s. ř. může mít váhu znaleckého posudku (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 7. 2015, č. j. 9 As 206/2014-48). Takovým znaleckým posudkem jsou znalecké posudky Landy (2017 a 2021), Burdy (2020), Barchánka (2022) a v řízení před soudem předložený znalecký posudek Benkoviče (2022). Všechny ostatní posudky (bez ohledu na to, jakou erudicí, kvalifikací či autorizací jejich zpracovatelé disponují, tj. včetně posudku znaleckého ústavu GEOtest, a. s.) mají povahu listinného důkazu. Toto rozlišování není pouhým formalismem, neboť je nutno vzít v úvahu například to, že připojením doložky dle § 127a o. s. ř. znalec své závěry prezentuje s plným vědomím trestněprávních důsledků nepravdivého znaleckého posudku.
70. Uvedené neznamena, že by znalecké posudky musely být brány jako neochvějný základ pro odborná skutková zjištění a listinné důkazy by naopak měly být ignorovány. Správní orgány musí i tak hodnotit úplnost a věrohodnost znaleckých posudků mimo jiné s ohledem na jiné podklady. I z „pouhých“ listinných důkazů mohou vyplynout natolik závažné pochybnosti o správnosti znaleckého posudku, které mohou vyvolat potřebu provedení výslechu znalce či dokonce vyžádání revizního znaleckého posudku (viz např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 10. 11. 2015, sp. zn. 21 Cdo 4543/2014, nebo ze dne 17. 6. 2008, sp. zn. 22 Cdo 1290/2007, dostupné na www.nsoud.cz).
71. Zároveň platí, že případné rozpory mezi znaleckými posudky je nutno ve správním řízení odstranit. Správní orgány musí zjistit stav věci tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti (viz § 3 správního řádu). V případě přetrvávajících rozporů o odborných zjištěních, na kterých správní orgán staví své rozhodnutí, nelze hovořit o řádně zjištěném skutkovém stavu. Způsobů, jak rozpory mezi znaleckými posudky odstranit, je několik. Pouze v případě zřejmých nesprávností postupu znalce by bylo možné se přiklonit na stranu jednoho ze znaleckých posudků. Takový postup by ovšem musel být opřen o zcela jasné úvahy a odkazy na konkrétní nedostatky druhého ze znaleckých posudků. Jiné rozpory mezi znaleckými posudky bude zpravidla nutné odstraňovat opět za pomoci znalců. První z možností je odstranění rozporů na základě výslechu znalců (potažmo jejich konfrontace, viz např. nálezn Ústavního soudu ze dne 25. 2. 2009, sp. zn. I. ÚS 2399/2008). Vedle toho přichází v úvahu zhotovení revizního znaleckého posudku. Také revizní znalecký posudek přitom může být vyžádán a předložen samotným účastníkem řízení a nemusí být nutně zadáván správním orgánem nebo soudem (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 1. 2014, sp. zn. 26 Cdo 3928/2013). Účastníkům řízení totiž zůstávají ve správním a soudním řízení zachovány stejné námítky jako proti soudem či správním orgánem ustanovenému znalci (např. námitka podjatosti) a jeho posudku (např. nesprávnost, nejasnost, neúplnost). Výhodiskem je bezesporu i skutečnost, že zákon č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech poskytuje základní právní rámec pro to, aby byla garantována nejen odbornost, ale také nestrannost a nezávislost znalce. Významným prvkem je pak také trestněprávní odpovědnost znalce za podání nepravdivého, hrubě zkresleného nebo neúplného znaleckého posudku (viz § 346 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).
72. Popsané garance odbornosti, nestrannosti a nezávislosti znalce ovšem nelze považovat za mantru, která by zbavovala správní orgány nebo soud odpovědnosti za řádně zjištěný skutkový stav. Vždy je nutno hodnotit, zda je znalecký posudek jasný, úplný, logický, zda vychází ze všech relevantních podkladů a skutkových zjištění a není zjevně metodologicky vadný. Hodnocení se týká také věrohodnosti teoretických východisek a způsobu vyvozování závěrů znalce. To platí i pro revizní znalecký posudek, ať již je zadán správním orgánem (potažmo soudem), nebo jej předloží některý z účastníků řízení.

73. Krajský soud dospěl k závěru, že žalovaný nevyhodnotil předložené znalecké posudky (a další odborné podklady) způsobem, který by odpovídal shora popsaným požadavkům. Neidentifikoval dílčí rozpory ve znaleckých posudcích, respektive rozpory poněkud povšechně vypořádal odkazem na revizní znalecký posudek Barchánka (2022). Jeho obsah však náležitě nevyhodnotil a odkázal na jeho souhrnné hodnocení přesvědčivosti znaleckých posudků Landy (2017 a 2021) a Burdy (2020) a na zákonné garance odbornosti, nestrannosti a nezávislosti znalce. Při náležitém hodnocení všech znaleckých posudků by musel zjistit, že některé odpovědi Barchánka (2022) přímo nekorespondují s položenými otázkami, některé odpovědi jsou založeny spíše na vágní úvaze, který z posudků považuje znalec za přesvědčivější, a některým problematickým aspektům se znalec podrobněji nevěnuje. Kromě toho by musel také zjistit určité nedostatky i ve znaleckém posudku Landy (2017). Krajský soud sice v předchozím rozsudku dospěl k závěru, že vznášené pochybnosti o možných negativních dopadech těžby šterkopísku v posuzované lokalitě do značné míry odstranil znalecký posudek Landy (2017), který soud vyhodnotil jako jasný, srozumitelný, věrohodný a přesvědčivý. Zároveň však zdůraznil, že se důkazní situace může v dalším řízení změnit, což také nastalo. Byly předloženy další znalecké posudky s doložkou dle § 127a o. s. ř., které přitom odhalily určité nedostatky také v případě znaleckého posudku Landy (2017).
74. V současné době v rámci správního i soudního řízení nebyl předložen jediný odborný podklad, u něhož by neexistovaly pochybnosti o věrohodnosti, úplnosti či správnosti v něm obsažených závěrů. Tato skutečnost však neznamená úplnou nepoužitelnost všech odborných podkladů (soud např. výše popsal, že v otázce vlivu těžební jámy na možné zhoršení rozlivu povodňových vod mezi podklady nepanuje rozpor). Krajský soud proto v další části tohoto rozsudku vyhodnotí jednotlivé podklady vypracované subjekty, které alespoň na první pohled působí jako nestranní odborníci, poukáže případně na jejich konkrétní nedostatky a uvede, nakolik pochybnosti o jejich objektivitě, věrohodnosti, správnosti, úplnosti apod. přetrvávají i po předložení všech znaleckých posudků.

IV.D.1 Posudek K-GEO

75. Součástí dokumentace EIA je hydrogeologický posudek K-GEO (2008) vypracovaný odpovědnou řešitelkou Ing. Radmilou Kleinovou na žádost RNDr. Pavla Josefuse (zástupce oznamovatele v procesu EIA), který byl s ohledem na datum zpracování zjevně vyhotoven ještě k dřívějším variantám dobývacího prostoru. Již tato skutečnost limituje využití tohoto posudku. Kromě toho tento posudek zdaleka nebyl zpracován tak podrobně jako pozdější matematické hydrogeologické modely a znalecké posudky. Neobsahuje ani žádná významná skutková zjištění (získaná například terénním průzkumem) či vlastní odborné závěry, které by soud hodnotil jako natolik podrobně odůvodněné a zásadní, že by v jejich světle neobstály závěry znalců. V posudku K-GEO (2008) se uvádí, že matematický hydrogeologický model nemohl být zpracován pro neposkytnutí vstupních údajů od vlastníka, resp. provozovatele jímacího území Bzenec – komplex.
76. S ohledem na nízkou využitelnost posudku K-GEO (2008) pro rozhodování správních orgánů a soudu, soud neprovádí podrobnější hodnocení tohoto podkladu. Jako relevantní (s ohledem na otázky, ve kterých panuje největší spor mezi znalci) však lze označit zejména zjištění zpracovatele, že v době měření (30. 9. 2008) se vodní stav podle posudku blížil průměrným hodnotám, přičemž za dané situace Nová Morava drénovala území (str. 9 a 12). Relevantní a na první pohled logickou se jeví taktéž úvaha zpracovatele (str. 11 a 13), že podobně jako odstraněním svrchní vrstvy hlinitého pokryvu bude umožněna kontaminace z povrchu do podzemních vod, existuje tato možnost, i když v menší míře, i za současného stavu v místech s přirozenou redukcí hlinitého pokryvu (mrtvá ramena a jiné deprese).

IV.D.2 Studie AQUATEST

77. Studie AQUATEST (2010) představuje vyhodnocení hydrogeologických poměrů založené z velké části na matematickém hydrogeologickém modelu. Tento model a i závěry byly posléze dvakrát doplněny – studií AQUATEST (2012) a studií AQUATEST (2015). Všechny studie byly vypracovány na žádost RNDr. Pavla Josefuse, který byl v procesu EIA zástupcem oznamovatele. Odpovědnou řešitelkou studií je RNDr. Hana Koppová. Matematický model vychází z rozsáhlého souboru dat – geologických průzkumů, studií a posudků realizovaných v zájmovém území a okolí, údajů Českého hydrometeorologického ústavu a vodohospodářského informačního portálu VODA ČR a údajů z matematického modelu zpracovaného v roce 2009 v rámci aktualizace analýzy rizik kontaminace podzemních vod v předpolí prameniště Bzenec chlorovanými ethyleny. Nad rámec toho byla provedena hydrogeologická měření. Pro studii AQUATEST (2010) bylo toto měření provedeno dne 12. 11. 2009. Pro studii AQUATEST (2012) bylo další měření provedeno dne 15. 10. 2012.
78. Doplnující studie AQUATEST (2012) byla zpracována mimo jiné za účelem doplnění matematického modelu o variantu s extrémním srážkově podnormálním obdobím a s kolmatací břehů těžebního jezera a dalších nádrží. Kromě toho bylo požadováno další vyhodnocení možných negativních vlivů těžby a existence těžebního jezera po ukončení těžby.
79. Cílem doplňující studie AQUATEST (2015) byla zejména aktualizace matematického modelu podle nově uvažované velikosti plochy šterkoviště a dle požadavků stanoviska k posouzení vlivů záměru na životní prostředí, zejména vyhodnocení vlivu čerpání závlahové vody ze šterkoviště na hladiny podzemní vody a dimenzování hydraulické bariéry.
80. Studie AQUATEST (2010) zejména činí závěr, že nejvýznamnějším zdrojem podzemní vody ve vodním zdroji Bzenec komplex je vzezování povrchové vody z řeky Moravy a odlehčovacího ramene Nová Morava, které představuje cca 75 % veškeré dotace podzemní vody do zájmového území (strana 61). Kvantitativní negativní ovlivnění vodního zdroje neočekává a pro eliminaci rizik navrhuje monitoring i po ukončení těžby a rekultivaci za účelem zabránění znečištění a eutrofizace (strany 62 a 63). Kvantitativní ovlivnění vodního zdroje bude podle studie (strany 26 a 27) plynout z akumulace vody v těžebním jezeře v důsledku vytěžení šterkopísku a ze ztrát výparem, a to maximálně 7,53 l/s v průběhu těžby. To činí 2,9 až 3,9 % stávajícího vodárenského odběru z vodního zdroje, přičemž po skončení těžby to má být 0,8 až 1,1 %. Kvalita vody při povodňových stavech se podle studie vlivem těžby nezmění, neboť podzemní voda bude podstatně lepší kvality (strana 37). Co se však týče samotného hodnocení kvality podzemní vody při povodňových stavech, studie bez uvedení konkrétních dat pouze odkazuje na souhrnnou zprávu projektu Českého hydrometeorologického ústavu z roku 1998.
81. Studie AQUATEST (2012) vedle aktualizace matematického modelu [s potvrzením závěrů studie AQUATEST (2010)] provedla srovnávací hodnocení eutrofizačních trendů v bývalém šterkovišti v blízkosti vodního zdroje Bzenec – komplex (pozn. soudu: jedná se o jezero Černý). Studie zjistila, že bývalé šterkoviště situované 350 m východně od jímacího území Bzenec III – sever je z hlediska eutrofizace podle ukazatele sinic kvalitnější než voda z vodárenského i těžebního jezera v Ostrožské Nové Vsi (strana 30) a než voda v Nové Moravě (strana 32, 34 a 35). V bývalém šterkovišti nebyl zjištěn závadný výskyt manganu, dusíku, fosforu, železa ani ropných látek.
82. Studie AQUATEST (2015) pak nad rámec aktualizace matematického modelu pro nový rozsah těžby a vedle přesnějšího dimenzování hydraulické bariéry nepřináší žádné závěry ohledně hydrogeologických poměrů v zájmovém území.
83. Studie AQUATEST (2010, 2012, 2015) soud ve svém souhrnu hodnotí jako na první pohled komplexní, podložené rozsáhlým souborem dat a bez zjevných formálních nedostatků. Argumentace zpracovatele nejvíe známky tendenčnosti a je věnována pouze odborným otázkám. Zejména po konfrontaci se znaleckými posudky však soud musí konstatovat, že byla prokázána

věcná nesprávnost jednoho z východisek studie, konkrétně funkce Nové Moravy, a tudíž také samotného matematického modelu.

84. Již samotná studie AQUATEST (2010) na str. 16, 17 a 19 uvádí odborné zdroje, podle nichž Nová Morava podzemní vody drénuje s výjimkou mimořádně vysokých vodních stavů. Zřejmě primárně z poloprovodní čerpací zkoušky, při které bylo v roce 1981 čerpáno z jímacích území Bzenec I, II a III celkem 550 l/s vody studie dovozuje, že v důsledku vodárenské exploatace došlo ke změně funkce Nové Moravy z drenážního prvku na zdroj podzemní vody vcezováním (str. 19 a 46). Vcezování z Nové Moravy považuje za hlavní prvek v hydraulickém systému (str. 29). Novou Moravu studie také proto na straně 43 vyhodnotila jako okrajovou podmínku 3. typu (tok přes polopropustnou hranici). Jak lze dovodit ze znaleckých posudků Burdy (2020), Barchánka (2022) i Benkoviče (2022), popsané úvahy jsou nesprávné. Závěry těchto znalců ostatně přímo nezpochybňuje ani Landa (2017), ten pouze tento nedostatek buďto nezaznamenal, nebo jej nepovažoval za významný.
85. Ke změně modelu přitom nedošlo ani v rámci dalších aktualizací, a to přesto, že při měření dne 15. 10. 2012 byla hladina Nové Moravy nižší o 1,06 m až 1,73 m [viz strana 7 studie AQUATEST (2012)] při snížené hladině Moravy pouze o 0,13 až 0,15 m. Tuto skutečnost potvrdili znalci Burda (2020, strany 25 či 39), Barchánek (2022, strana 10) i Benkovič (2022, strana 34). Všichni popisují infiltraci z Nové Moravy jako časově omezenou.
86. Pokud jde o hodnocení rizik ve studii AQUATEST (2012), jde o hodnocení spíše strohé, založené zjevně primárně na odborném odhadu vycházejícím zřejmě z analogických situací a na předpokladu, že navrhovaná opatření rizika minimalizují. Za objektivně nedostatečné je nutno považovat pouze hodnocení možného negativního vlivu povodní na kvalitu vodního zdroje Bzenec komplex. Jako rizika při povodních studie totiž zjevně hodnotí pouze rizika související s únikem olejů a maziv nebo pohonných hmot, potažmo rizika spojená se splavením skryvkové zeminy (viz strana 46). Pouze s riziky plynoucími z používání biodegradovatelných olejů a maziv počítá také studie AQUATEST (2012, viz strany 4 a 5), zabývající se primárně monitoringem pro účely spuštění hydraulické bariéry.

IV.D.3 Posudek G E T

87. Posudek G E T (2014) byl vypracován dle § 9 zákona o posuzování vlivů na základě pověření Ministerstva životního prostředí. Zpracovatelem posudku je Ing. Daniel Bubák, Ph.D., držitel autorizace ke zpracování dokumentace a posudku dle § 19 zákona o posuzování vlivů. Podkladem posudku byla dokumentace EIA, podklady, které byly použity pro její zpracování, a vyjádření k dokumentaci.
88. Posudek G E T (2014) představuje komplexnější hodnocení vlivů záměru na životní prostředí, tedy nikoliv pouze na povrchové a podzemní vody, resp. konkrétně na vodní zdroj Bzenec – komplex. Z hlediska těchto vlivů posudek (na straně 35) konstatuje, že v běžném provozním stavu záměru nedojde k negativnímu ovlivnění povrchových ani podzemních vod co do kvality či kvantity. Při dodržení navržených opatření je riziko negativního ovlivnění při rizikových a havarijních stavech nevýznamné či přijatelné. Mnoho nejistot bylo eliminováno či zpřesněno. Z hlediska umístění záměru do aktivní zóny záplavového území posudek konstatuje, že se počítá s deponováním pouze vytěženého a upraveného štěrkopísku a lze akceptovat řešení spočívající ve vybudování náspu se zázemím, neboť to nevytvoří nepříznivé hydraulické jevy, které by mohly ovlivnit proudění povodňových vod (viz zejména strany 14, 15, 51, 54, 71, 75, 76, 81 či 85).
89. Zpracovatel posudku dále uvádí, že realizací záměru se nezmění podíl indukované infiltrace a o kvalitě jímáných vod bude i nadále rozhodovat dlouhodobá kvalita říčních vod a zachování dostatečné filtrační vzdálenosti. S ohledem na vzdálenost mezi Novou Moravou a vodárenskými objekty (150 až 200 m) nedojde ke zkrácení nejmenší vzdálenosti mezi povrchovými vodami a vodárenskými objekty (strana 63). Při povodních se předpokládá krátkodobé skokové zhoršení

jakosti vody, ale vodní nádrž se s touto zátěží postupně vyrovná. I menší průsaková vzdálenost horninovým prostředím dostatečně zajišťuje účinné přečištění říčních vod (strana 66). Nejsou důvodné obavy, že by požadovanou činností bylo možné ohrozit zdroj pitné vody (strana 92). Kvalita vody v jímacích územích při povodňových situacích se vlivem těžby nezmění, neboť je jímána podzemní voda a ve srovnání s inundační vodou bude voda v těžebním jezeře podstatně lepší kvality. Vodárensky jímánu podzemní vodu již dnes z naprosté většiny trvale tvoří indukovaná infiltrace říčních vod a realizací záměru se tato skutečnost nemůže významněji změnit. Zároveň to svědčí o tom, že filtrační vlastnosti hydrogeologického kolektoru vykazují vysokou samočisticí schopnost zvodně (strana 96). Záměr hydraulické bariéry je nadstandardním opatřením.

90. Hodnocení rizik záměru pro podzemní vody je v posudku G E T (2014) stručné a vychází primárně ze studií AQUATEST (2010 a 2012), které považuje za úplné a bezvadné. Posudek odpovídá svým rozsahem a podrobností standardnímu posudku dle § 9 zákona o posuzování vlivů. Nejeví na první pohled formální či metodologické vady. Ve světle znaleckých posudků Burdy (2020), Barchánka (2022) a Benkoviče (2022) je však nutno za nedostatek posudku označit to, že neodhalil vady matematického modelu použitého ve studiích AQUATEST (2010 a 2012), což se potenciálně mohlo projevit ve správnosti úvah a závěrů těchto studií, a tudíž také závěrů posudku G E T (2014).

IV.D.4 Oponentní posouzení AQD-envitest

91. Oponentní posouzení AQD-envitest (2012) bylo vypracováno na žádost Ministerstva životního prostředí v rámci procesu EIA k posouzení správnosti závěrů studie AQUATEST (2012) a akceptovatelnosti závěru z hlediska vlivu na podzemní vody. Zpracovatelem oponentního posouzení je Ing. Jiří Tylčer, CSc., znalec v oboru těžba, odvětví geologie se specializací hydrogeologie, a obor ochrana přírody se specializací znečištění podzemních vod a půd. Podkladem oponentního posouzení jsou dosud předložené odborné posudky a stanoviska účastníků řízení.
92. Oponentní posouzení na straně 8 hodnotí snížení hladiny podzemních vod v důsledku záměru jako menší než reálně dosažitelná přesnost kalibrace jakéhokoliv matematického modelu. Odmítá proto diskuse o tom, zda konkrétní model může či nemůže být dostatečným a reprezentativním podkladem pro hodnocení vlivů záměru (shodně také na straně 19). Matematický model považuje pouze za vhodný prostředek vizualizace k podpoře některých argumentů. Dospívá také k závěru, že vliv Nové Moravy, ať již drenážní nebo dotační, je v areálu depresní kotliny jímacího území málo zřetelný. Nejistoty modelu týkající se hydraulické funkce Nové Moravy a čerpaných množství z jímacích území Bzenec I a Bzenec III nebudou mít podle zpracovatele zásadní dopady na základní obraz proudového pole.
93. Ke kvalitativním vlivům záměru uvádí oponentní posouzení, že regulérní a jedinou použitelnou pracovní metodou pro jejich vyhodnocení je aplikace analogie (viz zejména strany 10 a 14). Poukazuje zejména na analogii s jezerem Černý, které bylo předmětem porovnávání ve studii AQUATEST (2012).
94. K problematice čerpání vody z těžebního jezera pro závlahy poukazuje oponentní posouzení na stranách 16 a 17 na to, že doklad o takovém využití není potřebný s ohledem na to, že těžební jezero bude tvořit součást vodohospodářsky využívaného útvaru podzemní vody. Přechodné využívání vody pro závlahy však považuje za akceptovatelné, pokud v jímacím území nebudou naplny čerpány využitelné zásoby podzemních vod.
95. K výtkám vůči studii AQUATEST (2010 a 2012) ohledně podílu vzezování povrchové vody z Moravy a Nové Moravy oponentní posouzení poukazuje na to, že studie přebírá bilanční údaje ze závěrečné zprávy Z. Vacka z roku 1983, která dosud představuje nejúplnější dostupný zdroj podrobných hydrogeologických informací o zájmovém území. Podíl Moravy a Nové Moravy na

dotaci podzemních vod může dosahovat 83 % až 63 % podle výše vodárenských odběrů. Poukazuje také na to, že dle tohoto zdroje činí podíl indukované dotace samotné Nové Moravy 100 l/s z celkových 320 l/s. K postupu autorů studie AQUATEST (2010 a 2012) proto nevznáší výhrady i s ohledem na to, že dotační funkci Nové Moravy potvrdilo i vlastní měření dne 12. 11. 2009. Autor oponentního posouzení si byl vědom toho, že dotační funkce Nové Moravy bude mít výrazně epizodický charakter, ale podíl říčních vod na dotaci vodárenských odběrů považuje za nezpochybnitelný.

96. Vlastní analýzou akceptovatelnosti záměru z hlediska vlivu na podzemní vody dospívá oponentní posouzení AQD-envitest (2015) ke shodným závěrům jako studie AQUATEST (2010 a 2012). Záměr považuje za akceptovatelný a navrhuje, aby byla hydraulická bariéra využívána i pro případ zhoršení kvality vody v důsledku povodňové zátopy a aby byly předem odvozeny a do havarijního plánu zapracovány mezní koncentrace relevantních parametrů jako kritérium pro aktivaci bariéry.
97. Oponentní posouzení AQD-envitest (2015) soud hodnotí jako jasné, srozumitelné a bez formálních nedostatků. Metodologie i vlastní způsob vyvozování závěrů jsou přehledné a logické a odpovídají charakteru tohoto podkladu jakožto revizního posudku. Zpracovatel primárně nevycházel z vlastních poznatků a pouze revidoval metody, argumenty a závěry studie AQUATEST (2010 a 2012). Tomu odpovídá stručnější rozsah posouzení, neboť se zaměřilo na výtky, které byly vůči studii AQUATEST (2010 a 2012) výslovně směřovány. Argumentace obsažená v oponentním posouzení nejeví známky tendenčnosti a je věnována pouze odborným otázkám. Při porovnávání argumentů a závěrů oponentního posouzení AQD-envitest (2015) s argumenty a závěry znalců Burdy (2020), Barchánka (2022) a Benkoviče (2022) však soud shledal určité nedostatky tohoto oponentního posouzení (podrobněji viz dále). Za nejzásadnější přitom soud považuje vadu spočívající v tom, že oponentní posouzení nepoukázalo na konkrétní nedostatky matematického modelu použitého ve studiích AQUATEST (2010, 2012 a 2015) a neposoudilo, jak a proč se případně tyto nedostatky promítají či nepromítají do argumentů a závěrů studií AQUATEST.

IV.D.5 Model ProGeo

98. Model ProGeo (2015, 2016 a 2018) byl vypracován ve třech etapách na žádost žalobce a). Odpovědným zpracovatelem je Ing. Jan Uhlík, Ph.D. Model představuje vyhodnocení hydrogeologických poměrů založené z velké části na matematickém hydrogeologickém modelu. Model vychází ze stavu v listopadu 1970 (bez odběrů v prameništích), ze stavu v říjnu 2012 (s odběry v prameništích), ze stavu v říjnu 1981 (při odběrech při čerpací zkoušce) a z aktuálního stavu dle měření hladin podzemní vody v patnácti objektech v srpnu 2017.
99. K aktuálně zjištěnému proudění podzemních vod činí model některá relevantní zjištění a závěry. Dovojuje kolmataci dna Nové Moravy s ohledem na rozdíl mezi hladinou vody v Nové Moravě a hladinou kolektoru v blízkém vrtu PV-3 (strana 21). Dále konstatuje, že bilancovaná oblast je při všech simulovaných hydraulických stavech napájena proudem podzemní vody od severu (strana 23). I přes značné změny odběrů je přítok vyrovnaný (126 až 146 l/s) a je generován vcezem z jezové zdrže Uherský Ostroh a Nedakonice. Dále model uvádí, že v podmínkách roku 1970 je z říční sítě infiltrováno 208 l/s a odběry posledních let toto množství navyšují o první desítky litrů. K výraznému navýšení vcezu došlo při čerpací zkoušce v roce 1983, kdy byla Nová Morava podstatně vodnější. Nová Morava je dle modelu v podmínkách bez odběrů místem drenáže podzemní vody s výjimkou v blízkosti jezu Vnorovy II. Model pak uzavírá, že v suchém období navyšování odběrů nad 150 l/s je primárně dotováno vcezem z Nové Moravy a že pokles hladiny podzemní vody v prostoru prameništ' má podstatně větší vliv na odlehčovací kanál, než na vzdálené okrajové podmínky jezových zdrží. S nárůstem odběrů se rovněž zmenšuje délka drenážního úseku Nové Moravy i drénované množství. Ve vlhkých obdobích ke vcezu z Nové Moravy vůbec nedochází (strana 24).

100. K navrhované hydraulické bariéře model ProGeo (2018) na stranách 31 a 32 shrnuje, že pro vytvoření dostatečné deprese bude nutné čerpat množství vody srovnatelné s odběry z pramenišť (nad 100 l/s). Poukazuje také na to, že s ohledem na rozteč vrtů bariéry a nehomogenitu prostředí nemusí být funkce bariéry dokonalá. Dlouhodobá aktivace odběrů z bariéry by způsobila pokles hladiny podzemní vody v oblasti pramenišť přibližně o 1.1 m.
101. Model ProGeo (2015, 2016 a 2018) působí na první pohled dojmem podrobné analýzy proudění podzemních vod v posuzované oblasti. Oproti studiím AQUATEST (2010, 2012 a 2015) nepředstavuje komplexní hodnocení rizik záměru, nýbrž primárně odborný podklad pro takové hodnocení. Na první pohled sice nelze bez dalšího říci, že by byl jeden z matematických modelů přesvědčivější, nicméně znalci Burda (2020), Benkovič (2022), ale také Barchánek (2022) model ProGeo hodnotí jako vhodnější s ohledem na větší plošný rozsah modelovaného území s využitím přirozených okrajových podmínek, vertikální rozdělení do tří modelových vrstev, kalibraci na čtyřech různých záměrech hladin pro čtyři různé stavy odběrů z jímacího území a pro stav z října 2016 a dále hydrologické měření postupného profilování průtoků na Nové Moravě.
102. Samotný matematický model soud hodnotí jako věrohodný, a to i vzhledem k tomu, že žádný ze znalců nepoukázal na žádnou jeho konkrétní vadu. Pokud však jde o dílčí závěry, které zpracovatelé modelu ProGeo *de facto* nad rámec pouhého matematického modelu (a spíše velmi stručně) činí, ty soud bez dalšího nepřijímá jednak proto, že za vhodnější považuje porovnání závěrů znalců, jednak proto, že zpracovatel modelu ProGeo nevystupoval jako zcela nezávislý odborník. Jak soud zjistil, zpracovatel nevytvářel pouze tento na první pohled odborný podklad, ale podílel se přímo na vytváření stanoviska žalobce a) a formulaci argumentů proti stanovení dobývacího prostoru (viz dokument s názvem „Seznam argumentů pro VaK Hodonín, a.s. v souvislosti s plánovaným otevřením těžby štěrkopísku Uherský Ostroh“ na CD evidovaném pod sp. zn. SBS 36545/2017).

IV.D.6 Posudek GEOtest

103. Posudek GEOtest (2016) byl vypracován jako znalecký posudek, ovšem bez doložky dle § 127a o. s. ř., na žádost Krajského úřadu Jihomoravského kraje. Odpovědným řešitelem posudku je RNDr. Pavel Burda, znalec v oboru vodní hospodářství, odvětví čistota vod se specializací hydrogeologie a těžba, odvětví geologie se specializací hydrogeologie. Cílem posudku bylo posouzení možných kvantitativních a kvalitativních vlivů těžby štěrkopísku v dotčeném území, povodňové situace v období těžby a těžební jámy s jezerem po těžbě na zdroje pitné vody Bzenec I a Bzenec III. Zpracovatelé provedli čtyři terénní šetření v září a říjnu 2016 a dne 19. 9. 2016 realizovali odběry surové vody. Vycházeli dále z dokumentace k záměru, archivních hydrogeologických podkladů vztahujících se k dané lokalitě a konzultací s dalšími subjekty.
104. Posudek GEOtest (2016) uvádí, že Nová Morava téměř po celý rok funguje jako drenáž podzemních vod (strana 7). Pomocí metody tzv. morfohydrogeometrické analýzy stanovuje privilegované cesty pohybu podzemní vody horninovým prostředím. Z nich dovozuje, že podzemní voda proudí daným územím odlišně od generálního směru, který je od severozápadu k jihovýchodu. Předpokládá pak pohyb podzemní vody od uvažované šterkovny směrem k jihu a dovozuje, že Nová Morava netvoří hydraulickou bariéru a že zdroje vody v jímacím území Bzenec III – sever jsou v zásadní míře tvořeny podzemní vodou přitékající z oblasti plánované těžby (str. 8 a 9).
105. Dále posudek hodnotí zranitelnost kolektoru podzemních vod a vychází přitom ze Syntetické mapy zranitelnosti Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy, v.v.i., dle které lokalita spadá do kategorie rizika zranitelnosti střední. Dovozuje, že po odtěžení svrchního pokryvu povodňových hlín spadne do rizika zranitelnosti velmi vysokého. Dopady kvalitativních i kvantitativních rizik hodnotí bez podrobnějšího zdůvodnění na straně 12 jako velmi vysoké (pouze u rizik čerpání na závlahy a výskytu sinic hodnotí dopady jako vysoké). Jejich pravděpodobnost opět bez podrobnějšího zdůvodnění hodnotí jako velmi vysokou (kolmatace

břehů, výpar, čerpání na závlahy, povodeň), vysokou (výskyt sinic, černá skládka), resp. nízkou (havárie, teroristický útok). Toto hodnocení je doplněno na stranách 25 až 28, ovšem ani zde posudek blíže nezdůvodňuje konkrétní zvolený stupeň pravděpodobnosti a dopadů jednotlivých rizik.

106. Posudek popisuje také vlastní terénní šetření a výsledky analýzy vod. Uvádí, že průměrně za období 2006 až 2014 nastala situace s průtokem v Moravě vyšším než 60 m³/s ve 109 dnech v roce (jako pravděpodobnější scénář vádí dotační funkci v průměru v 90 dnech roku). Při tomto průtoku by se podle zpracovatele mohla funkce Nové Moravy změnit na dotační (strana 19). Na základě analýzy vod pak posudek činí závěr, že v korytě Nové Moravy neteče povrchová voda, a toto koryto nepředstavuje hydraulickou bariéru.
107. Posudek GEOtest (2016) považuje soud v části hodnocení rizik za nedostatečně zdůvodněný a tendenční. Nadměrné používání zvýrazňujících prostředků (kromě tučného písma také vykřičníky, na straně 27 dokonce čtyři vykřičníky) a neodůvodněně příkrých hodnocení nasvědčují přílišné angažovanosti zpracovatele a jeho osobní zainteresovanosti na výsledku správního řízení. Zpracovatel například usuzuje, „*že by došlo k likvidaci vodních zdrojů Bezenec*“, nebo uvádí, že „*zranitelnost vody se změní, z nuly na 100%*“, popř. že „*od prvopočátku k tomuto zdlouhavému řízení nemuselo dojít, kdyby příslušní úředníci rozhodli, že se těžba štěrkopísku situovaná do ochranných pásem vodního zdroje a Chráněné oblasti přirozené akumulace vod Kvartér řeky Moravy neslučuje s existencí tohoto vodního zdroje, bez rizik, která mohou být pro něj fatální*“. Posudek obsahuje také zjevně neobjektivní závěr o drenážní funkci Nové Moravy téměř po celý rok, ačkoliv na jiném místě předpokládá její dotační funkci v průměru 109 (resp. 90) dní v roce. Zabývá se navíc i aspekty, které nepředstavují odbornou otázku v oboru hydrogeologie, neboť představují primárně otázku interpretace a aplikace práva a účinnosti jeho prosazování v budoucnu („*Zcela je v předložených dokumentech ignorována skutečnost, že po odtěžení štěrkopísku nebude existovat subjekt, který by převzal povinnosti a odpovědnost vyplývající z odkrytí hladiny podzemní vody těžbou*.“). Zpracovatel posudku se tak v některých částech staví spíše do role obhájce jedné ze stran, jak dokládá i tato pasáž: „*Již zpočátku mělo být rozhodnuto o tom, co je důležitější. Zda vodní zdroj pro desetitisíce lidí nebo šestnáctiletá těžba štěrkopísku soukromým subjektem, jejíž důsledky budou přetrvávat navždy*.“
108. Jako nevěrohodný hodnotili tento znalecký posudek znalci Landa (2017) a Barchánek (2022). Také Česká geologická služba ve svém vyjádření ze dne 8. 4. 2017 uvádí, že závěry vyslovené ohledně rizik záměru v posudku GEOtest (2016) jsou na úrovni subjektivního odborného názoru a z nich plynoucí případná likvidace vodních zdrojů Bezenec je nejhorším možným scénářem, který lze považovat za velmi nepravděpodobný.
109. Soud proto hodnotí celkově posudek GEOtest (2016) jako nevěrohodný. S ohledem na dostatek jiných podkladů (byť jsou mezi nimi v některých aspektech rozpory), se soud dále nezabýval případnými rozpory mezi posudkem GEOtest (2016) a ostatními odbornými podklady. Podle názoru soudu nelze posudku GEOtest (2016) přisuzovat váhu důkazu, který by mohl relevantním způsobem zpochybňovat závěry znalců vyslovené ve znaleckých posudcích.

IV.D.7 Stanoviska České geologické služby

110. V průběhu správního řízení bylo správním orgánům předloženo nejprve šest stanovisek České geologické služby (dále jen „ČGS“) vydaných na žádost Ministerstva životního prostředí. ČGS je na základě § 17 zákona č. 62/1988 Sb., o geologických pracích zřízena Ministerstvem životního prostředí pro výkon státní geologické služby, která spočívá ve shromažďování a poskytování údajů o geologickém složení území, ochraně a využití přírodních nerostných zdrojů a zdrojů podzemních vod a o geologických rizicích.
111. Odborné stanovisko ze dne 6. 11. 2013, zn. ČGS-441/13/1666*SOG-441/608/2013, poukazuje na deficitní objem těžby na území Zlínského kraje, který může být doplněn z plánované otvírky. ČGS doporučuje využití těžebny po ukončení těžby pro výstavbu protipovodňového poldru.

Záměr je v souladu s Regionální surovinovou politikou Zlínského kraje z roku 2006, Zásadami územního rozvoje Zlínského kraje a dvěma odbornými studii. Těžba v CHOPAV podle ČGS není výjimečná a při striktním dodržování navržených opatření nemusí být kvalita podzemní vody těžbou ohrožena. ČGS poukazuje také na pozitivní vlivy štěrkoven na kvalitu jímané podzemní vody, neboť v důsledku přímého kontaktu podzemních vod s atmosférou dochází ke snížení koncentrací železa a manganu. Stanovisko uzavírá, že realizace plánované těžební činnosti se jeví jako akceptovatelná.

112. V odborném stanovisku ze dne 17. 4. 2014, zn. ČGS-441/14/0564*SOG-441/214/2014, ČGS uvádí, že vzhledem k výraznému úbytku těžitelných zásob lze považovat předpoklad odbytových možností v regionu z plánované otvírky považovat za zcela reálný. ČGS opakuje svůj závěr o souladu záměru s koncepčními dokumenty a studii. V posudku záměru a studii AQUATEST (2012) byly zodpovězeny připomínky ČGS a realizace těžby se jeví jako akceptovatelná.
113. Ve vyjádření ze dne 4. 8. 2017, zn. ČGS-441/17/0986*SOG-441/523/2017, ČGS poukazuje na řadu nejistot v modelu použitém ve studii AQUATEST (2010 a 2012), z nichž některé budou mít zásadní vliv na tvar proudového pole v lokalitě. Studie AQUATEST popisuje hydrogeologickou strukturu jako převážně homogenní, ale z hydrogeologických studií vyplývá značná heterogenita hydrogeologického kolektoru kvartérních fluvialních sedimentů s prostorovou proměnlivostí hydraulických parametrů a existencí významných preferenčních cest proudění podzemní vody. Studie AQUATEST nekomentuje vliv hradištského příkopu na proudění podzemní vody. Nevyřešenou otázkou zůstává hydraulická funkce koryta Nové Moravy. K vyvolání indukované infiltrace dochází teprve při zvyšování čerpaného množství podzemní vody v jímacích soustavách. Koryto Nové Moravy je napouštěno pouze při vyšších vodních stavech (průměrně ve 109 dnech v roce). Po zbytek roku má drenážní funkci. Štěrkovna leží mezi hlavní zdrojovou oblastí a místem jímání podzemních vod. Ovlivnění množství podzemní vody nebude příliš významné. Posouzení kvalitativního ovlivnění pomocí metody analogie je regulérní pracovní metodou, ale nekonfliktnost těžby z hlediska využívání podzemních vod na mnoha místech neznamená, že v tomto konkrétním případě nebude problematická. Při běžném provozu štěrkovny bude riziko kontaminace nízké. Z důvodu nejistot v matematickém modelu vstupuje nejistota i do vyhodnocení kvalitativních a kvantitativních vlivů těžby na jímací území. ČGS hodnotí další vyjádření ke studii AQUATEST a vyslovuje v obecné rovině pochybnosti o jednoznačné akceptovatelnosti záměru. Souhlasí s tvrzením o mimořádném strategickém významu jímacího území Bzenec a konstatuje, že odkrytí hladiny podzemní vody je nevratný proces, který zvyšuje zranitelnost hydrogeologického kolektoru a snižuje možnost jeho ochrany. Uzavírá, že je nezbytné jakékoliv negativní ovlivnění vodního zdroje jednoznačně vyloučit.
114. Vyjádřením ze dne 31. 8. 2017, zn. ČGS-441/17/0986*SOG-441/523a/2017, ČGS rozšířila své vyjádření ze dne 4. 8. 2017 primárně na základě modelu ProGeo (2015 a 2016). Nově zejména uvádí, že Nová Morava neplní funkci hydraulické bariéry mezi dobývacím prostorem a jímacím územím Bzenec III. Tato skutečnost může mít za následek vyšší a rychlejší transport případné kontaminace z prostoru těžebny k jímacím objektům. Míru závažnosti tohoto rizika není možné na základě dosud hodnocených dokumentů jednoznačně stanovit. ČGS proto závěrem doporučuje provést podrobné posouzení a zohlednění závěrů modelu ProGeo (2015 a 2016).
115. Ve svém posouzení ze dne 29. 9. 2017, č. j. ČGS-441/17/0986*SOG-441/523b/2017, ČGS v návaznosti na svá předchozí vyjádření opakuje výhrady vůči matematickému modelu AQUATEST (2010 a 2012) a naopak model ProGeo (2015 a 2016) označuje za fundovaný. V průběhu posuzovacího procesu se podle ČGS ukazuje, že problematika vyžaduje zcela nadstandardní přístup, ať již z důvodu unikátnosti a komplikovanosti hydrogeologických poměrů nebo z důvodu mimořádného strategického významu jímacího území Bzenec – komplex. Provoz hydraulické bariéry se jeví jako problematický, neboť by došlo ke zvětšení přítoku z jiných směrů,

kde existují další rizika ve formě znečištění, a její dlouhodobý provoz by závažným způsobem kvantitativně ovlivnil možnost odběrů podzemní vody z vodního zdroje Bzenec-komplex.

116. ČGS ve svém komentáři ze dne 13. 10. 2017, č. j. ČGS-441/17/1165*SOG-441/693/2017, objasňuje, že posudky ze dne 6. 11. 2013 a 17. 4. 2014 byly zpracovány prioritně z hlediska ložiskového, a nikoliv podrobně z pohledu ochrany podzemních vod. Nově zjištěné poznatky přitom zvýšily stupeň detailního poznání lokality. ČGS dále vysvětluje, proč podle jejího názoru její posouzení nepředstavuje pouhé převzetí závěrů jiného autora, a stručně uvádí, proč považuje model ProGeo za věrohodnější a proč naopak považuje závěry studie AQUATEST (2010 a 2012) za mylné a zavádějící.
117. Následně bylo dne 10. 8. 2021 vydáno odborné vyjádření ČGS, zn. ČGS-441/21/590*SOG-441/0599/2021, na žádost zástupce osoby zúčastněné na řízení. Toto vyjádření hodnotí současný stav využití a životnosti ložisek šterkopísků na území Zlínského kraje s částečným přesahem do kraje Jihomoravského. Posuzuje komplexně všechna ložiska v daném území a zdůrazňuje úbytek zásob na ložiskách povolených k vydobytí a riziko nenaplnění hospodářských potřeb státu. Obecně poukazuje na nezbytnost zajištění nových otvírek ložisek šterkopísků a konkrétně ložisko Moravský Písek-Uherský Ostroh ČGS řadí mezi nadějná ložiska, jejichž otvírku považuje za potřebnou.
118. Souhrnně lze ke všem stanoviskům ČGS uvést, že pokud se primárně zabývají záměrem z pohledu ložiskové geologie, dobývání ložiska Moravský Písek-Uherský Ostroh podporují. Pokud se naopak zabývají záměrem z pohledu hydrogeologie, vznášejí pochybnosti a požadují, aby byly tyto pochybnosti odstraněny primárně podrobnějším zkoumáním hydrogeologických poměrů v posuzované lokalitě. ČGS však v tomto směru nepředkládá vlastní, podrobně zdůvodněné hodnocení rizik, nýbrž primárně přejímá pochybnosti (nikoliv přímo závěry o rizikovosti) jiných odborníků. Stanoviska ČGS týkající se vlivů záměru na podzemní vody na rozdíl od většiny ostatních odborných posudků nepředstavují podrobné elaboráty odůvodňující metodologii, vstupní data a opírající své závěry o odbornou literaturu. Jedná se o stručnější odborná vyjádření, která lze použít spíše jako pomůcku při hodnocení věrohodnosti, správnosti a úplnosti úvah a závěrů učiněných v ostatních odborných podkladech. Stanovisko ČGS ze dne 10. 8. 2021 lze využít jako komplexní podklad pro posouzení potřebnosti stanovení dobývacího prostoru, zejména pro vyhodnocení významu daného ložiska a intenzity veřejného zájmu na jeho dobývání. Samo o sobě však nevypovídá o tom, zda v daném případě veřejný zájem na dobývání ložiska převáží nad jinými veřejnými zájmy.

IV.D.8 Znalecké posudky Landy

119. Znalecký posudek Landy (2017) byl vypracován na žádost Františka Jampílka, původního žadatele o stanovení dobývacího prostoru. Prof. Ing. RNDr. Ivan Landa, DrSc. je znalcem v oboru vodní hospodářství, odvětví čistota vod, se specializací metodika hydrogeologického průzkumu, ochrana podzemních vod před znečištěním a vyčerpáním. Účelem znaleckého posudku bylo posoudit, zda záměr těžby šterkopísku v posuzované lokalitě může mít nepříznivý vliv na vodohospodářské využití širšího zájmového území a zda poskytl posudek GEOtest (2016) objektivní a nezaujaté závěry. Podkladem pro posouzení byly odborná literatura, předchozí hydrogeologická posouzení daného záměru a opakovaná obhlídka na místě.
120. Znalec Landa popisuje jednotlivé zdroje trvalé infiltrace povrchových vod do vod podzemních, uvádí, že Nová Morava je hydraulicky neúplná, neboť neprořezává kvartérní sedimenty až do nepropustného podloží, a dospívá k závěru, že velikost infiltrace z Nové Moravy, či drenáže do Nové Moravy, jsou funkčně závislé na reálném stavu hladiny vod v Nové Moravě a okolních hladinách (strana 10). Zpochybňuje závěr GEOtest (2016), že v Nové Moravě proudí pouze podzemní voda, když přes hranu jezu žádná voda neteče (strana 13). Na základě vlastních obhlídek uvádí, že v Nové Moravě vždy přes jez protéká určité minimální množství vod (desítky až stovky l/s). Další vody jsou do Nové Moravy přiváděny korytem Dlouhé řeky a v podjezí

dochází k obtokovému efektu a drenáži. Znalec Landa proto dovozuje, že v drénovaných a jímaných vodách převažuje voda infiltrovaná z vodotečí, zejména nad jezy Nová Morava, Nedakonice, Uherský Ostroh, Veselí nad Moravou, kde dochází ke vzduť vody. Na základě hydroizohyps studie AQUATEST (2012) i GEOTest (2016) uvádí, že k infiltraci říční vody dochází i níže po proudu Nové Moravy. Infiltrovaná voda z oblasti vzduť hladin v místě jezu na Nové Moravě se vrací buďto do koryta Nové Moravy, nebo se podílí na tvorbě využitelných zásob blízkých jímacích území (strana 15). Znalec Landa dále zpochybňuje závěr GEOTest (2016), že zbarvení vody v Nové Moravě do žlutorezava potvrzuje výhradně drenážní funkci Nové Moravy (strana 16). Naopak zbarvení pouze mezi jezem a prvním kamenitým prahem je podle něj důkazem toho, že v úseku plánované těžebny již k drenáži nedochází. Znalec Landa souhlasí s tím, že z lokality těžby proudí podzemní vody i do jímacích objektů na druhé straně Nové Moravy (Bzenec III sever a jih), ale zcela převažují vody vzniklé indukovanou infiltrací od řeky Moravy (strana 17).

121. Znalec Landa dále popisuje závěry z nejrozsáhlejšího hydrogeologického průzkumu [označován jako Vacek (1983)], podle něhož indukované zdroje z Moravy a Nové Moravy dosahují až 88 % z celkového množství jímaných vod. Tyto závěry byly potvrzeny praxí a nebyly nikdy vyvráceny (strana 18). Vacek (1983) své závěry dovodil i z porovnání chemismu jímaných vod s chemismem vod ve vodních tocích (strana 19 a 20). Zároveň znalec uvádí, že dočasný vzestup hladin v Nové Moravě nemůže mít okamžitý vliv na hydrochemické složení podzemní vody (strana 21). Infiltraci vody z recipientů má podle něj pozitivní vliv na tvorbu využitelných zásob podzemních vod a odkazuje i na Vacka (1983), který doporučoval pro umělou infiltraci využití vodní plochy pískovny Černý a zvýšení infiltrace z Nové Moravy (strana 22 a 23). Znalec Landa souhlasí s tvrzením o existenci preferenčních cest proudění podzemních vod, ale dodává, že z ničeho neplyne, že by se jejich vliv v kvartérní zvodni výrazněji projevil (strany 30 a 31).
122. Znalec Landa se dále vyjadřuje k matematickému modelu AQUATEST (2010 a 2012). Matematický model je podle něj vždy pouze pomocný nástroj, takže požadavek nového modelu není relevantní. Uvádí také, že nebylo doloženo, že by byly koncept modelu, použitá data či jejich vyhodnocení nesprávné, zavádějící či v rozporu s praktickými poznatky. Ani nový model (ProGeo 2015 a 2016) podle Landy nepřinesl žádná nová zásadnější zjištění (strany 27-28).
123. Znalec Landa k rizikům uvádí, že hlavní riziko představuje kvalita vod ve vodních tocích, ze kterých infiltrují vody. Pískovny relevantní riziko nepředstavují, přičemž povodňová voda se k vodním zdrojům dostává trvale prostřednictvím indukce (strana 28) i vsakováním zejména v místech, kde při vyšších stavech naopak podzemní voda vystupuje na povrch (strana 31 a 32). Dále hodnotí rizika těžby v nyní stanoveném dobývacím prostoru zejména porovnáním s analogickými lokalitami v oblasti Uherský Ostroh a dalších oblastí České republiky (strany 23 až 26 a 36 až 55). V nich je souběh využívání zdrojů podzemních vod, jejich nabohacování infiltrací z vod povrchových a těžby šterkopísků bezproblémový. U srovnávaných lokalit znalec uvádí, zda jsou v ochranném pásmu vodního zdroje, CHOPAV, respektive aktivní záplavové zóně. Poukazuje také na výzkumy řízené infiltrace ve Výzkumném ústavu vodohospodářském a na Vysoké škole báňské a případy řízené infiltrace v zahraničí. Uzavírá, že umělá infiltrace se velmi úspěšně využívá jak v lokalitách České republiky, tak i v zahraničí, je považována za jednu z nejdůležitějších metod při „boji se suchem“ a právě oblast kvartérních sedimentů jižní Moravy je doporučována pro její použití (strana 49).
124. Znalecký posudek Landy (2021) byl vypracován na žádost osoby zúčastněné na řízení za účelem doplnění znaleckého posudku z roku 2017. Předně hodnotí dopad klimatických změn a období sucha na závěr o případné existenci negativních vlivů těžby šterkopísků na lokalitě Uherský Ostroh na vydatnost či zdravotní nezávadnost vodních zdrojů. Klimatické změny popisuje jako nepřetržitý proces, který je přinejmenším v posledním století až skokově ovlivněn antropogenní činností. Klimatické změny nejsou novou skutečností vzniklou až po roce 2015 (strana 7). Roky 2015 a 2018 sice znamenaly extrémní výkyv v dlouhodobém trendu projevů klimatické změny,

nicméně rok 2020 byl zejména na Moravě srážkově vysoce nadnormální a došlo ke vzniku mimořádně nadnormálních přebytků zásob podzemních vod mělkého oběhu (strany 10 a 11). Do budoucna lze očekávat možnost dalšího zvětšování amplitudy extrémních výkyvů klimatu, a tedy i srážek, průtoků ve vodních tocích a stavů hladin podzemních vod. Předpokládá se zvýšení úhrnů srážek, které však budou častěji intenzivní. Budování malých vodních nádrží představuje jednu z možností, jak zabránit jejich rychlému odtoku. Zásoby v těžebních jezerech mohou stabilizovat okolní podzemní vody (strany 12, 16 či 19).

125. Z hlediska hodnocení rizik těžby ve světle probíhajících klimatických změn znalec opět vychází ze srovnání obdobných případů, u nichž hodnotí vzdálenost studní od šterkovny, velikost těžebního jezera, čerpané množství vod, místo čerpání a to, zda je těžebna v záplavovém území a v CHOPAV. Opět uzavírá, že existence těžebních jezer nepředstavuje pro vodní zdroje významnější riziko, ale naopak je vodohospodářskému využití území prospěšná (strana 17). Popisuje možné negativní vlivy zvýšení teploty ovzduší, které se může projevit větším výparem a nárůstem biologického oživení. Hluboká těžební jezera (jako je i posuzovaný případ) však vykazují výrazně vyšší kvalitu vod. Biologické oživení i zvýšení teploty jsou vlivy lokální, které se projevují v nejbližším okolí, řádově v jednotkách až desítkách metrů. Ve vodním zdroji Bzenec komplex se nemohou projevit (strany 18 až 19).
126. Dále znalecký posudek Landy (2021) hodnotí soulad záměru se Státní politikou životního prostředí, přičemž odkazuje (strany 20 až 22) na analogický případ povolení rozšíření těžby na lokalitě Polešovice – Kolébky (kterému nebránila ani klimatická změna) a výsledky hodnocení monitoringu ze strany EKOHYDRO (2019) v této lokalitě a v lokalitě Ostrožská Nová Ves, taktéž v ochranném pásmu II. stupně vodního zdroje Bzenec komplex, ve stejné CHOPAV, v záplavové oblasti, rovněž v blízkosti významného vodního zdroje (záložní zdroj Polešovice – Les). Znalec Landa hodnotí také vliv těžebny na průběh povodňových vod a uvádí, že retenční prostor bude přispívat ke zmírnění průběhu povodňové vlny (strany 23 až 24). S odkazem na existující navážky odplavitelných materiálů u nádrže Plánava a skladování odplavitelných materiálů na mnoha dalších analogických lokalitách dovozuje, že ani skladování odplavitelných materiálů nevylučuje těžbu šterkopísku (strana 23).
127. Znalecké posudky Landy (2017 a 2021) na první pohled nejeví metodologické či formální nedostatky. Znalec předkládá zcela jasně a srozumitelně jednotlivá východiska a obecné odborné závěry a přehledně z těchto východisek a závěrů činí konkrétní závěry pro posuzovaný případ.
128. Při hodnocení věrohodnosti a úplnosti posudků znalce Landy soud vycházel nejen ze samotných posudků (jako při předchozím rozhodování), ale také z nových znaleckých posudků, které se k práci Landy vyjadřovaly. Soud si byl již při předchozím rozhodování vědom toho, že znalec Landa ve svém posudku z roku 2017 částečně vybočil z role odborníka při posuzování konkrétního znaleckého úkolu, když nevhodně hodnotil postup žalobce a), experta Vacka a úřadů v případě pískovny Podluží u Moravského Písku (strany 52 a 53). Podle názoru soudu však toto spíše okrajové pochybení nevede samo o sobě ke znevěrohodnění osoby znalce a jím předloženého znaleckého posudku z roku 2017. Podobně takový důsledek nemůže mít ani to, že znalec v dílčí pasáži nehodnotí přímo otázku, o jejíž vyhodnocení byl v rámci svého odborného zaměření žádán, nýbrž spíše možné postup správních orgánů v této věci či v jiných věcech („*Pokud by posuzovaný záměr neměl být povolen, znamenalo by to zároveň, že by měla být nuceně ukončena i těžba na lokalitách Polešovice, Podluží a Ostrožská Nová Ves.*“ strana 58). Toto hodnocení je spíše právním argumentem, který mohou vyslovit účastníci řízení, správní orgány či soud, nikoliv znalec při hodnocení hydrogeologických poměrů či ekologických rizik konkrétní záměru. Znalecký posudek ovšem rozhodně není protkán pasážemi naznačujícími přílišnou osobní angažovanost znalce nad rámec plnění odborného úkolu, který mu byl svěřen, jako tomu je v případě posudku GEOTest (2016). Znalecký posudek z roku 2021 pak nevykazuje žádné podobné nedostatky.

129. Krajský soud nicméně postupoval při vyvozování dílčích odborných zjištění ze znaleckých posudků Landy (2017) obezřetně a pečlivě komparoval závěry znalce Landy se závěry ostatních znalců a odborníků, kteří se k věci vyjadřovali. Z pozdějších znaleckých posudků Burdy (2020), Barchánka (2022) a Benkoviče (2022) totiž vyplynulo, že znalec Landa ve svých posudcích neuvedl některé relevantní skutečnosti. Konkrétně jde o prokazatelnou vadu matematického modelu obsaženého ve studiích AQUATEST (2010, 2012 a 2015). Byť znalec mohl dospět k závěru, že ve výsledku lze i tak matematický model vhodně interpretovat a využít, rozhodně měl na vadu matematického modelu poukázat. Kromě toho měl znalec Landa poukázat také na prokazatelné nedostatky využití hydraulické bariéry pro účely odstranění negativních důsledků zatopení těžebního jezera povodňovou vodou.
130. Soud vzal v úvahu i hodnocení znalce Barchánka (2022, strany 11 a 24), v nichž poukazuje na to, že všechny čtyři jím hodnocené posudky (GEOtest, 2016, Landa 2017, Burda 2020 a Landa 2021) se potýkají s problémem subjektivní interpretace matematických modelů a s tím, že autoři kladou důraz na jimi preferované skutečnosti a ostatní data, nehodící se do jimi zvolené koncepce, přehlíží až odmítají. Znalec Barchánek však zároveň jako tendenční vyhodnotil primárně závěry Burdy. Znalecké posudky Landy (2017 a 2021) naopak v souhrnu hodnotil jako přesvědčivé a více odpovídající realitě. Podobně pak na straně 14 Barchánek (2022) uvádí, že ve vztahu k funkci Nové Moravy pravdu mohou mít oba znalci (Landa i Burda), protože každý hodnotil a využil data k jiné situaci.

IV.D.9 Znalecký posudek Burdy

131. Znalecký posudek Burdy (2020) byl vypracován na žádost žalobce a). RNDr. Pavel Burda je znalcem v oboru vodní hospodářství, odvětví čistota vod se specializací hydrogeologie a těžba, odvětví geologie se specializací hydrogeologie. Účelem znaleckého posudku bylo posouzení podkladů a argumentů vznesených k záměru těžby štěrkopísků v lokalitě Uherský Ostroh v souvislosti s provozovaným zdrojem pitné vody Bzenec – komplex. Znalec uvádí, že se jedná o druhý komplexnější posudek zájmové oblasti, protože v mezidobí od prvního posudku (GEOtest, 2016) vzniklo novými měřeními nebo bylo z archivů rešeršováno k problematice vodního zdroje a otvírky štěrkovny značné množství dat.
132. Znalec Burda se nejprve zabývá klimatickými změnami v oblasti vodního zdroje Bzenec – komplex (strany 7 až 12) s tím, že byl prokázán úbytek povrchových vod v říční síti v desítkách procent a tím i podzemních vod. Klimatická změna vede k poklesu průsaku srážek do podzemních vod a umocňuje se význam hradištského příkopu, kterým podle znalce přitéká největší část podzemní vody k jímacím studnám.
133. Dále znalec Burda analyzuje hydrogeologickou funkci kanálu Nová Morava (strany 12 až 22) a hydrogeologické poměry vodního zdroje Bzenec – komplex (strany 22 až 31). Poukazuje na nedostatky matematického modelu použitého ve studiích AQUATEST a kritizuje ostatní posuzovatele a znalce Landu za jejich hodnocení tohoto modelu. Burda dále předkládá argumenty, které mají vyvracet závěry Landy k hydrogeologické funkci Nové Moravy. Podle Burdy je v Nové Moravě podzemní voda jak z hlediska terminologie, tak i z hlediska vlastností, kanál nepředstavuje hlavní zdroj vody pro vodní zdroj Bzenec – komplex a hydraulická funkce tohoto vodního zdroje je založena na trvalých přítocích ze vzdálenějších oblastí. Teprve pokud by došlo k zásadnímu zvýšení odběru, uplatnil by se ve významnějším množství přítok vody z kanálu. Znalec Burda poukazuje na vadu modelu AQUATEST s tím, že ten nebyl i přes nová měření revidován. Otvírka štěrkovny zásadně zkracuje délku transportních cest povrchové vody k vodnímu zdroji a zvýší se rizika pro vodní zdroj. Podle Burdy je těžké uvěřit, že dvojí kontrola zásadní koncepční chyby modelu AQUATEST neodhalila.
134. V další části znalecký posudek posuzuje rizika pro vodní zdroj Bzenec – komplex (strany 32 až 43). Znalec Burda rozporuje analogii se zatopením jezera Černý, neboť podle něj k jeho zatopení při povodních nedošlo, což má dokládat fotografie obsažená ve znaleckém posudku. Požadavek

na využití hydraulické bariéry při povodních je nesplnitelný. Povodeň má potenciál přinést do těžební laguny stovky tun organického materiálu, utopená těla zvířat nebo poškozené obaly s různými průmyslovými a chemickými látkami. K analogii se hydrogeologie uchyluje v případech, kdy není možné z archivů získat nebo nově změřit reprezentativní data lokality. Takový stav není možné zkonstatovat pro zájmovou lokalitu. Lokality uváděné Landou (2017) nejsou podle Burdy srovnatelné. Povolení těžby by bylo znásobením dnešních rizik pro vodní zdroj Bzenec – komplex.

135. Znalec Burda dále kritizuje zjednodušující výpočty, na které poukazovalo oponentní posouzení AQD-envitest (2015), a zdůrazňuje naopak význam matematického modelování (strany 43 až 53). Poukazuje přitom na vady modelu použitého ve studiích AQUATEST (2010, 2012 a 2015), konkrétně na vysokou míru schematizace a zjednodušení, nedostatečnou a nepřesnou kalibraci, chybné vstupní údaje, chybnou modelovou interpretaci bilance a funkce kanálu Nová Morava, nedořešenou problematiku hydraulické bariéry a podhodnocení přítoků podzemní vody hradištským příkopem. Z porovnání chemismu podzemní a povrchové vody (strany 53 až 57) znalec Burda dovozuje, že v kanálu Nová Morava obvykle teče voda původem podzemní.
136. Znalecký posudek Burdy (2020) na první pohled nevykazuje metodologické či formální nedostatky. Z hlediska věrohodnosti závěrů znalce však musel soud vzít v úvahu, že znalec Burda již vypracovával posudek GEOtest (2016), který vykazoval značnou míru zaujetí zpracovatele vzbuzující pochybnost o jeho nestrannosti. I znalecký posudek Burdy (2020) na některých místech potvrzuje, že posuzovaný případ je předmětem nejen odborného, ale již takřka osobního zájmu znalce. Za příznačné lze označit sklouzávání až do osobní roviny při hodnocení závěrů zpracovatelů odborných stanovisek, s nimiž znalec nesouhlasí: „Landa v textu Burdy nutně potřebuje vidět rozpory.“, „Postup argumentace Bubáka a Patzeltů věčně přejali Tylčer (2015) i Landa (2017).“, „Tylčer benevolentně nechal Koppovou interpretovat“, „Tylčer v mapce k 15. 10. 2012 (pravá strana Obr. 11) rovněž přehlédl, nebo pravděpodobněji nechtěl vidět“, „Tylčer přehlédl, nebo spíše nechtěl vidět“, „Landa bez skrupulí porovnává“, „Landa (2017) ve svých vyjádřeních účelově manipuluje“. Jako neprofesionální hodnotí soud i další pasáže, v nichž znalec Burda namísto hodnocení vlastní odborné činnosti ostatních posuzovatelů předkládá irelevantní a nepodložené domněnky o jejich pohnutkách: „Odborné posudky zadané těžební společností (Landa 2017), nebo MŽP (Bubák a Patzelt 2014, Tylčer 2015) se hodnocením věrohodnosti bilance modelu Koppové nezabývaly. Částečně proto, že měření průtoku je odborná, časově náročná a v neposlední řadě nákladná činnost, vyžadující dobrou znalost lokality a poměrů toku.“, „Drenážní schéma v Landově posudku chybí, protože nepodporuje cíle, k nimž svůj posudek směřoval.“.
137. Podobně jako v posudku GEOtest (2016) i zde znalec Burda vyslovil řadu soudů, které nelze považovat za expertní: „Navíc je zcela alibistické se soustředit pouze na aktuálně uvažovanou těžební lagunu o rozloze 23,8 ha, zmenšenou oproti úvodním návrhům (plocha pro těžbu cca 30 ha, dobývací prostor více jak 50 ha). Je vysoce pravděpodobné, že těžební společnost s postupem času přistoupí k požadavkům kompletního vytěžení ložiska v původních hranicích, v rozměru vertikálními plošně.“, „Využití jakýchkoliv výjimek z ustanovení CHOPAV [...] jde proti cílům a nařízením zákona – a především proti zájmům desítek tisíc lidí, které vodní zdroj zásobuje.“, „V dané lokalitě je, v sázce‘ opravdu hodně.“, „Se vši odpovědností lze konstatovat, že povolení těžby v dané pozici jde proti principům předběžné opatrnosti (selskému rozumu) a proti zájmům obyvatel závislých na tomto vodním zdroji.“, „Vývoj kauzy dospěl do té fáze, že čím více je zřejmé, že materiály těžební společnosti jsou v náhledu hydrogeologických poměrů zájmové lokality vadné, tím více je zdůrazňována ‚metoda analogie‘ a soublas s těžbou je obhajován jinými příklady koexistence těžeben v blízkosti vodních zdrojů (Patzelt, 2020).“, „V dané pozici štěrkovny k takto významnému vodnímu zdroji je koexistence vodního zdroje a štěrkovny nepochybně hazardem se 140 tis. zásobovaných obyvatel z vodního zdroje.“, „Opouštěné těžební laguny přitahují divokou rekreaci a provozovateli vodního zdroje vyvstává trvalý problém s vynucováním stanovených pravidel v ochranném pásmu vodního zdroje.“.
138. Za zavádějící soud považuje například konstatování znalce (strana 36), že povodeň má potenciál změnit kvalitu takového objemu podzemní vody v území, odkud k jímacím vrtům přitéká voda, který je srovnatelný s ročním odběrem vodního zdroje. Tato informace nemá žádnou vypovídací

hodnotu a vzbuzuje dojem, že znalec chce čtenáře přesvědčit o významném negativním dopadu záměru i pomocí takřka politických argumentů, které nemají odborný základ. Podobně je tomu v případě tvrzení (strana 36), že po celou dobu zátopy bude docházet k proudění povodňových vod přes těžební lagunu do kolektoru bez omezení (znalec zjevně nebere v úvahu filtrační schopnosti štěrkopísků). Pokud znalec uvádí, že provoz hydraulické bariéry (odběr 125 l/s) by znemožnil využívat násoskové řady, pak jednak není zřejmé, z čeho takový závěr dovodil, jednak zřejmě nebral v úvahu informaci, že odebraná voda se má vracet zpět do jezera.

139. Soud vzal podobně jako v případě znaleckých posudků Landy (2017 a 2021) v úvahu i hodnocení znalce Barchánka (2022, strany 11 a 24), podle něhož všechny čtyři jím hodnocené posudky (GEOtest, 2016, Landa 2017, Burda 2020 a Landa 2021) se potýkají s problémem subjektivní interpretace matematických modelů a s tím, že autoři kladou důraz na jimi preferované skutečnosti a ostatní data, nehodící se do jimi zvolené koncepce, přehlíží až odmítají. Znalec Barchánek však zároveň jako tendenční vyhodnotil primárně závěry Burdy. Znalecké posudky Landy (2017 a 2021) naopak v souhrnu hodnotil jako přesvědčivé a více odpovídající realitě. Podobně pak na straně 14 Barchánek (2022) uvádí, že ve vztahu k funkci Nové Moravy pravdu mohou mít oba znalci (Landa i Burda), protože každý hodnotil a využil data k jiné situaci.

IV.D.10 Znalecký posudek Barchánka

140. Znalecký posudek Barchánka (2022) byl vypracován na žádost zástupce osoby zúčastněné na řízení. Ing. Michael Barchánek je znalcem v oboru a odvětví ochrana přírody se specializací na ochranu jakosti vod, odpady, staré ekologické zátěže. Na zpracování znaleckého posudku se jako konzultant podílel RNDr. Jiří Čížek, jako osoba s odbornou způsobilostí pro geologické práce v oblasti enviromentální geologie, sanační geologie a hydrogeologie, a dále s odbornou způsobilostí k výkonu funkce hodnotitel rizik ukládání odpadů. Účelem znaleckého posudku bylo posouzení vlivů záměru těžby štěrkopísků na lokalitě Uherský Ostroh na vydatnost a zdravotní nezávadnost vodních zdrojů. Znalecký posudek byl koncipován jako revizní – základem položených otázek bylo posouzení kvality a úplnosti řešení daného problému v posudcích znalců Landy (2017 a 2021) a Burdy (GEOtest 2016 a Burda 2020). Podkladem byly předchozí posudky, stanoviska a závazná stanoviska vydaná v dané věci a dále návštěva lokality se zaměřením hladin podzemní vody v hydrogeologických vrtech v říjnu 2021.
141. Znalec Barchánek uvádí, že Burda z modelu ProGeo (2015, 2016 a 2018) vybral pouze negativní hodnocení, které z něj *a priori* nevyplývá. Nevyplývá z něj nemožnost stanovení dobývacího prostoru v zájmové lokalitě, ani to, že by potenciální budoucí vliv těžby písku měl negativní dopad na kvalitu či množství čerpané vody. Landa se naopak opírá o studii AQUATEST (2010, 2012, 2015), která sice vykazuje dílčí slabiny, ale Landa realisticky hodnotí a interpretuje její výsledky. Celkově je znalecký posudek Landy daleko blíže realitě. Burdovy posudky se opírají o Margatovu definici obecné zranitelnosti kolektoru z roku 1970, jejíž problém spočívá v její subjektivitě bez kvantitativně vymezených hranic. Barchánek dále uvádí, že tvrzení, že krycí horninová vrstva představuje stoprocentní ochranu podzemní vody, je přehnané. Burda nepřipouští variantu filtrace a samočištění na cestě toku podzemní vody. Tento proces je však řádově efektivnější, protože se jedná o průsak na vzdálenosti více než šesti set metrů. Na analogickém případě vodárny v Káraném Barchánek dokumentuje účelový výklad některých dat Burdou. Využití analogie Landou hodnotí jako adekvátní, a její odmítání Burdou jako chybné. Burda opomenul data monitoringu mělké kvartérní zvodně. K posuzování problematiky klimatu oba znalci použili podobné podklady, ale absence aktuálních a regionálních dat negativně ovlivnila výsledek posudku Burdy. Burda vychází z chybného předpokladu lineárního trendu vývoje sledovaných parametrů, což se plně projevilo již v letech 2020 a 2021, které nejsou v posudku Burdy zohledněny. Stačil jediný běžný rok, aby se situace vrátila do normálního stavu. Tvrzení Burdy o úbytku povrchových vod v říční síti v desítkách procent a tím i podzemních vod je ve světle aktuálních dat chybné (strany 7 až 9).

142. Znalec Barchánek dále hodnotí zpracované matematické modely (strany 10 až 14). V případě studie AQUATEST (2010, 2012, 2015) negativně hodnotí kalibraci modelu pouze na jeden stav hladiny podzemní vody z roku 2009 – rekalibrace na stav hladiny z roku 2011 je zmíněna, není však dokumentována. Jako vhodnější hodnotí v modelu ProGeo (2018) větší plošný rozsah modelovaného území s využitím přirozených okrajových podmínek, vertikální rozdělení do tří modelových vrstev, kalibraci na čtyřech různých záměrech hladin pro čtyři různé stavy odběrů z jímacího území a pro stav z října 2016 a dále hydrologické měření postupného profilování průtoků na Nové Moravě. Zároveň uvádí, že i kvalitně sestavení modelové řešení je vždy pouze jedním z pomocných nástrojů a interpretace jeho výsledků může být subjektivní, například závislé na zadavateli konkrétního posudku. S tímto problémem se podle Barchánka potýkají i všechny čtyři hodnocené znalecké posudky. Z porovnání úrovní hladin podzemních vod a Nové Moravy je podle Barchánka nanejvýš pravděpodobné, že podzemní voda komunikuje s vodou v kanálu, který tak může mít jak dotační, tak drenážní funkci. Záleží přitom zejména na stavu hladiny podzemní vody a nastavení jezu Vnorovy II. Z tohoto pohledu mohou mít pravdu oba znalci, protože každý hodnotil a využil data k jiné situaci. Převážný podíl podzemní vody v této lokalitě pochází původně z povrchových vod v řece Moravě, které se infiltrují podél jejího toku i nad Nedakonickým jezem. Z bilančního hlediska proto nemůže mít těžba štěrkopísků na celkovou bilanci území významný negativní vliv.
143. Při hodnocení kvalitativních vlivů těžby na jímací území Barchánek na stranách 16 až 19 uvádí, že přibližně dva metry nesaturované zóny (povodňových hlín) představují účinnou ochranu prostoru budoucí těžby. V případě ekologické havárie by však i tak došlo k zasažení podzemních vod, krycí vrstva jen zpomalí proces šíření znečištění. Filtrace a samočištění na cestě toku podzemní vody je podle Barchánka řádově efektivnější, protože se jedná o průsak na vzdálenost více než šesti set metrů. Na příkladu Vodárny v Káraném znalec opět demonstruje vhodnost použití metody analogie znalcem Landou. V případě povodní se zde sice zastavuje umělá infiltrace, ale břehová infiltrace běží kontinuálně a sto metrů filtrace se ukázalo jako dostatečně účinné médium pro odstranění kontaminace. Barchánek zdůrazňuje, že posuzovaný záměr není ve svém principu ničím výjimečným. Výjimečnost lokality spočívá pouze v posloupnosti navrhovaných aktivit. Obvykle nejprve dojde k otevření těžby a vytvoření „povrchového jezera“ a teprve poté vodohospodářské organizace v jeho okolí budují zařízení na exploataci tzv. indukovaných zdrojů podzemních vod.
144. Znalec se dále vyjadřuje k problematice klimatické změny (strany 19 až 24). Opakuje své úvahy stran nevhodnosti použité metodologie Burdou. Klimatická změna je podle znalce známá po desítky let a rok 2015 nepředstavuje žádný významný mezník. Jde o nepředvídatelný fenomén a jediné, co lze do budoucna s velkou pravděpodobností konstatovat, je nutnost připravit se na střídání obou klimatických extrémů, sucha a přívalových srážek. Kvartérní fluvialní kolektor v zájmovém území je sice na období výpadků srážek poměrně citlivý, jeho pozitivní vlastností je však naopak regenerační schopnost. K možnému zhoršení odtoku povrchových vod při povodních znalec na stranách 24 a 25 uvádí, že postupné odtěžování štěrkopísků nemůže mít na průběh povodně negativní dopad. Praxe ukazuje, že se naopak jedná o pozitivní činnost, protože se vytváří retenční prostor. V případě dočasného deponování štěrkopísku, případně výsyvky, jde o přírodní, inertní materiál, jehož případný odnos povodňovou vodou nepředstavuje zásadní problém, případně ohrožení životního prostředí.
145. Jak již soud uvedl, skutečnost, že znalecký posudek Barchánka (2022), koncipovaný jako revizní znalecký posudek, byl předložen jednou ze stran, sama o sobě není rozhodná. V případě standardního znaleckého posudku by soud nepovažoval za zásadní ani skutečnost, že znalec Barchánek není znalcem se specializací na hydrogeologii a pro tyto účely si přizval konzultanta. Posuzovaná problematika jistě nespadá výhradně do oblasti hydrogeologie a zejména hodnocení rizik antropogenních činností na podzemní vodu může být považováno za multidisciplinární problematiku. Spolupráce odborníků z různých (byť v daném případě velmi blízkých) oblastí by

navíc mohla přinést i výhodu spočívající v kvalitnějším, detailnějším, respektive celostním rozboru problematiky. Znalecký posudek Barchánka (2022) však bohužel takové pozitivní aspekty nevykazuje.

146. Ačkoliv znalec poměrně přehledně a logicky hodnotí vhodnost metod, platnost použitých argumentů a doveditelnost učiněných závěrů z použitých podkladů, samotné závěry o vlivu záměru na vodní zdroj Bzenec – komplex jsou zdůvodněné spíše velmi zjednodušeně. Absenci negativních kvalitativních vlivů záměrů na vodní zdroj znalec dovozuje při odpovědi na otázku č. 2 z prostého konstatování, že na mnoha i velmi blízkých vodárenských lokalitách proudí od těžebních jezer směrem k vodním zdrojům i podstatně větší podíl jímaných vod, aniž by to představovalo riziko, naopak je toho často vodo hospodářsky záměrně využíváno. Absenci kvantitativních vlivů pak dovozuje pouze ze zjištění, že do kvartérního kolektoru se převážně vcezuje povrchová voda z řeky Moravy (oba závěry jsou učiněny velmi stručně na straně 14). Ke kvalitativním vlivům zatopení těžebny při povodních se pak sice vyjadřuje podrobněji v rámci otázky č. 3, nicméně využívá k tomu spíše obecné poznatky a jeden analogický případ břehové infiltrace v Káraném.
147. Znalecký posudek Barchánka (2022) navíc působí dojmem nekonceptnosti. K některým problémům se znalec vyjadřuje na různých místech posudku v rámci odpovědi na odlišné otázky. Samotné posouzení a odpovědi přitom často nekorespondují s položenými otázkami. V rámci posouzení otázky č. 2 řeší znalec primárně hydraulickou funkci Nové Moravy, ačkoliv se na to otázka č. 2 vůbec neptá. Znalcem posuzovaná skutečnost je sice faktorem pro posuzování vlivů záměru na vodní zdroj Bzenec – komplex, ovšem rozhodně ne faktorem jediným. Na otázku souladu záměru se Státní politikou životního prostředí (jakkoliv soud nepovažuje takovou otázku vůbec za podstatnou) znalec neodpovídá. Neodpovídá ani na otázku požadující porovnání s lokalitami Hulín, Kvasice, Tovačov, Polešovice – Les či Podluží u Moravského Písku. Konkrétněji neodpovídá ani na otázku č. 5.
148. Znalecký posudek Barchánka (2022) proto může sloužit spíše k hodnocení přesvědčivosti porovnávaných znaleckých posudků a matematických modelů, nikoliv jako znalecký posudek vyhodnocující komplexně hydrogeologické poměry v území či vlivy těžby v posuzované lokalitě na vodní zdroj Bzenec - komplex. Jelikož však tento způsob hodnocení byl patrně záměrem znalce Barchánka, nehodnotí soud tuto omezenější vypovídací hodnotu znaleckého posudku jako formální či metodologickou vadu, která by mohla snižovat váhu těch závěrů znalce, které jsou v jeho posudku podrobněji odůvodněny.
149. Pro úplnost soud poznamenává, že ani znalec Barchánek se nevyhnul dílčímu závěru, který nelze považovat za expertní ani v oblasti hydrogeologie ani v oblasti ochrany přírody, neboť ve výsledku hodnotí možnou rozhodovací činnost správních orgánů (jedná se spíše o právní argument, který by při posouzení věci mohl vyslovit například žalovaný, účastníci řízení či soud) a nikoliv poměry v posuzované lokalitě: **„Pokud bychom zamítli těžbu štěrkopísku na posuzované lokalitě z důvodu zvýšeného rizika obroženi jakosti jímaných podzemních vod v okolí těžby a jako argument bychom použili riziko povodňových stavů a principu tzv. předběžné opatrnosti, pak by vznikl nebezpečný precedent. Na základě něho bychom totiž mohli/museli zakázat všechny podobné budoucí (nebo i ty existující!) těžby štěrkopísku na území České republiky a přišli bychom o zdroj strategické stavební suroviny.“** Tento závěr pak ještě expresivněji opakuje: **„vznikl by nebezpečný precedent, nedůvodně likvidující další těžbu štěrkopísku na území České republiky.“** Jelikož se jedná o jediný případ, kdy znalec částečně vystupuje z role odborníka, který by si měl při hodnocení odborných otázek „zachovat chladnou hlavu“, nevyhodnotil soud osobu znalce jako nevěrohodnou a jeho znalecký posudek jako zcela nepoužitelný důkaz. Při vyvozování dílčích odborných zjištění ze znaleckého posudku však soud musel postupovat i ve světle této skutečnosti obezřetně a pečlivě komparovat závěry znalce se závěry ostatních znalců a odborníků, kteří se k věci vyjadřovali.

IV.D.11 Souborné hodnocení odborných podkladů předložených ve správním řízení

150. Žalovaný jednotlivé odborné podklady hodnotil komplexně v části E., oddílu IV., bodu Ad 1. Vycházel přitom převážně ze znaleckých posudků opatřených doložkou podle § 127 o. s. ř., neboť ostatní odborné podklady podle něj nevyvolávaly pochybnosti o úplnosti a věrohodnosti znaleckého posudku Landy (2017), ani že by obsahovaly informace, které nebyly zohledněny a posouzeny Burdou (2020). Žalovaný dospěl k závěru, že jediným řešením rozporu mezi těmito posudky bylo zpracování revizního posudku, za který je nutno považovat znalecký posudek Barchánka (2022). Žalovaný poukazuje na to, že Barchánek jako realističtější vyhodnotil znalecké posudky Landy (2017 i 2021) s tím, že použití metody analogie považuje v daném případě za adekvátní. Dospěl proto k závěru, že byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti.
151. Jak je patrné ze shora provedeného posouzení jednotlivých odborných podkladů soudem, hodnocení ze strany žalovaného je příliš zjednodušující. Krajský soud nemá za to, že by se jednalo o hodnocení nepřezkoumatelné, ale neztotožňuje se s ním a má za to, že skutkový stav v posuzované věci nebyl zjištěn dostatečně. Téměř všechny odborné podklady opatřené ve správním řízení, respektive již v procesu posuzování vlivů záměru na životní prostředí, vykazují určité nedostatky, které neumožňují učinění závěru, že by veškeré relevantní pochybnosti o možných negativních vlivech záměru byly odstraněny. Nemusí to přitom být dáno tím, že z odborného hlediska jsou tyto pochybnosti skutečně na místě (a je proto nutno se v takovém případě řídit zásadou předběžné opatrnosti). Přetrvávání určitých pochybností je spíše dáno tím, že žádný z předložených znaleckých posudků nebyl zcela korektní, úplný a dostatečně přesvědčivý. V posuzované věci je zřejmé, že znalci, eufemisticky řečeno, neodvedli zcela precizní práci a shromážděné podklady soudu neumožňují v některých aspektech odhalit, který ze znaleců je blíže realitě. Situaci v tomto směru příliš nezměnil ani znalecký posudek Benkoviče (2022) předložený v řízení před soudem (viz dále). Spíš by se dalo říct, že s každým dalším znaleckým posudkem vypracovaným na žádost některé ze stran, zásadním způsobem utrpěla důvěra soudu ve znaleckou činnost.
152. Pokud jde o samotnou věrohodnost znaleckých posudků předložených ve správním řízení, pak soud nadále považuje za nejvěrohodnější posudky Landy (2017 a 2021) vypracované na žádost osoby zúčastněné na řízení. Označení „nejvěrohodnější“ však neznamená, že by tyto posudky zcela nezpochybnitelně a především v úplnosti odstraňovaly veškeré pochybnosti o možných negativních vlivech záměru na vodní zdroje Bzenec – komplex.
153. V první řadě nelze ponechat zcela bez povšimnutí skutečnost, že Barchánek (2022), který vypracoval znalecký posudek taktéž na žádost osoby zúčastněné na řízení, jasně identifikoval nedostatky přinejmenším prvního z posudků Landy (2017). Konkrétně poukázal na to, že všechny jím přezkoumávané znalecké posudky (GEOtest, 2016, Landa 2017, Burda 2020 a Landa 2021) se potýkají s problémem subjektivní interpretace matematických modelů a s tím, že autoři kladou důraz na jimi preferované skutečnosti a ostatní data, nehodící se do jimi zvolené koncepce, přehlíží až odmítají. Již ve světle tohoto závěru není možné bez dalšího vzít jako neochvějný základ pro posouzení věci znalecký posudek Landy (2017), jak fakticky učinil žalovaný.
154. Kromě toho Barchánek (2022) potvrdil existenci vad matematického modelu použitého ve studii AQUATEST (2010, 2012 a 2015), na které poukazovali žalobci či znalec Burda (2020). Barchánek zejména poukázal na to, že matematický model byl nevhodně kalibrován pouze na jeden stav hladiny podzemní vody z roku 2009 a recalibrace na stav hladiny z roku 2011 byla pouze zmíněna, ale fakticky nebyla uskutečněna. Jako vhodnější proto považoval Barchánek model ProGeo (2018), který byl kalibrován na různé stavy a poskytoval tak jasnější představu o proudění podzemních vod za různých stavů. Barchánek tak potvrdil výhrady znalce Burdy vůči matematickému modelu užitému ve studiích AQUATEST. Soud po detailnějším seznámení s tímto matematickým modelem dospěl k závěru, že tyto úvahy znalců jsou opodstatněné. Tento

matematický model totiž zjevně v důsledku popsané vady vyvolává mylný dojem (a to ve všech grafických přílohách studií AQUATEST 2010, 2012 a 2015), že kanál Nová Morava vždy plní dotační funkci a *de facto* tvoří hydrogeologické rozvodí mezi vodními zdroji Bzenec I a Bzenec III.

155. Soud na jednu stranu považuje za věrohodný argument obsažený ve znaleckém posudku Landy (2017) oponentním posouzení AQD-envitest (2012) i ve znaleckém posudku Barchánka (2022), že matematický model je primárně pomocný nástroj znalce a klíčové je pak jeho využití a interpretace (při současném využití ostatních vědeckých metod). Na stranu druhou je nutno zdůraznit, že zamlčení pro znalce zjevné vady matematického modelu a takřka ignorování jiného, podle všeho preciznějšího, matematického modelu nelze považovat za korektní přístup znalce. Soud nevyklučuje, že matematický model ProGeo (2015 a 2016) nemusel na závěrech znalce Landy nic změnit, ale znalec měl v každém případě poukázat na konkrétní vady matematického modelu použitého ve studii AQUATEST (2010, 2012 a 2015) a ty případně doprovodit komentářem o tom, jakou roli při posuzování hydrogeologických poměrů v území tyto vady hrají. Pouze takový přístup by umožňoval správním orgánům (i soudu) učinit si úplný obrázek o věci a vyhodnotit v úplnosti všechny podklady závazného stanoviska či správního rozhodnutí. Znalec Landa (2017, strana 27) pouze uvedl, že Burda (GEOtest 2016) neuvádí žádné konkrétní nedostatky matematického modelu. Těchto nedostatků si však měl podle názoru soudu sám jakožto odborník všimnout při porovnání studií AQUATEST s modelem ProGeo, jak lze dovodit již ze znaleckého posudku Barchánka (2022). Na konkrétní nedostatky matematického modelu použitého ve studii AQUATEST (2010, 2012 a 2015) přitom nepoukázaly ani posudek G E T (2014) či oponentní posouzení AQD-envitest (2012), které pouze v obecné rovině hovoří o dílčích nedostacích matematického modelu, které se ovšem neprojevily na nesprávnostech závěru studie (oponentní posouzení v příloze 1 naopak uvádí schéma, které taktéž navozuje dojem, že voda z těžebního jezera neproudí k bližšímu a významnějšímu jímacímu území Bzenec III – sever).
156. Hlavním problematickým důsledkem výše uvedeného není to, že utrpěla přesvědčivost závěrů znalce Landy či ostatních výše zmíněných podkladů, nýbrž to, že v procesu posuzování vlivů záměru na životní prostředí nebyla vada matematického modelu Ministerstvu životního prostředí jasně signalizována nezávislými odborníky – ani posuzujícími osobami (oponentní posouzení AQD-envitest, 2012, posudek G E T, 2014), ani znalcem (Landa, 2017). Ministerstvo životního prostředí v důsledku toho vycházelo z přesvědčení, že námitky žalobců ohledně vad matematického modelu ve studii AQUATEST (2010, 2012 a 2015) i pochybnosti vyjádření ČGS jsou mylné. To je patrné například z přezkumného závazného stanoviska Ministra životního prostředí ze dne 4. 12. 2019, č. j. MZP/2019/430/549 (viz strana 7). Zjištěné vady matematického modelu by přitom mohly hrát roli v úvahách Ministerstva životního prostředí minimálně v tom ohledu, že studie AQUATEST popisovaly pouze jeden z možných stavů proudění podzemní vody (zjednodušeně řečeno při vyšších stavech v Nové Moravě) a mohly vyvolat mylný dojem, že do jímacího území Bzenec III se voda z dobývacího prostoru vůbec nemůže dostat (Ministerstvo životního prostředí například na straně 10 stanoviska EIA uvádí: „*Minimální vzdálenost navrhované těžby od jímacích objektů je v případě jímacího území Bzenec III 600 m, nejedná se však o směr proudění podzemní vody [...].*“). Kromě toho mohly vyvolat mylný dojem, že převážná část povrchové vody je do vodního kolektoru infiltrovaná z Nové Moravy vzdálené 150 m od jímacích vrtů, takže u šterkovny vzdálené cca 600 m od těchto vrtů nemůže dojít ke zvýšení stávajících rizik (takto situaci hodnotil posudek G E T, 2014, strana 63). Krajský soud přitom nemůže předjímat, jak by Ministerstvo životního prostředí s informací potvrzenou odborníky o konkrétních vadách studií AQUATEST naložilo a jak by ji promítlo do svých závěrů. Že by studie AQUATEST byly pro Ministerstvo životního prostředí nepodstatné, je vyloučeno. Jak přitom plyne například z vyjádření ČGS ze dne 4. 8. 2017, nejistoty v použitém matematickém modelu mohou vnášet nejistoty také do vyhodnocení vlivů záměru na jímací území Bzenec – komplex.

157. A nakonec je také zřejmé, že Landa (2017 a 2021) neřešil veškeré podle žalobců problematické aspekty záměru, konkrétně aspekty spojené s provozem hydraulické bariéry.
158. Posudek GEOTest (2016) a znalecký posudek Burdy (2020) sice podle názoru soudu trpí zásadnějšími nedostatky (podrobně viz výše), nicméně za daného stavu rozhodně nebylo možné dospět k závěru, že neexistují důvodné pochybnosti o zjištěném stavu věci (zejména o jeho odborné stránce). Řešením daného stavu mohl být výslech znaleců ze strany žalovaného nebo vypracování revizního znaleckého posudku. Takto koncipovaný znalecký posudek (Barchánek 2022) byl nakonec žalovanému předložen, nicméně ani ten nakonec situaci nevyřešil. Nenastolil totiž stav věci, o kterém by neexistovaly důvodné pochybnosti. Pochybnosti naopak přetrvávaly už proto, že samotný revizní znalecký posudek Barchánka (2022) vykazoval známky nekoncepčnosti a částečně povrchního hodnocení, takže mohl být uchopen jedine jako jakýsi doplňkový odborný podklad pro hodnocení přesvědčivosti předchozích znaleckých posudků. Navíc dal Barchánek (2022), byť spíše obecněji, za pravdu žalobcům v tom, že studie AQUATEST (2010, 2012 a 2015) vykazovala vady.
159. Soud shrnuje, že žalovaný nesprávně vyhodnotil předložené znalecké posudky, a v důsledku toho dospěl k nesprávnému závěru, že byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Na druhou stranu ze znaleckých posudků bylo možné i přes jejich nedostatky identifikovat vady studií AQUATEST (2010, 2012 a 2015), které mohly mít vliv na zákonnost stanoviska EIA a s nimiž se věcně nevypořádal ani žalovaný v napadeném rozhodnutí, ani Ministr životního prostředí v přezkumném závazném stanovisku ze dne 4. 12. 2019, č. j. MZP/2019/430/549. Krajský soud proto zároveň dospěl k závěru, že nedostatky ve zjištěném skutkovém stavu zakládají nezákonnost stanoviska EIA. Byť žalovaný ve svém hodnocení znaleckých posudků pochybil, je primárně odpovědností Ministerstva životního prostředí, aby jeho stanovisko EIA bylo bezvadné a vypořádalo se se všemi relevantními pochybnostmi ohledně vlivů záměru na životní prostředí, a tudíž i namítanými vadami podkladů stanoviska EIA (přezkum stanoviska EIA bude podrobněji proveden v části V.G.1 tohoto rozsudku).

IV.E Hodnocení důkazů provedených soudem

160. V rámci soudního jednání soud provedl dokazování jednak některými listinami, které již byly součástí správního spisu, jednak některými dalšími listinami a znaleckým posudkem, které účastníci soudu předložili. Ve zbytku soud návrhy na provedené dokazování zamítl, neboť dílem se navržené důkazy týkaly skutečností nastalých po vydání žalobou napadeného rozhodnutí (důkazy týkající se sdělení Ministerstva životního prostředí ze dne 5. 8. 2022, č. j. MZP/2022/700/97, důkazy týkající se vyřazení záměru plavebního kanálu Dunaj – Odra – Labe z Politiky územního rozvoje), dílem nemohly přispět k dalšímu objasnění skutkového stavu věci.

IV.E.1 Listiny obsažené již ve správním spise

161. V rámci soudního jednání soud provedl několik důkazů, které již sice měly být součástí správního spisu, ale soudu nebyly na základě první výzvy předloženy a soudu vznikly pochybnosti o tom, zda byly již ve správním řízení dostupné účastníkům řízení. Tato pochybnost nebyla důvodem pro zrušení napadeného rozhodnutí, neboť nedostatky v předložené spisové dokumentaci nebránily soudu v přezkumu napadeného rozhodnutí v mezích žalobních bodů. V žalobě žalobců a) až k) byla nepřímou namítnuta pouze absence stanoviska ČGS ze dne 10. 8. 2021 ve správním spise. Při přezkumu příslušné žalobní námítka soud zjistil, že toto stanovisko mělo být zasláno nejprve dotčenému orgánu pro účely závazného stanoviska a posléze také žalovanému. Na výzvu soudu pak bylo podání osoby zúčastněné na řízení spolu s touto přílohou soudu zasláno a pro vyloučení možnosti, že by účastníci s touto listinou nebyli seznámeni, soud provedl touto listinou dokazování. Obsah listiny však byl primárně významný pro obsah přezkumného závazného stanoviska Krajského úřadu Zlínského kraje, odboru územního plánování a stavebního řádu ze dne 3. 9. 2021, č. j. KUZL 60553/2021. V něm na něj bylo konkrétně odkazováno a pro

rozhodnutí žalovaného byl primárně rozhodný obsah přezkumného závazného stanoviska. Uvedené pochybení proto nemohlo mít vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí.

162. Vedle toho soud zjistil další pochybení žalovaného při vedení správního spisu, ani ta však podle názoru soudu neměla vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí. Tato pochybení jsou zjevně systémová, neboť soud zjistil, že u podání, která došla žalovanému elektronicky, žalovaný do spisu často zařadil v listinné podobě pouze podání, které doplnil ručně psanou poznámkou u příloh „pouze elektronicky“. Jestliže žalovaný předložil soudu spis v listinné podobě bez odkazu na jakékoliv elektronické přílohy, jednalo se o spis neúplný. Podobně neúplný mohl být v případech, kdy do něj nahlíželi účastníci správního řízení. Soud však neshledal, že by se jednalo o vadu, která by mohla vést ke konstatování nezákonnosti napadeného rozhodnutí *ex officio*, neboť 1) podklady, které soud ke svému rozhodnutí potřeboval, žalovaný na výzvu soudu vždy doplnil, 2) v případě znaleckého posudku Burdy (2022) se jednalo o podklad účastníkům známý, 3) posudek EKOHYDRO (2019) soud po provedení dokazování vyhodnotil jako neprůkazný pro posouzení sporných klíčových otázek (viz dále), a 4) žalobci (se shora uvedenou výjimkou) nepoukázali na to, že by byli v důsledku neúplného správního spisu v listinné podobě kráceni na svých právech. Soud však apeluje na žalovaného, aby v dalším řízení vedl správní spis řádně tak, aby v něm byly obsaženy veškeré písemnosti, které mu byly zaslány, nebo které si sám opatřil či vlastní úřední činností vytvořil. Vedení správního spisu v listinné podobě s ručně psanými odkazy na blíže neurčené elektronické úložiště obsahující některé podklady nelze považovat za zákonný způsob vedení správního spisu.
163. Z posudku EKOHYDRO (2019) soud zjistil, že tento posudek vyhodnocoval monitoring provozované těžby šterkopísku v lokalitě Polešovice-Kolébky a ukončené těžby ložiska šterkopísku Ostrožská Nová Ves od roku 2003. Samotný posudek však obsahuje pouze souhrnné informace a obecné závěry, že těžba šterkopísku v daných lokalitách neovlivnila a neovlivňuje kvantitativně ani kvalitativně podzemní vody. Pro provedení relevantního analogického posouzení rizik těžby s nyní posuzovanou lokalitou však posudek EKOHYDRO (2019) neobsahuje dostatečná data. Zejména co se týče rizik povodní, nelze z posudku zjistit konkrétní případy zatopení těžebních jezer povodňovou vodou a jejich důsledky pro kvalitu podzemní vody v daném konkrétním období.

IV.E.1 Listiny předložené soudu

164. Dále soud provedl dokazování vyjádřením ČGS ze dne 30. 6. 2022, zn. ČGS-441/22/0523*SOG-441/0525/2022. V něm ČGS popisuje stav podzemních vod v období od roku 2012 a dovozuje pokračující trend poklesu stavů hladiny podzemní vody v roce 2022. ČGS se dále vyjadřuje k závěrům znalců. V případě znalce Landy (2017) poukazuje na to, že neidentifikoval rozdíl mezi dynamikou řeky a bezodtokové jámy po těžbě z hlediska odstranění následků povodně. Landa (2017) podle ČGS ignoroval rozsah záměru, chybně prezentoval funkci Nové Moravy a nevhodně odkazoval na případy umělé infiltrace. ČGS nesouhlasí ani se závěry znalce Barchánka (2022), a to zejména ohledně zásadního vlivu suchých period pro území Dolnomoravského úvalu. Rizika záměru jsou proto podle ČGS neakceptovatelná a v rozporu s legislativou. ČGS tak trvá na závěrech svého vyjádření ze dne 29. 9. 2017. Podobně jako výše hodnocená stanoviska ČGS nejde ani v tomto případě o podrobnější elaborát, který by sám o sobě mohl konkurovat komplexnějším hodnocením ve znaleckých posudcích. V některých dílčích částech je však využitelný zejména pro porovnání s argumenty a závěry znalců.
165. Z dokumentu „Rebilance zásob podzemních vod, Závěrečná zpráva, Příloha č. 2/11, Stanovení zásob podzemních vod, Hydrogeologický rajon 1651 – Kvartér Dolnomoravského úvalu“ vypracovaného ČGS v roce 2016 (redaktoři: Mgr. Eva Kryštofová; RNDr. Jiří Burda; Doc. RNDr. Jiří Bruthans Ph.D.; dále jen „Rebilance zásob, 2016“) soud zjistil, že ČGS v rámci tohoto dokumentu provedla prognózní model scénáře vedoucího k poklesu infiltrace srážkových vod do vod podzemních o 20 % v důsledku klimatických změn. Z výstupů této modelované varianty je

podle zpracovatelů zřejmé, že prostředí HGR 1651 je na tento předpokládaný vývoj relativně málo citlivá. K významnějším poklesům hladiny podzemních vod by mohlo dojít pouze v okrajových částech rajonu, a naopak v širokém pásmu podél vodních toků je hladina podzemních vod těmito vodními toky stabilizována. Samotný pokles srážkové činnosti se zde tak nemusí nutně projevit významnými změnami ve stavech hladiny podzemních vod ani ve vydatnostech stávajících vodárenských soustav. Rovněž z tohoto důvodu lze doporučit pro plánování scénářů budoucích potřeb vodárenského zásobování v souvislosti s probíhajícími klimatickými změnami, zaměřit rozvoj zdrojů pro vodárenské zásobování do HGR 1651.

166. Soud provedl důkaz také rozhodnutím Krajského úřadu Zlínského kraje, odboru životního prostředí a zemědělství ze dne 10. 12. 2019, č. j. KUZL 61115/2019, o závěru zjišťovacího řízení k záměru „Pokračování těžby šterkopísků – Polešovice“. Rozhodnutí podrobně popisuje záměr a jeho vlivy na životní prostředí a uzavírá, že nemůže mít významný vliv na životní prostředí a nebude posuzován podle zákona o posuzování vlivů. Rozhodnutí potvrzuje, že lokalita i záměr mohou být do značné míry analogické nyní posuzovanému případu a že těžební jáma obecně příznivě působí jako stabilizátor úrovně hladiny podzemní vody. Závěr o absenci vlivů záměru na 250 m vzdálený zdroj pitné vody však nelze bez dalšího převzít na nyní projednávanou věc. Rozhodnutí neobsahuje podle názoru soudu všechny relevantní skutečnosti, na základě nichž by bylo možné pomocí metody analogie vyloučit u nyní posuzovaného záměru rizika plynoucí ze zaplavení těžebního jezera povodňovou vodou (viz také část V.F.7 tohoto rozsudku).

IV.E.1 Znalecký posudek Benkoviče

167. Soud doplnil dokazování také znaleckým posudkem Benkoviče (2022), nicméně ani ten nevedl ke zjištění skutkového stavu, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Znalecký posudek Benkoviče (2022) byl využitelný pro soud spíše v tom směru, že zjištěné vady správního řízení potvrzuje. Soud jej však rozhodně nehodnotí jako natolik úplné a přesvědčivé hodnocení rizik záměru na vodní zdroj Bzenec – komplex, že by z něj mohl učinit definitivní závěr o tom, že záměr bude mít konkrétní nepříjemný negativní vliv na tento vodní zdroj.
168. Znalecký posudek Benkoviče (2022) byl vypracován na žádost žalobce a). Ing. Pavel Benkovič je znalcem v oboru vodní hospodářství, odvětví čistota vod, se specializacemi hydrogeologie a ochrana podzemních vod, průzkumné a sanační práce pro ochranu životního prostředí a posuzování vlivů na životní prostředí a dále v oboru ochrana přírody, se specializací odpadové hospodářství, skládky. Účelem znaleckého posudku bylo vyjádření ke znaleckému posudku Barchánka (2022) a posouzení rizika záměru těžby šterkopísků na lokalitě Uherský Ostroh ve vztahu ke zdroji podzemních vod Bzenec – komplex. Podkladem byly předchozí posudky, stanoviska a závazná stanoviska vydaná v dané věci, odborná literatura, údaje ze specializovaných webových portálů a informace z veřejných zdrojů na internetu. Znalec neprováděl terénní práce/měření, lokalitu navštívil v červenci 2022 a pořídil fotodokumentaci aktuálního stavu.
169. Znalec popisuje matematické modelování jako vhodnou pomůcku, která však nemůže být výhradním podkladem. Poukazuje dále na konkrétní nedostatky matematického modelu použitého ve studiích AQUATEST (2010, 2012 a 2015). Vytýká mu, že krátkodobé poměry neustáleného proudění při zvýšeném průtoku v Moravě a Nové Moravě ze dne 12. 11. 2009 interpretovala jako ustálené proudění podzemní vody za běžné situace a při aktualizacích nebyla kalibrace upravena. To se promítlo i do chybné interpretace izolinií podzemní vody (strana 34, podrobněji také strana 37). Naproti tomu v modelu ProGeo (2018) se podobné nedostatky nevyskytují, je podložen větším množstvím dat, je kalibrován na větší počet rozdílných hydraulických stavů a lépe popisuje dlouhodobě platné poměry (strany 35 a 36). K hydraulické funkci Nové Moravy znalec nejprve popisuje, proč považuje model ProGeo (2018) za správný. Dospívá pak k závěru, že Nová Morava tvoří hydrogeologické rozvodí mezi jímacími územími Bzenec I a Bzenec III – sever a nepředstavuje hlavní zdroj dotace podzemní vody. Po zahájení

čerpání ve vodním zdroji je její hydrogeologická funkce proměnlivá, v závislosti na množství čerpané podzemní vody. Může docházet k podtékání jejího koryta (strana 42).

170. Znalec Benkovič dále na stranách 43 až 56 hodnotí vliv klimatické změny. Popisuje, že jde o dlouhodobou záležitost probíhající minimálně od začátku průmyslové revoluce. Intenzita jejich projevů se zvyšuje minimálně od 70. let minulého století. Znalec dovozuje, že v průběhu těžby klimatická změna nenavodí přímo v zájmovém území oproti současnému stavu zásadní změnu, ale jezero zůstane v lokalitě po neomezenou dobu. V důsledku nižších srážek a nižších průtoků v říční síti dojde v zásobovaných regionech k poklesu hladiny podzemní vody a lze předpokládat snahu o připojení k regionálnímu vodnímu zdroji. Dojde také ke zvýšení významu hradišťského příkopu a zahřívání vody způsobí rozvoj eutrofizačních procesů.
171. Znalec se vyjadřuje také k využitelnosti metody analogie při posuzování možných vlivů záměru na vodní zdroj Bzenec – komplex. Kritizuje, že je odkazováno pouze na lokality, kde je koexistence těžby a provozu vodního zdroje bezproblémová (přitom dle znalce mnohdy jen zdánlivě). V České republice by se našly desítky míst bývalých štěrkoven, kde voda v letním období není vhodná ani ke koupání. Analogie by měla být použita tam, kde není k dispozici dostatek reálných dat. V případě zájmového území tomu tak není. Podrobněji se pak vyjadřuje ke srovnávaným lokalitám Ostrožská Nová Ves, Prameniště Polešovice – Les a jezero Černý.
172. Znalec následně provádí na stranách 59 až 70 hodnocení jednotlivých rizik záměru pro vodní zdroj Bzenec-komplex. Riziko pro případ úniku biologicky odbouratelných ropných látek při provozní havárii označuje jako přijatelné, pro ostatní scénáře rizika znečištění, hlavně při povodni, jako nepřijatelné. Obecně za nepřijatelná rizika označuje ta, která jsou spojena s povodňovými stavy. Dále považuje za nepřijatelné riziko poklesu vydatnosti jímacích objektů během těžby či riziko plynoucí z provozu hydraulické bariéry.
173. Na závěr znalec Benkovič negativně hodnotí znalecký posudek Barchánka (2022) především s ohledem na jeho chaotičnost, neobjektivnost, chybějící odpovědi na některé otázky a absenci specializace znalce v oboru hydrogeologie. Nesouhlasí se závěry Barchánka (2022) s tím, že závěry Burdy podle něj více odpovídají skutečnému stavu v zájmovém území.
174. Znalecký posudek Benkoviče (2022) nevykazuje na první pohled zjevné metodologické či formální nedostatky. Ačkoliv bylo v řízení před soudem prokázáno (webové stránky www.novypes.cz a geotest.cz, zápisy vyhotovené touto společností či odborný článek Praktický pohled na problematiku hodnocení rizika využívání odpadů na úpravy povrchu terénu) propojení osoby znalce se společností GEOtest, a. s., která vypracovávala posudek k dané věci v roce 2016, nemá soud za to, že by tato skutečnost zcela znevěrohodňovala znalecký posudek Benkoviče (2022). Byť posudek GEOtest (2016) vykazoval vyšší míru tendenčnosti, nelze říci, že by tato skutečnost automaticky diskvalifikovala ze znalecké činnosti všechny znalce, které jsou s touto společností jakkoliv spojeny. Krajský soud pochopitelně musel být i v tomto případě obezřetný při hodnocení věrohodnosti jednotlivých úvah a závěrů znalce, nicméně nelze říci, že spojení osoby znalce se společností GEOtest, a. s. automaticky vylučuje funkčnost všech zákonných záruk nestrannosti znalce. Ostatně u této společnosti působil také znalec Barchánek, přičemž jeho pestrá odborná praxe, včetně působení u uvedené společnosti, měla být dokonce jedním z důvodů, proč jej osoba zúčastněná na řízení oslovila (strana 101 vyjádření osoby zúčastněné na řízení ze dne 14. 11. 2022).
175. Při podrobném hodnocení jednotlivých úvah znalce Benkoviče (2022) se soud mimo jiné snažil přijít na to, z jakého důvodu znalec například na straně 30 i následně na straně 62 při popisu objemu čerpané vody z těžebního jezera (pro účely závlahy nebo při provozu hydraulické bariéry) připojuje poznámku o tom, že toto čerpané množství představuje 26,5 %, respektive 58,9 % celkových odběrů vody z vodního zdroje Bzenec – komplex. Tato procenta totiž na první pohled nemají žádnou vypovídací hodnotu, neboť čerpání daného objemu vody z těžebního jezera neznámá, že by snad vodní zdroj Bzenec – komplex přišel o 26,5 %, respektive 58,9 % svých

zásob (v případě hydraulické bariéry se navíc čerpána voda vrací do jezera). Ze všech podkladů plyne, že aktuální odběry z vodního zdroje Bzenec – komplex zdaleka nedosahují maximálně povolené množství k odběru (roční průměr 260 l/s, maximum 305 l/s; viz studie AQUATEST 2010, strana 22) a už vůbec ne celkového teoretického odběru z dané oblasti (studie AQUATEST 2010 uvádí maximum 350 l/s, při poloprovozní zkoušce v roce 1981 bylo čerpáno z jímacího území Bzenec I a III až 451 l/s; viz studie AQUATEST 2010, strany 19 a 22). Podobně znalec na straně 66 uvádí (resp. zřejmě přejímá z modelu ProGeo, 2018), že čerpání 125 l/s z hydraulické bariéry by znamenalo odstavení čerpání ve vodním zdroji Bzenec – komplex, ačkoliv hned v navazující větě si je vědom toho, že čerpána voda má být zpět navrácena do těžební laguny. A nakonec i na straně 72 uvádí, že čerpání 125 l/s z hydraulické bariéry představuje cca 73,6 % celkových odběrů vody v průměru za období 2016 – 2021 a 94,3 % odběru za rok 2021. Takto uváděná data však podle názoru soudu nutně ve čtenáři vzbuzují představu, která neodpovídá realitě. Jedná se tedy o data značně zavádějící.

176. Znalec Benkovič navíc ve svém posudku hodnotil právní otázku případné odpovědnosti za stav jezera po ukončení těžby (strany 69 a 70). Znalec se však měl vyjádřit pouze k otázkám odborným. V případě nejistoty ohledně budoucího stavu se případně mohl také variantně vyjádřit k tomu, jaká bude z odborného hlediska situace v případě, že jezero bude ponecháno ladem, a jaká bude z odborného hlediska situace v případě, že budou realizována konkrétní plánovaná opatření a dodržovány konkrétní povinnosti. Nepřísluší mu již spekulovat nad tím, zda budou správní orgány v budoucnu schopny zajistit realizaci těchto opatření nebo dodržování existujících zákonných povinností. Hodnocení této otázky přísluší správním orgánům, potažmo posléze soudu. Podobně nepřipadné je hodnocení znalce (strana 60), že navržená opatření „*předpokládají, že vypracované provozní předpisy budou ze strany zaměstnanců provozovatele striktně dodržovány, což není samozřejmé.*“ Takovou úvahu soud nepovažuje za odborný argument. Neobstojí přitom ani jako argument právní, neboť dodržování provozních předpisů může být vynucováno monitoringem, kontrolou, sankcemi či v konečném důsledku i novým správním rozhodnutím vycházejícím z nových poznatků. Podobně znalec nepřipadně poukazuje na problematičnost kontroly dodržování ochranného pásma (strana 62). A nakonec se uchyluje i k přímému posuzování zákonnosti, které mu nepřísluší, když uvádí, že čerpání vody z těžební jezera pro závlahy by bylo v rozporu s § 29 odst. 1 vodní zákon.
177. Za zavádějící a nepřesvědčivý považuje zdejší soud znalecký posudek Benkoviče v otázce možného použití metody analogie při posuzování možných negativních vlivů záměru na vodní zdroj Bzenec – komplex. Znalec totiž uvádí, že analogie by měla být použita tam, kde není k dispozici dostatek reálných dat. V případě zájmového území tomu tak podle znalce není. Znalec však zároveň činí soudy ohledně šíření kontaminace z jezera k vodnímu zdroji, aniž by poukazoval na jakákoliv konkrétní data ohledně filtračních schopností štěrkopísků, kterou právě znalec Landa (2017) i posuzovatelé v rámci procesu posuzování vlivů na životní prostředí dovozovali z analogických situací. Buďto lze konkrétní filtrační schopnosti štěrkopísků dovodit z konkrétních dat, jak *de facto* tvrdí znalec Benkovič, a pak je nutno tato data jasně prezentovat a aplikovat pomocí uznávaných vědeckých metod, nebo taková data (popřípadě využitelné vědecké metody) neexistují, a pak je zcela na místě použití jiné vědecké metody, jako např. metodu analogie (k její využitelnosti se soud podrobněji vyjádří v části V.F.3 tohoto rozsudku). Ostatně metodu analogie používá sám znalec Benkovič, když například poukazuje na své zkušenosti s dekontaminací na jiných lokalitách (strana 72).
178. Soud proto u hodnocení kvalitativních rizik záměru znalcem Benkovičem postrádá využití konkrétní vědecké metody, která by jeho závěry podporovala. Hodnocení znalce Benkoviče, jakkoliv působí na první pohled komplexněji než například pouhé konstatování v případě posudku GEOTest (2016), je v konečném důsledku zcela nepodložené. Staví-li snad znalec své závěry na svém odborném odhadu, který by mohly podporovat například jeho vlastní zkušenosti či znalosti získané z odborné literatury, pak rozhodně nelze říci, že by šlo o přesvědčivější

vědecké metody, než je metoda analogie. Jestliže však znalec ani konkrétní použitou metodu nepopisuje, nelze jeho hodnocení považovat za opodstatněné a věrohodné.

179. Soud uzavírá, že ani znalecký posudek Benkoviče (2022) nebylo možné vyhodnotit jako odborný podklad popisující věrohodně a v úplnosti možné negativní vlivy záměru na vodní zdroj Bzenec komplex. S ohledem na rozsah nedostatků znaleckého posudku a jeho rozpor s dalšími odbornými podklady předloženými v procesu posuzování vlivů na životní prostředí a ve správním řízení, soud dospěl k závěru, že pochybnosti o skutkovém stavu (z hlediska odborného) by nebylo možné odstranit výsledkem znalce (potažmo ve spojení s výsledky ostatních znalců) v řízení před soudem. Nedostatky ve zjištěném skutkovém stavu vyžadují rozsáhlejší dokazování, které by se podle názoru soudu neslučovalo ani obecně s přezkumným charakterem řízení dle § 65 a násl. s. ř. s., ani konkrétně s požadavkem zákonodárce na rychlost soudního přezkumu rozhodnutí vydaných v navazujícím řízení dle zákona o posuzování vlivů. Navíc má soud za to, že by ani odstranění rozporů mezi znalci nemohlo vést k nápravě skutečnosti, že při vydávání stanoviska EIA si Ministerstvo životního prostředí nebylo vědomo relevantní vady podkladu pro jeho stanovisko (studií AQUATEST 2010, 2012 a 2015).

IV.F Hodnocení vlivů záměru na vodní zdroj Bzenec – komplex

IV.F.1 Vyvažování veřejných zájmů

180. V obecné rovině se musí soud nejprve vyjádřit k námitce žalobce m), že žalovaný upřednostnil podnikatelský zájem žadatele na těžbě štěrku před veřejným zájmem na dodávce pitné vody pro obyvatelstvo. Tuto námitku považuje soud za nedůvodnou a použitý argument za zavádějící.
181. V první řadě platí, že zájem na řádném využívání nerostného bohatství je zájmem veřejným. Jak uvedl Nejvyšší správní soud například v rozsudku ze dne 6. 5. 2009, č. j. 4 As 68/2008-138 (publikován pod č. 2254/2011 Sb.NSS), i když je hornická činnost prováděna v rámci podnikatelské činnosti, je též naplněním veřejného zájmu státu na využívání nerostného bohatství (viz též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 6. 2022, č. j. 7 As 75/2022-52).
182. Optikou žalobce m) by navíc bylo možné také zájem na zásobování obyvatelstva pitnou vodou označit za podnikatelský zájem provozovatele vodovodu – tj. žalobce a). Ten tento zájem také naplňuje v rámci své podnikatelské činnosti, tj. mimo jiné s cílem dosažení zisku. Je zřejmé, že takovýto pohled je nepřipustně zjednodušující. Jak zásobování obyvatelstva pitnou vodou, tak těžba nerostných surovin jsou primárně veřejným zájmem. Realizují-li tyto veřejné zájmy soukromé subjekty, pochopitelně do realizace promítají také své zájmy soukromé, nicméně nutně při respektování veřejnoprávní regulace, která zaručuje, že veřejný zájem nebude upozaděn na úkor zájmu soukromého.
183. Lze tedy shrnout, že v daném případě se na obou stranách setkávají dva různé veřejné zájmy. Pokud by mělo dojít ke střetu obou těchto zájmů, bylo by na místě vážit význam každého z nich. Při vyvažování veřejných zájmů by pak bylo nutné zohlednit význam vodního zdroje Bzenec – komplex. To, že vyřazení vodního zdroje Bzenec komplex by mělo zcela zásadní dopad, je patrné již například ze studie AQUATEST (2012), v níž je na straně 49 a 50 popisována *de facto* nemožnost náhrady celého vodního zdroje. Jako nepřipustnou hodnotí alternativu nahrazením zdroje jinými zdroji také AQD-envitest (2015, str. 10). Podobně je význam tohoto zdroje zdůrazňován prakticky všemi znalci (např. Benkovič 2022, strana 19) či ČGS (stanoviska z roku 2017). S ohledem na to, že vodní zdroj zásobuje pitnou vodou více než 100 tisíc lidí a v krátkodobém horizontu toto zásobování nelze adekvátně nahradit, nelze připustit, aby byl v důsledku těžební činnosti vodní zdroj odstaven delší dobu (např. na měsíc). V případě, že by existovalo reálné riziko takového důsledku těžební činnosti, pak by při poměřování veřejných zájmů zřejmě musel převážet veřejný zájem na zásobování obyvatel pitnou vodou.

184. Ve skutečnosti ale v posuzované věci ani nemusí jít o reálný střet, který by ústil v upřednostnění jednoho z veřejných zájmů na úkor druhého z nich. Správní orgány totiž vystavěly svá rozhodnutí na závěru o tom, že veřejný zájem na zásobování obyvatelstva pitnou vodou nebude záměrem nijak dotčen. Z pohledu správních orgánů se tedy jedná spíše o střet zdánlivý. Zda podklady obsažené ve správním spise umožňují učinění takového závěru, bude předmětem posouzení níže.

IV.F.2 Uplatnění principu předběžné opatrnosti

185. Princip předběžné opatrnosti je vyjádřen v § 13 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů následovně: „*Lze-li se zřetelem ke všem okolnostem předpokládat, že brozí nebezpečí nevratného nebo závažného poškození životního prostředí, nesmí být pochybnost o tom, že k takovému poškození skutečně dojde, důvodem pro odklad opatření, jež mají poškození zabránit.*“ Jedná se o jednu ze základních zásad ochrany životního prostředí, která nalézá své uplatnění při provádění jakýchkoliv úkonů, které mohou vést k poškození životního prostředí, nebo které mohou naopak takovému poškození zabránit. Z citovaného ustanovení je však zřejmé, že princip předběžné opatrnosti nelze uplatňovat tím způsobem, že by bránil provedení konkrétního úkonu pouze z toho důvodu, že existují určité pochybnosti o vlivech záměru na životní prostředí. Stejně tak z uvedeného principu neplyne, že by úkon nebylo možné provést pouze proto, že tyto pochybnosti jsou prezentovány odborníkem či více odborníky. Podstatné je, zda jsou dané pochybnosti založeny na objektivních datech a věrohodných a odborně podložených predikcích. Není tedy rozhodující počet těchto odborníků, výčet jejich obav ani závažnost rizikových scénářů. Rozhodující musí být objektivnost, věrohodnost a podloženost těchto scénářů. V posuzované věci proto nemohou dotčené orgány vydat zamítavá stanoviska či žalovaný zamítavé rozhodnutí pouze z toho důvodu, že se proti záměru postavilo několik odborníků. Musí být podrobně zkoumáno, jestli se jedná o odborníky nestranné, jak se tito odborníci vyjádřili a jestli své závěry vyvozovali na základě uznávaných vědeckých metod pomocí věrohodné argumentace.
186. Může nastat situace, kdy různí nestranní odborníci pomocí různých, avšak uznávaných vědeckých metod dospějí za využití věrohodné argumentace k různým závěrům ohledně možných vlivů záměru na životní prostředí. Nebude-li možné na základě aktuálních poznatků vědy jednoznačně vyslovit závěr, že některý z posudků je chybný, bude nutné uplatnit princip předběžné opatrnosti a počítat s negativnějším scénářem, tj. vyjít ze závěru toho posudku, který dovozuje zásadnější negativní vlivy záměru na životní prostředí. V posuzovaném případě však nelze žádný z odborných podkladů a znaleckých posudků bez dalšího přijmout jako úplné a věrohodné posouzení všech relevantních rizik těžby ve stanoveném dobývacím prostoru na vodní zdroj Bzenec – komplex.

IV.F.3 Využitelnost metody analogie

187. Znalecké posudky Burdy (2020, strana 38) a Benkoviče (2022, strana 56 a násl.) budí dojem, že v posuzované věci nelze vůbec využít metodu analogie, neboť zájmové území je detailně prozkoumáno a jsou známa konkrétní data. Jak již soud naznačil výše, oba znalci však při posuzování kvalitativních rizik záměru (možnosti kontaminace) provádějí hodnocení bez toho, že by na konkrétní data (ohledně šíření konkrétních pravděpodobných kontaminantů v pravděpodobných koncentracích a filtračních schopností šterkopísků) odkazovali. Krajský soud má proto za to, že v řízení nebylo ani znalci uvedeno nic konkrétního, co by vědecky opodstatňovalo nemožnost využití metody analogie.
188. Soud nepochybně tvrdí, že metoda analogie má místo spíše tam, kde nejsou jasná „tvrdá“ data. Aby však takové tvrzení mohlo najít opodstatnění v posuzované věci, museli by znalci uvést běžné (potažmo sice méně časté, ale reálné) charakteristiky povodňových vod, pravděpodobné koncentrace běžných (či méně častých) kontaminantů v těžebním jezere po zaplavení povodňovou vodou, způsob a rychlost jejich šíření, konkrétní údaje o filtračních schopnostech šterkopísků, konkrétní údaje o tom, jak přesně (v jakém množství a čase) jsou tyto

kontaminanty odbourávány nebo nařezovány v těžebním jezeře a dále v podzemní vodě. Pouze takto by bylo možné na základě „tvrdých“ dat (jejichž existence by mohla vylučovat použití metody analogie) zjistit míru, jakou zaplavení těžebny povodňovou vodou ovlivní vodní zdroj Bezenec – komplex. Pokud se jedná o úkol pro znalce takřka nemožný [a situace se tak v tuto chvíli jeví vzhledem k tomu, že žádný ze znalců k němu nepřistoupil; Burda (2020) na straně 58 výslovně připouští, že nelze přesněji prognózovat vliv těžby na vodní zdroj], je zcela případné přistoupit k metodě analogie. Stejně tak kdyby se jednalo o postup možný, avšak s ohledem na řadu proměnných by jeho výstup nebyl o nic přesvědčivější, než „pouhá“ metoda analogie, nebyl by dán žádný důvod k zavrnutí metody analogie. Také ČGS tuto metodu označuje pro hodnocení kvalitativních rizik záměru jako regulérní (viz stanovisko ČGS ze dne 4. 8. 2017).

189. Argumentem zde nemůže být ani to, že povodňová voda má předem nedefinovatelnou kvalitu. Tak jako u hodnocení každých jiných rizik je nutno hodnotit rizika spíše běžná. Zcela mimořádné situace si vždy budou vyžadovat zcela mimořádný přístup (tj. nápravu důsledků takové situace mimořádnými prostředky). Pokud by snad chtěl znalec zpochybňovat možnost popsaného exaktního posouzení například tím, že neexistují data ohledně toho, jaká byla kvalita povodňových vod v dané lokalitě v minulosti (minimálně u těžebního jezera v Ostrožské Nové Vsi však například taková data zjevně jsou), pak jde zkrátka o situaci, kdy je nutno využít jinou vědeckou metodu – metodu analogie. Nepředvídatelnost kvality vody není nejistotou, která by měla vést k uplatnění principu předběžné opatrnosti. Taktéž v jiných analogických případech v minulosti byla kvalita povodňové vody nepředvídatelná, takže i v tomto kritériu se může jednat o situace srovnatelné.
190. K použité metodě analogie je však zároveň nutno souhlasit s určitými výtkami žalobců a znalců Burdy (2020) a Benkoviče (2022) ohledně toho, že použitá analogie pochopitelně musí být vhodná, tj. srovnávaný případ musí být analogický v podstatných parametrech. Jaké parametry jsou podstatné, je přitom nutno odvozovat mimo jiné také od rizik, které jsou posuzovány. Je-li například posuzováno riziko biologického oživení v těžebním jezeře, může být vhodná analogie takřka s jakýmkoliv těžebním jezerem v dané lokalitě. Je-li naproti tomu posuzována možnost kontaminace podzemního zdroje pitné vody vtokem povodňové vody do těžebního jezera, jeví se jako vhodná analogie pouze s takovými případy, kdy k podzemnímu zdroji pitné vody v minulosti infiltrovala povodňová voda. Zatímco lokalita zde možná nemusí hrát takovou roli, zcela jistě je zde základním parametrem infiltrace povodňové vody. Nevhodnou analogií je v takovém případě například porovnání s těžebním jezerem, které není zaplavováno (o čemž je například spor v případě jezera Černý – viz dále), nebo porovnávání s ovlivněním kvality vody v samotném jezeře [jak činí například Burda (2020) a Benkovič (2022) přes svůj rezervovaný postoj k použití analogie]. V obou případech totiž takové porovnání nemá žádnou vypovídací hodnotu ve vztahu k možnému ovlivnění podzemního zdroje pitné vody povodňovou vodou v těžebním jezeře. Podobně nemají žádnou vypovídací hodnotu zcela obecné analogie o tom, že zcela bezproblémově fungujících podobných lokalit v České republice a Evropě jsou desítky či stovky (Barchánek, 2022, strana 18), nebo že by se v České republice našly desítky míst bývalých šterkoven, kde voda v letním období není vhodná ani ke koupání (Benkovič, 2022, strana 56).
191. Ze znalců metodu analogie nejvíce a nejpodrobněji používá Landa (2017). Soud v jeho případě nepovažuje za vadu to, že odkazuje na analogické případy souhrnně, tj. neuvádí například odděleně analogie k jednotlivým dílčím rizikům. Postup znalce má své opodstatnění v tom, že znalec pomocí analogie dospěl k závěru, že žádné z rizik není reálné. Kromě toho se svým souhrnným hodnocením znalec zjevně snažil doložit obecnou bezproblémovost koexistence těžby šterkopísku a jímání podzemní pitné vody. Jakkoliv nyní tuto tezi žádný ze znalců nezpochybňuje, přinejmenším v počáteční fázi byla veřejnosti taková varianta prezentována odpůrci záměru jako takřka nemyslitelná.
192. Slabinou Landou (2017) použitého souhrnného analogického hodnocení se nicméně ukázal nedostatek v oněch dílčích rozhodných parametrech ve vztahu k jednomu z hodnocených rizik,

a to právě rizika kontaminace vodního zdroje Bzenec – komplex při zaplavení těžebního jezera povodňovou vodou. Ve vztahu k tomuto riziku znalecký posudek popisuje několik lokalit. Tyto lokality sice rozhodně nelze bez dalšího považovat za nevhodné pro porovnání, nicméně v jejich popisu (resp. v některých případech v samotném porovnání s posuzovanou lokalitou) soudu vždy schází určitý údaj (potažmo tento údaj je sporný), bez něhož nelze vyslovit závěr o skutečné podobnosti (podrobněji se k této otázce soud vyjádří v části V.F.6 tohoto rozsudku). Jakkoliv se jedná o nedostatek, který mohl být minimálně v dřívější fázi řízení odstraněn dopracováním znaleckého posudku či výsledkem znalce, jak již soud uvedl, takový postup by v tuto chvíli nemohl vést k odstranění všech pochybností ohledně zjištěného skutkového stavu.

IV.F.4 Vliv klimatické změny

193. Žalobci poukazují na to, že dlouhodobě probíhající klimatická změna by měla vést k závěru o nepřijatelnosti záměru. V první řadě soud poznamenává, že argumentace žalobců se v průběhu času poněkud vyvinula. Původně namítali, že nebyly zohledněny nové skutečnosti po vydání stanoviska EIA, a to mimo jiné klimatická změna. Na takto formulovanou námitku také reagoval předchozí rozsudek krajského soudu. Poté, co znalci (Landa, 2021, a posléze i Barchánek, 2022, a Benkovič, 2022) i Ministerstvo životního prostředí (vyjádření ze dne 25. 11. 2021, č. j. MZP/2021/710/5641) jednoznačně vyloučili, že by se mohlo jednat o novou skutečnost, začali žalobci tvrdit, že klimatická změna sama o sobě by měla být důvodem nepřijatelnosti záměru. Jednak by měla v dlouhodobém horizontu podle nich prohlubovat negativní vlivy záměru, jednak by měla dále zvyšovat význam zdroje pitné vody Bzenec – komplex. Krajský soud přesvědčení žalobců nesdílí.
194. Z podkladů plyne, že klimatická změna zjevně probíhá dlouhodobě a Ministerstvo životního prostředí ji v rámci procesu EIA vzalo v úvahu (viz vyjádření ze dne 25. 11. 2021, č. j. MZP/2021/710/5641). Pokud jde tedy například o možné zhoršování eutrofizace v důsledku oteplování, nelze mít za to, že by se pro Ministerstvo životního prostředí jednalo o skutečnost nepředvídatelnou, odhalenou až znalcem Benkovičem (2022). Proti eutrofizaci lze přitom přijímat nová opatření v závislosti na aktuálním stavu vody v jezere (viz dále). Pokud jde o kvantitativní dopady jednak na straně těžebního jezera (zvýšení výparu), jednak na straně vodního zdroje (zvýšení odběru), kromě toho, že nebyly kvantifikovány, bez jakýchkoliv pochybností s nimi nutně musí být počítáno ve všech dlouhodobých projektech a koncepcích. Odhlédne-li soud od možného vývoje vědy v řádu desítek či stovek let, lze si již nyní představit řadu opatření, která tyto dopady mohou eliminovat. Takovým opatřením může být například Landou (2017, strana 59) popisovaná umělá infiltrace. V daném konkrétním případě může jít také o úpravu jezu za účelem zvýšení nátoky do Nové Moravy, budování vodních kanálů za účelem zasakování v těžebních jezerech, vedle toho pak odstraňování nánosů ze dna těchto jezer a vodotečí, či zprovoznování dalších vodních zdrojů, jako je již existující zdroj Polešovice – Les. S přijímáním podobných opatření i s tím, že tato opatření budou vyžadovat investice, musí již nyní všichni (správní orgány, provozovatelé vodních zdrojů i správci povodí) do značné míry v každém případě počítat a v dlouhodobém horizontu se připravovat na budoucí možný vývoj. Tvrdit, že posuzovaný záměr v tomto směru něco výrazně změní, respektive že klimatická změna významným způsobem mění dopad záměru na jeho okolí, je podle názoru soudu liché a nepodložené. V tomto směru se soud přiklání k závěrům Landy (2021) a Benkoviče (2022), a to bez ohledu na to, zda budoucí vývoj oteplování bude spíše lineární, sinusoidní, exponenciální či jakýkoliv jiný.
195. K vlivům klimatické změny na danou oblast je možné odkázat také na Rebilanci zásob, 2016 (na které se podílel mimo jiné i znalec Burda), v níž ČGS po modelaci poklesu infiltrace srážkových vod do vod podzemních o 20 % v důsledku klimatických změn dospěla k závěru, že prostředí v posuzované lokalitě je na tento předpokládaný vývoj relativně málo citlivá, a to zejména v širokém pásmu podél vodních toků. Samotný pokles srážkové činnosti se zde tak nemusí nutně

projevit významnými změnami ve stavech hladiny podzemních vod ani ve vydatnostech stávajících vodárenských soustav.

IV.F.5 Posouzení funkce a dopadů hydraulické bariéry

196. Žalobci namítají jednak nefunkčnost hydraulické bariéry (respektive nerealistické posouzení její funkčnosti), jednak její nepřijatelné negativní dopady na vydatnost vodního zdroje Bzenec – komplex.
197. Podobné námitky soud v předchozím rozsudku vyhodnotil s přihlédnutím ke znaleckému posudku Landy (2017) tak, že byl-li vliv těžby na kvalitu a kvantitu vodního zdroje Bzenec – Komplex hodnocen jako minimální, jeví se jako zcela adekvátní také závěry Landy ohledně vlivu hydraulické bariéry. Zjednodušeně řečeno, za daného skutkového stavu se hydraulická bariéra jeví za všech stavů toliko jako nadstandardní opatření, které významným způsobem nic nemění ani na vydatnosti vodního zdroje ani na filtračních schopnostech štěrkopísků. Uvedené hodnocení však za současného stavu nelze převzít, neboť v rámci správního i soudního řízení byly obstarány další znalecké posudky, které se k těmto otázkám podrobněji vyjadřují.
198. Co se týče funkčnosti hydraulické bariéry, je podle názoru soudu nutno rozlišit tři stavy – stav běžný (útky či úniky biodegradovatelných olejů a maziv), stav havarijní a stav povodňový.
199. Při běžném stavu má hydraulická bariéra vést primárně ke zdržení vsakování vody kontaminované biodegradovatelnými oleji [viz strana 49 studie AQUATEST (2010) nebo strana 3 studie AQUATEST (2015)]. Proto byla také zvolena varianta umožňující zpětné zasakování vyčerpaných vod do štěrkoviště. U této varianty považuje soud hydraulickou bariéru za zjevně nadstandardní opatření, neboť s ohledem na dobu degradace znečišťujících látek (z 80 až 96 % za 21 dní – viz stanovisko EIA) a dobu, která je potřeba, aby se tato látka dostala k vodnímu zdroji (ropné látky se šíří rychlostí 13 až 24 m/rok – viz AQUATEST 2010, strana 54), je i bez spuštění hydraulické bariéry zřejmé, že k žádnému negativnímu vlivu na vodní zdroj nemůže dojít. Tvrzené částečné obtékání bariéry zde proto nemůže hrát roli.
200. Při havarijním stavu je nutno počítat spíše s běžnými riziky, jejichž pravděpodobnost není zanedbatelná (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 9. 2018, č. j. 7 As 225/2018-116). Soud proto považuje za adekvátní, byl-li jako nejvýznamnější riziko vyhodnocen únik ropných látek, a to v rozsahu dvou plných nádrží nákladních automobilů (v případě jejich kolize v místě dobývacího prostoru). V tomto případě zřejmě nemůže být hydraulická bariéra plně funkční bez toho, aby bylo přistoupeno k dekontaminaci. S ohledem na to, že ropné uhlovodíky se drží při hladině (Benkovič, 2022, strana 30 a 71), lze v první řadě předpokládat, že velká část kontaminantů bude odstraněna standardními způsoby řešení havárií úniku pohonných hmot již v samotném těžebním jezeře. K plné funkčnosti hydraulické bariéry by sice zřejmě musela přistoupit také dekontaminace čerpané vody, nicméně v případě úniku nafty nelze dekontaminaci považovat za nestandardní řešení, které by muselo být již v této fázi realizace záměru podrobněji analyzováno. Pro tyto případy postačuje, budou-li parametry hydraulické bariéry konkretizovány v navazujících řízeních (a to případně i s popisem dekontaminace, bude-li v navazujících řízeních shledáno, že u konkrétních koncentrací znečišťujících látek zjištěných při monitoringu bude potřebná) a její fungování popsáno v havarijním plánu. Podle názoru soudu nezpůsobuje nepřezkoumatelnost ani nezákonnost stanoviska EIA či napadeného rozhodnutí pouhá skutečnost, že v současnosti ještě nejsou specifikovány všechny konkrétní parametry hydraulické bariéry.
201. Podle názoru soudu přitom zároveň nebyl věrohodně ostatními znalci vyvrácen názor znalce Landy (2017, strana 59), že ani únik dvou plných nádrží pohonných hmot v případě střetu dvou nákladních vozidel nebude představovat významnější riziko pro zdroj podzemní vody s ohledem na čisticí schopnost štěrkopísků a vzdálenost od vodních zdrojů (obdobně viz posudek G E T, 2014, strana 106). Pro účely posouzení standardních filtračních schopností štěrkopísků z hlediska

zcela standardních rizik, která jsou prakticky typová pro všechny štěrkovny, lez přitom považovat analogické situace popisované znalcem Landou za přílehlavé. Ostatní znalci nepředložili žádné konkrétní výpočty či úvahy založené na jasných vědeckých metodách, které by takový závěr zpochybnily. Ani v případě shora popisované havárie tedy soud nepovažuje za riziko pro vodní zdroj Bzenec – komplex to, že hydraulická bariéra by mohla být částečně obtékána. Popsané riziko je nutno hodnotit podle názoru soudu jako přijatelné i s ohledem na stávající rizika v okolí vodního zdroje. Pravděpodobnost podobné havárie je řádově vyšší na silnici I. třídy Bzenec – Veselí ve vzdálenosti 80 m od vodních zdrojů.

202. Pokud jde o funkčnost hydraulické bariéry při povodních, jeví se soudu jako věrohodné tvrzení znalců Burdy (2020, strany 33, 34 nebo 50) a Benkoviče (2022, strana 73), že provoz bariéry v době povodní a těsně po nich bude zcela mimo technické možnosti. Jelikož bude zaplaveno celé území včetně hydraulické bariéry, nedokáže si soud představit, jak by mohlo bezprostředně po povodni dojít ke spuštění čerpání vody z vrtů. Jako věrohodné soud považuje také tvrzení znalce Benkoviče (2022, strana 72), že nelze vybudovat dekontaminační jednotku na vyčištění vody předem neznámé kvality při čerpaném v množství 100 l/s. Ostatně ze studií AQUATEST (2010, 2012 a 2015) vyplývá, že hydraulická bariéra nebyla koncipována pro tyto účely. Ke stanovení podmínky čerpání při povodních došlo až na základě požadavku v oponentním posouzení AQD-envitest (2015). Spuštění hydraulické bariéry a její přispění k odstranění kontaminace po povodních si lze představit až s určitým časovým odstupem. Soud proto hydraulickou bariéru nehodnotí jako opatření, které by významným způsobem mohlo eliminovat riziko kontaminace podzemní vody v důsledku zaplavení těžebny povodňovou vodou.
203. Popsaná nedostatečnost hydraulické bariéry při povodních neznamená sama o sobě nezákonnost napadeného rozhodnutí či stanoviska EIA. Hydraulická bariéra může plnit funkci po odpadnutí povodňového stavu, takže podmínka využití bariéry při povodních ve stanovisku EIA má určité opodstatnění. Důsledkem je zde „pouze“ to, že při hodnocení rizik kontaminace podzemní vody v důsledku povodní nemůže být spoléháno na funkce hydraulické bariéry. Toto riziko je nutno vyhodnotit zejména s ohledem na případná další opatření a zejména filtrační schopnosti štěrkopísků v dané lokalitě (tím se bude soud zabývat podrobněji dále).
204. Pokud jde o hodnocení dopadů provozu hydraulické bariéry na vydatnost vodního zdroje Bzenec-komplex, touto otázkou se ze znalců zabývali pouze Burda (2020) a Benkovič (2022). Ti dospěli k závěru o významném vlivu na vydatnost vodního zdroje Bzenec – komplex.
205. Ministr životního prostředí v přezkumném závazném stanovisku ze dne 4. 12. 2019, č. j. MZP/2019/430/549, naproti tomu uvádí, že při provozu bariéry se žádná voda nebude ztrácet tak, aby tím mohlo dojít ke kvantitativnímu ovlivnění zdroje (strana 9). Z tohoto závěru pak vychází také žalovaný v napadeném rozhodnutí.
206. Předně soud uvádí, že hodnocení kvantitativních vlivů provozu bariéry při povodních na vodní zdroj Bzenec – komplex v takovém rozsahu, který znalci Burda (2020) a Benkovič (2022) považují za nezbytný pro maximální (a i tak podle nich nedostatečnou) funkci hydraulické bariéry je v tuto chvíli poněkud nadbytečné. Jak již soud uvedl výše, hydraulická bariéra při řešení kontaminace povodňovou vodou může hrát roli pouze doplňkovou (a to s odstupem času). Není proto důvod se domnívat, že při řešení této situace by hydraulická bariéra přečerpávala větší množství vody, než na jaké byla ve studii AQUATEST (2015) dimenzována, a to jak za běžného, tak za havarijního i povodňového stavu.
207. Při hodnocení kvantitativních vlivů lze proto za všech shora popsaných stavů, při nichž by měla být hydraulická bariéra aktivována, v tuto chvíli předpokládat, že bude přečerpáváno 100 l/s. Pokud jde o konkrétní vliv takového čerpání na vydatnost vodního zdroje Bzenec – komplex, má soud za to, že námítky žalobců nejsou důvodné a závěry znalců Burdy (2020) a Benkoviče (2022) opomíjí skutečnost, že voda nemá být z hydraulické bariéry odčerpávána pryč a že má být zasakována zpět do těžebního jezera. Nejenže takto odůvodnil správnost stanoviska EIA Ministr

životního prostředí ve svém přezkumném závazném stanovisku, ale soud považuje toto odůvodnění za logické, a navíc podložené studiemi AQUATEST (2012 a 2015). Jakkoliv může být matematický model použitý v těchto studiích založen na vadných východiscích, lze na základě porovnání příloh k oběma studiím učinit obecný závěr, že v případě zasakování vody zpět do těžebního jezera nedochází k poklesu hladiny podzemní vody v oblasti jímacích vrtů. Jak v případě stavu bez aktivace hydraulické bariéry, tak v případě aktivace hydraulické bariéry se úroveň hladiny podzemních vod v místě vodního zdroje Bzenec – komplex nemění (viz Obr. akt. 08 studie AQUATEST 2012 v porovnání s Obr. 06 studie AQUATEST 2015; dále Obr. akt. 10 studie AQUATEST 2012 v porovnání s Obr. 07 studie AQUATEST 2015). Model ProGeo (2018) se zasakováním zpět do těžebního jezera zjevně nepočítá, proto z něj nelze dovozovat kvantitativní vlivy provozu takto koncipované hydraulické bariéry.

208. Soud shrnuje, že byla relevantním způsobem zpochybněna funkčnost hydraulické bariéry za povodňových stavů. Ve zbytku bylo prokázáno, že hydraulická bariéra bude plnit určitou doplňkovou funkci a nebude mít negativní vliv na vydatnost vodního zdroje Bzenec – komplex.

IV.F.6 Další vlivy záměru na vydatnost vodního zdroje Bzenec - komplex

209. Vedle možného vlivu provozu hydraulické bariéry na vydatnost vodního zdroje Bzenec – komplex jsou žalobci zmiňovány některé další skutečnosti, které by mohly mít negativní dopad na vydatnost vodního zdroje.
210. Vlivy samotné těžby a výparu z těžebního jezera na množství podzemní vody byly podrobně kvantifikovány například v oponentním posouzení AQD-envitest (2015; strana 6). Podle něj bude během těžby v důsledku odtěžení matrice přitékat do těžebního jezera 3,2 l/s vody. Opar se postupně bude zvyšovat až na 2,1 l/s. Celkově bude těžební jezero v průběhu těžby odebírat z okolí postupně 3,3 l/s až 5,3 l/s vody a po ukončení těžby bude odběr odpovídat pouze odparu. Na základě toho činí oponentní posouzení závěr, že odběr podzemních vod po ukončení těžby bude méně než 1 % z jímaného množství. Snížení hladiny podzemní vody v okolí jezera bude zanedbatelné oproti snížení vyvolanému čerpání z jímacích území.
211. Oponentní posouzení AQD-envitest (2015) však zjevně nepočítalo s jevem popisovaným posléze v modelu ProGeo (2018, strana 35) jako hydraulický zkrat. Ve shodě s modelem ProGeo (2018) pak také Landa (2021) uvádí, že s ohledem na tento jev dojde vlivem šterkovny naopak ještě k mírnému navýšení vydatnosti vodního zdroje Bzenec – komplex.
212. Z vyjádření ČGS ze dne 31. 8. 2017 či ze dne 29. 9. 2017 zároveň plyne, že posouzení kvantitativních vlivů záměru na vodní zdroj Bzenec – komplex není primárně závislé na konkrétním obrazu proudového pole na lokalitě, a tudíž ani na případných vadách matematického modelu.
213. Soud má proto za prokázané, že vlivem těžby v dobývacím prostoru nemůže dojít k významnému (nepříjemnému) omezení vydatnosti vodního zdroje Bzenec – komplex. Ani premisa, že v důsledku oteplování dojde k navýšení výparu z těžebního jezera (bez bližší kvantifikace), nemůže vést k vyvrácení tohoto závěru. Snížení vydatnosti vodního zdroje by totiž bylo v takovém případě primárně vyvoláno klimatickou změnou, nikoliv záměrem. A jak již soud uvedl, proti těmto důsledkům musí být v dlouhodobém horizontu přijímána specifická opatření, při kterých může navíc těžební jezero sehrávat pozitivní roli.
214. Další nepřijatelné negativní vlivy na vydatnost vodního zdroje Bzenec – komplex nejsou v žalobách zmiňovány. Tvzení o negativních vlivech čerpání vody pro závlahy byla uplatněna až po uplynutí lhůty pro podání žaloby, a soud proto nemohl posuzovat jejich důvodnost. Pouze na okraj soud poznamenává, že stanovením dobývacího prostoru nejsou definitivně řešeny konkrétní parametry tohoto využití těžebního jezera. V dané fázi je postačující skutečnost, že s určitým vodohospodářským využitím těžebního jezera je počítáno, přičemž konkrétní využití se

může v čase měnit (kromě regulace konkrétního množství čerpané vody přichází v budoucnu v úvahu například i změna funkce těžebního jezera na funkci primárně dotační, či přinejmenším stabilizační ve vztahu k hladinám podzemních vod).

IV.F.7 Vliv povodňových vod

215. Patrně největší rizika záměru jsou spojena s možným zatopením těžebny povodňovou vodou, která by následně mohla kontaminovat podzemní vodu a ohrozit tak kvalitu vody jímáné ve vodním zdroji Bzenec – komplex. S ohledem na umístění záměru do aktivní zóny záplavového území je nutno riziko zatopení těžebny při povodních považovat za reálné.
216. Soud ve svém předchozím rozsudku vycházel mimo jiné ze znaleckého posudku Landy (2017) a dospěl k předběžnému závěru (který s ohledem na další důkazní vývoj mohl doznat změny), že výměna vody v těžebním jezeře za vodu nepředvídatelné kvality při povodních nepředstavuje zvýšené riziko pro vodní zdroj ze dvou důvodů. V první řadě infiltrace z těžebního jezera nepředstavuje významnou dotaci vodního zdroje. V druhé řadě pak tatáž povodňová voda bude proudit řekou Moravou a do vodního zdroje bude infiltrovat primárně z ní. Ve světle posléze předložených znaleckých posudků musí soud konstatovat, že uvedené závěry nelze nyní bez dalšího zopakovat. Proti oběma uvedeným důvodům, které bylo možné dovodit ze znaleckého posudku Landy (2017), totiž byly postaveny ostatními znalci relevantní argumenty, které tyto důvody částečně zpochybňují (nikoliv však nutně vyvrací).
217. Předně soud poznamenává, že v prvotní fázi sporu se zdálo jako klíčové, jaké množství vody přitéká k jímacímu území Bzenec – komplex oblastí dobývacího prostoru. Kolem této otázky panovaly a panují odborné spory a ze znaleckého posudku Landy (2017) bylo možné nabyt dojmu, že nátok přes tuto oblast je minimální (takový závěr by mohl posouzení rizik záměru učinit jednodušším). Po dalším seznámení s tímto znaleckým posudkem a posudky ostatních znalců lze ovšem říct, že takový závěr z uvedeného znaleckého posudku nutně neplyne. Závěr znalce Landy (2017, strana 57), že indukované zásoby podzemních vod jsou formovány především infiltrací z vodotečí, nutně nevyvrací, že takto infiltrovaná voda k jímacímu území přitéká i oblastí dobývacího prostoru (například Burda, 2020 na straně 23 až 24 popisuje, že k infiltraci z řeky dochází mimo jiné již v jezových zdržích Nedakonice a Uherský Ostroh). Spor mezi znalci nadále přetrvává, nicméně pro posouzení rizik záměru možná nemusí být jeho vyřešení (zjištěním přesných objemů a směrů přítoku k vodnímu zdroji) klíčové. Není-li totiž podíl podzemní vody přitékající tímto prostorem marginální (například 30 % celkového přítoku rozhodně nelze za marginální označit), nelze bez dalšího považovat za marginální ani rizika spojená se vznikem těžebního jezera v tomto prostoru. Je pak otázkou, jaký konkrétní vliv má zjištění podílu podzemní vody, která protéká touto oblastí. Soud jakožto laik pochopitelně není schopen posoudit relevanci tohoto údaje v úplnosti. Lze si však představit, že odborník bude moci vyslovit závěr o absenci negativních kvalitativních vlivů již na základě pravděpodobné kontaminace povodňových vod, míry jejich celkového zředění podzemními vodami přitékajícími k vodnímu zdroji ze všech směrů (tedy nikoliv pouze přes oblast těžebny), filtračních účinků šterkopísků a po srovnání nových rizik s riziky stávajícími (zejména stávajícími riziky povodní při infiltraci povodňových vod z vodotečí). Krajský soud však v žádném případě nemůže předjímat výsledky dalšího znaleckého zkoumání v této věci.
218. Argument, že povodňová voda bude infiltrovat primárně z řeky Moravy (potažmo z kanálu Nová Morava; viz Landa, 2017, strana 59), může být do určité míry platný, nicméně například znalec Benkovič (2022, strana 66) proti tomuto argumentu namítl, že zatímco povodňová voda v řece opadne během dnů, v těžebním jezeře mohou zůstávat týdny (potažmo měsíce). Krajský soud přitom není nadán takovými odbornými znalostmi, aby tento spor znalců rozsoudil (s ohledem na již zjištěné nedostatky procesu EIA a hodnocení důkazů žalovaným přitom podle názoru soudu nebylo na místě, aby právě soud k posouzení uvedené otázky činil další kroky – výslech znalců či ustanovení znalce k podání revizního znaleckého posudku). Relevanci argumentace znalce

Benkoviče však potvrzuje i ČGS (vyjádření ze dne 30. 6. 2022). Porovnání nového rizika záměru (zatopení těžebny povodňovou vodou) se stávajícími riziky (infiltrace povodňové vody z povrchových vodotečí, potažmo z míst s nedokonalou izolační schopností svrchní vrstvy hlín – viz např. Landa, 2017, strana 31; nebo K-Geo, 2008, strana 11 a 13) je za dané situace nutno určitým způsobem kvantifikovat. Roli zde přitom může hrát jednak celkový objem povodňové vody infiltrovaný z jednotlivých zdrojů, jednak koncentrace kontaminantů ve vodě (soud nemůže vyloučit, že u stojaté povodňové vody dochází časem k zahánění, a tudíž zvyšování koncentrace kontaminantů), jednak doba infiltrace (lze souhlasit s tím, že ve vodním toku se kvalita vody změní mnohem dříve než v jezeře). Na množství infiltrovaných povodňových vod v různých místech může mít přitom vliv nejen objem povodňové vody, rychlost průtoku, ale také případná kolmatace dna jezera, kanálu či řeky. Zejména znalci Burda (2020, strana 31) a Benkovič (2022, strana 39) zdůrazňují kolmataci kanálu Nová Morava, byť vycházejí zřejmě z modelu ProGeo, 2018, který kolmataci celého kanálu přímo nedokládá, spíše ji odhaduje a to nikoliv nutně pro celé koryto (to ostatně konstatuje sám Benkovič, 2022, strana 38). Kromě toho soud samozřejmě není schopen odhadnout všechny proměnné, které by znalec při posuzování tohoto rizika vzal v úvahu.

219. Jak soud vyhodnotil výše, hydraulickou bariéru v podobě, v jaké byla koncipována pro účely stanoviska EIA, nelze považovat za opatření, které by bylo schopné eliminovat rizika kontaminace vodního zdroje Bzenec – komplex zejména v počáteční fázi povodní. Za účinné (zřejmě nikoliv samo o sobě dostatečné) opatření snižující rizika kontaminace při povodních soud považuje povodňový plán, který může například stanovit způsob odstraňování naplavených průmyslových obalů, rostlin či uhynulých zvířat. V případě neplnění povinností uvedených v povodňovém plánu či v době po odtěžení lze tyto činnosti provádět v rámci povodňových záchranných prací (§ 74 a § 63 odst. 3 vodního zákona). Jelikož však tímto opatřením nelze zřejmě eliminovat veškeré závadné látky, které povodňová voda standardně přináší, musí být nad rámec tohoto opatření také jasným a z vědeckého hlediska podloženým způsobem (ať už půjde o exaktní výpočet či vhodné užití metody analogie) doloženy filtrační schopnosti šterkopísků v této oblasti.
220. Nelze vyloučit, že rizika kontaminace povodňovou vodou jak z povrchových vodotečí, tak z těžebního jezera jsou srovnatelná zkrátka proto, že právě díky filtračním schopnostem šterkopísků jsou takřka nulová. Jak již soud uvedl výše, žádný exaktní výpočet umožňující kvantifikovat možnosti kontaminace vodního zdroje Bzenec – komplex znalci nepředložili. V jednotlivých odborných podkladech k samotným filtračním schopnostem buďto nejsou uvedeny žádné údaje (Burda 2020, Benkovič 2022), nebo se jedná o údaje spíše vágní (Landa, 2017, strana 29; Barchánek, 2022, strana 16), anebo jde sice o údaje konkrétní, ty ale nejsou dále využity k žádnému exaktnímu výpočtu (AQUATEST, 2010, strana 15).
221. Za vhodnou vědeckou metodu pro posuzování filtračních schopností šterkopísků proto soud nadále považuje metodu analogie. Ve světle výtek znalců Burdy (2020) a Benkoviče (2022) si však v nyní posuzované věci nelze vystačit s prostou souhrnnou analogií (viz např. Landa, 2017), z níž plyne obecně bezproblémová koexistence těžby šterkopísku (a to i v aktivní zóně záplavového území) se zdroji pitné vody. S ohledem na shora popsany význam vodního zdroje Bzenec – komplex a nepříjemnost jeho vyřazení z provozu po dobu například jednoho měsíce je nutno vyloučit pochybnosti některých znalců o tom, že konkrétní použité analogie jsou z vědeckého hlediska validní. Krajský soud přitom částečně s těmito znalci souhlasí v tom, že konkrétně pro posouzení možných rizik spojených se zaplavením těžebny povodňovou vodou nelze použité analogie bez dalšího využít, neboť pro relevantní posouzení podobnosti je nutno doplnit k jednotlivým případům některá další data.
222. Za nedostatek použité analogie soud nepovažuje to, že nebyly uvedeny znaky, ve kterých se analogický případ liší s nyní posuzovaným záměrem. U každého případu bude možné nalézt určité odlišnosti. Pokud znalec tyto odlišnosti nevyhodnotí jako relevantní pro zkoumanou

odbornou otázku, je nadbytečné, aby je ve svém posudku uváděl. Vadou může být pouze to, že u analogických případů nejsou uvedeny všechny relevantní informace. Relevantní jsou přitom takové informace, které použitím analogie vylučují, nebo naopak informace, bez nichž nelze učinit kvalifikovaný závěr o podobnosti obou případů. V posuzované věci soud i s ohledem na výtky dalších znalců shledal, že ve znaleckém posudku Landy (2017) nebyly u analogií popsány všechny informace nezbytné pro učinění kvalifikovaného závěru o podobnosti porovnávaných případů.

223. V první řadě lze v daném konkrétním případě nedostatek relevantních informací u řady analogických případů spatřovat v tom, že není zřejmé, zda srovnávané šterkovny byly v minulosti zatopeny povodňovou vodou a zda byly v relevantní době poté (v závislosti na předpokládané době infiltrace kontaminované vody a době putování znečišťujících částic k vodnímu zdroji) zkoumány a porovnávány se standardním stavem chemické vlastnosti surové vody čerpané z blízkého vodního zdroje, případně s jakými výsledky. Uvedení informace o tom, že je těžba prováděna v záplavovém území (aktivní zóně, Q20 či Q100) není postačující, neboť podle názoru soudu sama o sobě nepotvrzuje skutečnost, že by v minulosti skutečně k zaplavení místa těžby povodňovou vodou došlo. Nepotvrzuje tedy konkrétní filtrační schopnosti šterkopísků.
224. Pokud jde naopak o případy, kdy tyto, podle názoru soudu relevantní, informace byly zjištěny a popsány, soud u nich shledal určité nedostatky, které znemožňují řádné použití metody analogie.
225. Jezero Černý by podle názoru soudu mohlo být velmi vhodným příkladem analogické situace, ovšem mezi účastníky řízení existoval skutkový spor o to, zda bylo toto jezero v minulosti zatopeno povodňovou vodou (viz také Burda, 2020, strany 33 a 40). Tento spor přitom nebyl ani v procesu EIA, ani v řízení před žalovaným nijak odstraňován a k této otázce nebylo prováděno dokazování. Za této situace nelze v tuto chvíli uzavřít, že by v tomto případě byla metoda analogie uplatněna skutečně vhodně. Překážkou pro provedení analogie zde na druhou stranu nemůže být to, že žalobce a) odmítl zpracovateli studií AQUATEST či znalci Landovi poskytnout detailnější informace o vodním zdroji Bzenec – komplex. Kromě toho, že by žalobce a) neměl procesně těžit ze svého odmítavého postoje k řádnému zjištění skutkového stavu, s ohledem na význam tohoto vodního zdroje pokládá soud za správný předpoklad, že k významnému ovlivnění kvality vody ve vodním zdroji infiltrací vody z jezera Černý nikdy nedošlo, pokud v dostupných záznamech není informace o tom, že by například musel být vodní zdroj z tohoto důvodu odstaven. Odstavení takto významného zdroje pitné vody by bylo jistě dokumentováno i ve veřejně dostupných zdrojích.
226. V těžebním jezeře Ostrožská Nová Ves bylo naproti tomu jednoznačně zdokumentováno, že došlo k jeho zaplavení povodňovou vodou v roce 1997. Za vhodnou analogii s možným vlivem na vzdálenější podzemní zdroj pitné vody však nelze považovat porovnávání kvality povrchové vody po povodních s kvalitou povrchové vody za běžného stavu (což zřejmě pokládá za relevantní například Benkovič, 2022, strana 57). Za vhodnou analogii by zde bylo možné označit konkrétní popsání zjištění, že v relevantní době po těchto povodních nebyla zhoršena kvalita vody v blízkých vrtech. V některých odborných podkladech je zdokumentováno to, že v oblasti takové vrty jsou (AQUATEST, 2010, strana 28, nebo Benkovič, 2022, strana 57), ovšem již nikoliv to, jakým způsobem se v rozhodné době případně měnila kvalita podzemní vody v těchto vrtech. Soud připouští, že v daném případě nemusí mít ani kvalita vody ve vrtech vypovídací hodnotu, pokud zároveň dochází k zaplavení vrtů (neboť jsou v aktivní zóně záplavového území a v záplavovém území Q20, viz Benkovič 2022, strana 57), a v důsledku toho dochází k přímé kontaminaci podzemní vody povodňovou vodou. Konkrétní zjištění však k této problematice nebylo učiněno.
227. Těžba v lokalitě Polešovice – Kolébky by taktéž mohla být vhodnou analogií. Soud rozhodně nepovažuje tento případ za nevhodný ke srovnání pouze proto, že vodní zdroj Polešovice – Les není aktuálně užíván (jak zdůrazňují vedle žalobců i znalci Burda, 2020, strana 40, a Benkovič,

2022, strana 58). Význam vodního zdroje hraje roli až při případném posuzování toho, nakolik má již zjištěné riziko kontaminace zásadní důsledky. Pokud je zkoumána v první fázi otázka, zda vůbec povodně představují takové riziko, lze vycházet i z případů, které nemají podobný význam jako vodní zdroj Bzenec – komplex. Jako validní analogický případ by však tato lokalita mohla sloužit pouze v případě, že by v rámci analogie bylo posuzováno, zda těžební jezero bylo v minulosti zaplaveno povodňovou vodou a jak se to v rozhodné době poté projevilo na kvalitě podzemní vody ve vodním zdroji (podmínkou pochopitelně je, že tato kvalita byla monitorována). Takové konkrétní údaje neplynou ani ze závěru zjišťovacího řízení k záměru „Pokračování těžby štěrkopísků – Polešovice“ (viz výše). Ani posudek EKOHYDRO (2019) neuvádí konkrétní data z období, kdy bylo těžební jezero zatopeno povodňovou vodou (viz výše).

228. Z dalších analogických případů byla popisována dlouhodobě fungující řízená umělá a také břehová infiltrace u vodního zdroje Káraný – Sojovice. Na tomto případě znalec Landa (2017, strana 38) dokumentoval čistící schopnosti štěrkopísků s ohledem na mnohem kratší vzdálenost infiltrace ze vsakovacích nádrží a z řek Jizery a Labe. V případě této lokality však vznikl odborný spor, který soud není schopen odstranit, přičemž s ohledem na výše učiněná zjištění, pro která bylo nutné napadené rozhodnutí zrušit, by bylo odstraňování tohoto rozporu mezi znaleckými posudky v řízení před soudem nadbytečné. Za oprávněné odborné argumenty proti použití analogie v tomto případě soud považuje jednak to, že v době povodní má být umělá infiltrace odstavována (Burda, 2020, strana 41), jednak již zmíněná obecně platná připomínka, že povodňová voda v povrchových vodotečích odteče v řádu dnů (na rozdíl od těžebního jezera). Jako validní analogii by proto bylo možné tento případ považovat tehdy, byla-li by doprovázena konkrétnějšími výpočty, pomocí kterých by bylo možné srovnat objem a kvalitu zde infiltrované povodňové vody (a to zřejmě pouze při břehové infiltraci, je-li umělá infiltrace skutečně odstavována) s objemem a kvalitou povodňové vody infiltrované z těžebního jezera v nyní posuzovaném dobývacím prostoru, a to i s přihlédnutím k případnému ředění vodou lepší kvality (buďto vodou jiného původu nebo vodou účinněji filtrovanou například vrstvou povodňových hlín).
229. Soud proto uzavírá, že vliv zatopení těžebního jezera povodňovou vodou nebyl v procesu EIA dostatečně prověřen. V první řadě nebylo přihlédnuto k tomu, že přinejmenším v počátečních povodňových stavech nemůže hydraulická bariéra plnit funkci opatření účinně zamezujícího negativním vlivům záměru na podzemní vodu. V druhé řadě byla filtrační schopnost štěrkopísků dovozována pomocí analogie, při které však nebyla porovnávána všechna relevantní data, potažmo o některých takových datech panoval spor, který nebyl dokazováním či přinejmenším rešerší odborné literatury odstraněn (zaplavení jezera Černý či odstavování umělé infiltrace v Káraném během povodní). Konkrétní údaje k jednotlivým porovnávaným případům nemohou být bez dalšího nahrazeny ani souhrnnými informacemi o havarijních stavech jednotlivých zdrojů pitné vody. Srovnávací informace, které si vyžádalo Ministerstvo životního prostředí při přezkumu závazného stanoviska vodoprávního úřadu (viz str. 12 stanoviska ze dne 5. 8. 2019, č. j. MZP/2019/570/811), mohou být v tomto směru relevantní, ale musejí být při provádění analogie konkrétně analyzovány ve vztahu k povodňovým stavům.

IV.F.8 Další vlivy na kvalitu podzemní vody

230. Vedle shora posuzovaných rizik úkapů, havárií a povodní bylo jako další riziko žalobci uváděno biologické oživení a eutrofizace.
231. Toto riziko bylo podle názoru soudu v procesu EIA náležitě vyhodnoceno a závěr o přijatelnosti tohoto vlivu nebyl zpochybněn žádnými konkrétními vědeckými metodami.
232. V první řadě je zřejmé, že existuje řada opatření, která mohou být přijata k omezení eutrofizace, jako je rozvoj vodních rostlin a vhodný způsob rybářského obhospodařování, tj. podpora dravých ryb a eliminace ryb, které zabraňují rozvoji vodních rostlin (AQUATEST, 2010, strana

- 33). To by měla zajistit následná rekultivace. I po ukončení těžby přitom právní úprava obsahuje instituty, kterými lze ovlivnit eutrofizační trendy. Například lze uložit konkrétní způsob rybářského obhospodařování dle § 35 odst. 2 vodního zákona. Kromě toho k potlačení eutrofizačních trendů po ukončení těžby může vést také úprava podmínek ochranného pásma 2. stupně, které mohou eliminovat možnost dopadů rekreace (AQD-envitest, 2015, strana 13).
233. Ačkoliv znalec Benkovič (2022, strana 71) například poukazuje na možnost splachů organických látek, které by mohly vést k biologickému oživení, nebyl předložen žádný konkrétní vědecký poznatek o tom, že by vůči biologickému oživení byla shora popisovaná opatření neúčinná. Naopak v daném případě bylo v otázce eutrofizace odkazováno na podle názoru soudu zcela vhodný analogický případ jezera Černý. Studie AQUATEST (2015) provedla srovnávací hodnocení eutrofizačních trendů v tomto bývalém štěrkovišti v blízkosti vodního zdroje Bzenec komplex (350 m východně) a zjistila, že je z hlediska eutrofizace podle ukazatele sinic kvalitnější než voda z vodárenského i těžebního jezera v Ostrožské Nové Vsi (strana 30) a než voda v Nové Moravě (strana 32, 34 a 35). V bývalém štěrkovišti nebyl zjištěn závadný výskyt manganu, dusíku, fosforu, železa ani ropných látek.
234. Rizika spojená s možným biologickým oživením a eutrofizací vody v těžebním jezeře tedy byla řádně posouzena a závěr o přijatelnosti těchto rizik nebyl věrohodným způsobem zpochybněn (a to ani znaleckými posudky Burdy, 2020, či Benkoviče, 2022, které se v této části neopírají o žádné konkrétní vědecké metody).
235. Jako riziko jsou zmiňovány také možné splachy pesticidů do těžebního jezera. Toto riziko by podle názoru soudu mělo být do značné míry eliminováno již tím, že dobývací prostor se nachází v ochranném pásmu vodního zdroje II. stupně. Využívání pesticidů v tomto pásmu je omezeno pravidlem obsaženým v § 30 odst. 8 vodního zákona a může být opatřením obecné povahy i vyloučeno na základě § 30 odst. 10 vodního zákona. Kontaminaci hlín pesticidy proto nelze bez dalšího presumovat a v řízení nebyla taková kontaminace v konkrétním rozsahu tvrzena ani prokazována. Riziko splachů v důsledku deště se přitom alespoň na první pohled nejví za běžného stavu jako významně zvýšené samotnou těžbou (zemědělská půda v CHOPAV představuje mnohem větší plochu, v rámci které se navíc vyskytují místa s nedokonalou izolační schopností svrchní vrstvy hlín – viz např. Landa, 2017, strana 31; nebo K-Geo, 2008, strana 11 a 13). Odlišným způsobem by na toto riziko bylo možné nahlížet při povodňových stavech, kdy dochází nejen k zatopení těžebny, ale také okolních pozemků. V argumentaci žalobců ani ve znaleckých posudcích však soud nenašel jasný a podložený důvod pro to, aby bylo riziko splachů pesticidů posuzováno izolovaně za standardní situace. Pesticidy by pouze měly být brány v úvahu jako jeden z kontaminantů při povodňových stavech.
236. Žalobci také namítají, že veškerá opatření eliminují rizika pouze po dobu těžby s tím, že poté nebude ochrana vodního zdroje zaručena. Podle názoru soudu však tyto námitky nejsou důvodné. Nelze totiž odhlédnout od právní úpravy, která obsahuje řadu institutů umožňující zajistit ochranu vodního zdroje. Kromě kontrolních a sankčních pravomocí správních orgánů lze opětovně poukázat na právní úpravu ochranného pásma vodního zdroje dle § 30 vodního zákona či možnost zařazení jezera do kategorie citlivé či zranitelné oblasti dle §§ 32 a 33 vodního zákona. Odstraňování následků havárií je pak upraveno zejména v § 41 a 42 vodního zákona a vyhlášky ministerstva životního prostředí č. 450/2005 Sb., o náležitostech nakládání se závadnými látkami a náležitostech havarijního plánu, způsobu a rozsahu hlášení havárií, jejich zneškodňování a odstraňování jejich škodlivých následků. Z této úpravy plyne, že kdyby vlastník neplnil své zákonné povinnosti dobrovolně, může vodoprávní úřad nebo Česká inspekce životního prostředí zajistit provedení opatření k nápravě, které by vlastník byl povinen strpět. V případě povodní se právní úprava také nespolehá na aktivitu vlastníka. Zabezpečovací a záchranné práce lze podle § 63 odst. 3 vodního zákona provádět i proti jeho vůli.

237. I ve světle popsanych zákonných oprávnění správních orgánů lze jako opatření, které do značné míry účinně pomáhá eliminovat rizika negativních vlivů záměru na kvalitu podzemních vod, označit také monitoring požadovaný ve stanovisku EIA. S ohledem na charakter rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru nemusí být v dané fázi přípravy záměru stanoveny všechny detaily tohoto monitoringu. Není proto v tuto chvíli ani podstatné, že není přesně určeno, kdo by měl monitoring provádět a financovat.

IV.G Hodnocení stanovisek dotčených orgánů

238. Jelikož velká část žalobních námitek míří proti závazným stanoviskům, která byla podkladem žalobou napadeného rozhodnutí, považuje soud za vhodné nejprve stručně přiblížit povahu závazných stanovisek a podstatné procesní aspekty jejich přezkumu.
239. Podle již ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu platí, že v pravomoci správních orgánů, které rozhodují na základě závazných stanovisek, „není přezkoumávat stanoviska (podkladové správní úkony) dotčených orgánů státní správy. Dotčené orgány státní správy se v nich vyjadřují ke specializovaným otázkám, které si z důvodu nedostatku odbornosti nemůže posoudit stavební úřad [respektive obecněji rozhodující správní orgán] sám. Stavební úřad [respektive obecněji rozhodující správní orgán] je jejich vyjádřeními vázán a do značné míry při jejich pořizování plní roli koordinátora a jeho úlohou je zajistit mezi jednotlivými stanovisky soulad.“ (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2009, č. j. 4 As 25/2009-163). „Dotčené orgány zaujímají ve správním řízení specifické postavení, jejich úkolem je poskytování odborné pomoci správnímu orgánu, který vede řízení, a to v otázkách, v nichž disponují dostatečnými znalostmi a kompetencemi. Tato odborná pomoc má formu vydávání vyjádření, stanovisek, závazných stanovisek atd., jimiž se dotčené orgány vyjadřují k odborným otázkám, které se týkají předmětu správního řízení. V případě posouzení závazného stanoviska dotčeného orgánu v rámci odvolacího řízení hraje obdobnou roli též nadřízený orgán dotčeného orgánu, u kterého si odvolací orgán vyžádal potvrzení nebo změnu závazného stanoviska.“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2017, č. j. 4 As 49/2017-32).
240. Z další judikatury pak vyplývá, že „závažné stanovisko dle § 149 správního řádu není rozhodnutím ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s. (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 7. 2015, č. j. 10 As 97/2014-127, či též rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 8. 2011, č. j. 2 As 75/2009-113) a ve správním soudnictví je proto lze přezkoumat postupem dle § 75 odst. 2 věty druhé s. ř. s. jakožto subsumovaný správní akt.“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 3. 2017, č. j. 2 As 230/2016-65). V tomto rozsudku Nejvyšší správní soud dále uvedl, že je-li „závažné stanovisko potvrzeno závazným stanoviskem nadřízeného orgánu, pak dle Nejvyššího správního soudu obvykle postačí ty odvolací námítky, pro něž bylo další závazné stanovisko vyžádáno, vypořádat v rámci rozhodnutí o odvolání odkazem na (v nynější věci potvrzující) závazné stanovisko, doplněné případně citací příslušné jeho části. Naopak není úkolem odvolacího správního orgánu potvrzující závazné stanovisko pro odvolatele blíže interpretovat a posuzovat jeho zákonnost, přezkoumatelnost, věcnou správnost či další obdobné otázky. Takový přezkum původního závazného stanoviska měl být proveden v rámci vydání potvrzujícího (či měnícího) závazného stanoviska, přičemž pokud je v tomto ohledu navazující závazné stanovisko nedostačující, lze se jeho přezkumu domáhat až v případném soudním řízení správním o žalobě proti finálnímu rozhodnutí odvolacího správního orgánu.“ Podle Nejvyššího správního soudu je to „právě nadřízený dotčený orgán státní správy primárně povolán k věcnému vypořádání odvolacích námitek směřujících proti závaznému stanovisku, přičemž odvolacímu správnímu orgánu pak v zásadě postačí pro účely procesního vypořádání takových odvolacích námitek v rozhodnutí o odvolání odkázat na závěry potvrzujícího (případně měnícího) závazného stanoviska, je tedy třeba, aby revizní závazné stanovisko podle § 149 odst. 4 [nyní odst. 7] správního řádu obsahovalo vylíčení odvolacích námitek vztahujících se k revidovanému závaznému stanovisku, dále též hodnocení důvodnosti těchto námitek a konečně i představení úvah, které nadřízený dotčený orgán k takovému hodnocení důvodnosti vedl. Neobsahuje-li revizní stanovisko takové náležitosti, lze konstatovat, že je nezákonné.“
241. V rozsudku ze dne 23. 9. 2010, č. j. 5 As 56/2009-63 (publ. pod č. 2167/2011 Sb. NSS), pak Nejvyšší správní soud uvedl, že „[o]bdobně jako správní orgán prvního stupně je vázán závazným stanoviskem dotčeného orgánu, je i odvolací orgán vázán stanoviskem orgánu nadřízeného dotčenému orgánu

a nemůže se od něj odchýlit. To samozřejmě nemění nic na skutečnosti, že konečné rozhodnutí o odvolání náleží odvolacímu orgánu a přezkumné stanovisko orgánu nadřízeného dotčenému orgánu je pouze podkladem pro vydání rozhodnutí o odvolání. Odvolací správní orgán je povinen si obstarat k posouzení odvolacích námitek, které směřují proti závaznému stanovisku, podklady, které jsou dostatečným základem pro rozhodnutí (§ 3 správního řádu). V případě odvolání směřujícího proti závaznému stanovisku, o něž opřel své rozhodnutí správní orgán prvního stupně, stanoví § 149 odst. 4 [nyní odst. 7] správního řádu povinnost vyžádat si od orgánu nadřízeného dotčenému orgánu potvrzení nebo změnu zákonného stanoviska.“ Z uvedeného je zřejmé, že vypořádání jednotlivých odvolacích námitek (včetně těch, které směřují proti obsahu závazného stanoviska) je vždy úkolem odvolacího orgánu. Potvrzující stanovisko totiž představuje pouze podklad rozhodnutí. Jelikož se ovšem jedná o podklad odborný, lze jistě některé odvolací námityky vypořádat odkazem na něj – tj. například učinit závěr, že námitka je nedůvodná proto, že z odborného podkladu plyne opak (s uvedením konkrétních úvah, které tento závěr potvrzují). Za nezákonný proto nelze bez dalšího označit postup žalovaného spočívající v tom, že v reakci na odvolací námityky směřující proti obsahu závazného stanoviska zrekapituloval závěry závazného stanoviska a následného potvrzujícího (přezkumného) stanoviska. Z hlediska požadavku na vypořádání odvolacích námitek není podstatná zvolená forma, nýbrž to, zda byl vyslovena jasná úvaha, proč nebyla námitka shledána důvodnou.

242. Podobně jako odvolací rozhodnutí tvoří s prvostupňovým rozhodnutím jeden celek (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2011, č. j. 5 As 63/2011-92), tvoří i závazné stanovisko spolu s přezkumným závazným stanoviskem vydaným dle § 149 odst. 7 správního řádu jeden celek (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 7. 2015, č. j. 10 As 97/2014-127). Jednota obou stanovisek znamená jednak to, že nadřízený dotčený orgán jednak nemusí slepě opakovat veškeré úvahy dotčeného orgánu, s nimiž se ztotožňuje, jednak to, že nadřízený dotčený orgán může sám napravit nedostatky závazného stanoviska, včetně jeho nepřezkoumatelnosti. Krajský soud se neztotožňuje s argumentací žalobců, že by se popsaná jednota obou stanovisek uplatňovala pouze v rámci soudního přezkumu, a nikoliv již v samotném správním řízení. Žalobní argumentace v této otázce ostatně není příliš přesvědčivá, neboť zřejmě vychází z toho, že by snad odvolací správní orgán měl na nedostatky podkladových aktů pohlížet přísnějším pohledem než následně soud. Pro takové rozlišování však neexistuje žádný rozumný důvod.

IV.G.1 Stanoviska EIA

243. Podkladem pro napadené rozhodnutí bylo stanovisko EIA, závazné stanovisko k ověření souladu s požadavky právních předpisů ze dne 26. 10. 2015, č. j. 24489/ENV/15 (dále jen „ověřovací závazné stanovisko“), a závazné stanovisko k ověření změn podle § 9a odst. 6 zákona o posuzování vlivů ze dne 10. 5. 2018, č. j. MZP/2018/710/222, všechna vydaná Ministerstvem životního prostředí. V rámci odvolacího řízení pak bylo na základě postupu dle § 149 odst. 7 správního řádu vydáno přezkumné závazné stanovisko Ministra životního prostředí ze dne 4. 12. 2019, č. j. MZP/2019/430/549.
244. Soud v první řadě poznamenává, že níže uvedené závěry k obsahu stanoviska EIA se vztahují také k ověřovacímu závaznému stanovisku, neboť to obsah stanoviska EIA fakticky přejímá (resp. jak uvádí Nejvyšší správní soud, „procesně překlápí“ - viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 10. 2019, č. j. 4 As 202/2019-87). V druhé řadě je nutno zdůraznit, že stanovisko EIA v sobě zahrnuje řadu podmínek, které jsou postupně inkorporovány do různých rozhodnutí správních orgánů vydávaných v jednotlivých navazujících řízeních. Rozhodnutí vydané v této věci není jediným navazujícím rozhodnutím, které by v sobě zahrnulo celé stanovisko EIA. Rozsah přezkumu stanoviska EIA je přitom limitován rozsahem přezkumu navazujícího rozhodnutí. Soudu nepřísluší posuzovat zákonnost těch částí stanoviska EIA, které se do napadeného rozhodnutí nepromítají a mají být zohledněny v jiných navazujících řízeních (např. podmínka krátkodobého deponování materiálu, podmínka zamezení splachům organických látek, podmínka

týkající se umístění zázemí těžebny či odstavné plochy). Výsledky těchto řízení jsou samostatně soudně přezkoumatelné a v rámci nich soud může přezkoumat zákonnost příslušných částí stanoviska EIA, které je i v tomto případě podkladovým úkonem ve smyslu § 75 odst. 2 s. ř. s.

245. To, že na stanovisko EIA navazují různá řízení, v rámci nichž bude záměr postupně konkretizován, se projevuje také ve skutečnosti, že různé podmínky stanoviska EIA mohou být v dané fázi různě konkrétní. Například podmínka zabezpečení přípravy monitoringu podzemních a povrchových vod je podle názoru soudu záměrně formulována obecněji, neboť navazující řízení umožňují na základě postupné konkretizace záměru monitoring specifikovat. Za logické soud považuje i to, že byla prozatím stanovena podmínka zabezpečení přípravy monitoringu. Teprve v pozdější fázi (při povolování hornické činnosti) bude na místě stanovit podmínku samotného monitoringu.
246. Podobně považuje soud za plně postačující, že stanovisko EIA stanovilo v dané fázi zatím podmínku zpracování souhrnného plánu sanace a rekultivace, tj. nikoliv podmínku provedení rekultivace konkrétním způsobem. Za vadu stanoviska EIA ani napadeného rozhodnutí proto nelze považovat nedostatky samotného plánu sanace a rekultivace. Z hlediska zákonnosti napadeného rozhodnutí je podstatné, že tato podmínka byla splněna tím, že plán byl zpracován. Nakolik jsou dílčí body tohoto plánu realizovatelné a souladné se zákonnými limity, bude posuzováno až v rámci řízení o povolení hornické činnosti. Shledají-li správní orgány (potažmo dotčené orgány) v řízení o povolení hornické činnosti nedostatky tohoto plánu, mohou žadateli uložit jeho přepracování a případně také stanovit konkrétní podmínky sanace a rekultivace.
247. Soud poznamenává, že stanovisko EIA nelze považovat za nezákonné pouze z toho důvodu, že dříve bylo k obdobnému záměru vydáno negativní stanovisko. Kromě toho, že se nejednalo o záměr shodný (plocha i rozsah těžby byly zásadním způsobem zredukovány), také podklady se z velké části zjevně lišily, respektive pro účely nového posouzení byly přepracovány či doplněny.
248. Stanovisko EIA nelze považovat za nezákonné ani z důvodu, že jsou jeho podmínky obtížně splnitelné (potažmo fakticky nesplnitelné, jak tvrdí žalobci). Cílem tohoto stanoviska totiž není posouzení realizovatelnosti záměru, nýbrž stanovení požadavků na ochranu životního prostředí, za nichž lze záměr realizovat (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 3. 2017, č. j. 7 As 51/2016-221). V případě, že je záměr realizovatelný jen za přísných podmínek z hlediska ochrany životního prostředí, je úkolem Ministerstva životního prostředí tyto podmínky stanovit bez ohledu na náročnost jejich splnění. Pokud není žadatel tyto podmínky schopen splnit, nemůže záměr realizovat. Kromě toho, že tuto otázku nepřísluší posuzovat Ministerstvu životního prostředí v procesu EIA, stanovením příliš přísných podmínek fakticky bránících realizaci záměru nemohou být odpůrci záměru nijak zkráceni na svých právech.
249. Pokud jde o podmínku aktivace hydraulické bariéry při zaplavení těžebního jezera povodňovou vodou, nejedná se o podmínku nesplnitelnou. Po odeznění povodňového stavu lze hydraulickou bariéru využít, byť v omezené míře, tj. spíše jako doplňkové opatření. To, že hydraulická bariéra není účinným opatřením k odstranění rizik spojených s povodněmi, zároveň neznamená, že by uvedená podmínka byla nesplnitelná. Nelze souhlasit se žalobci ani v tom, že by Ministerstvo životního prostředí nezohlednilo dopady provozu hydraulické bariéry. Standardní provoz hydraulické bariéry byl posuzován ve studiích AQUATEST (2010 a 2015), v posudku G E T (2014), oponentním posouzením AQD-envitest (2012). Krizové „povodňové“ scénáře provozu hydraulické bariéry sice posuzovány nebyly, ale v rámci povodní může hydraulická bariéra v každém případě plnit spíše doplňkovou funkci. Není tedy dán předpoklad, že by měla být využívána nadstandardně.
250. Za vadu způsobující nezákonnost stanoviska EIA je však již nutno považovat to, že hydraulická bariéra byla ve stanovisku EIA brána jako účinné opatření k zabránění kontaminace podzemní vody při povodňových stavech. Touto otázkou se soud zabýval podrobněji v části V.F.5 tohoto rozsudku, a vzal za prokázané, že hydraulická bariéra tak, jak byla koncipována ve studiích

AQUATEST (2010, 2012 a 2015) za těchto situací nemůže plnit funkci účinného opatření zcela zabráňujícího kontaminaci.

251. Za vadu způsobující nezákonnost stanoviska EIA soud zároveň považuje skutečnost, že stanovisko vychází při hodnocení rizik záměru pro vodní zdroj Bzenec – komplex ze studií AQUATEST (2010, 2012 a 2015) založených na chybném matematickém modelu, což se mohlo projevit jak ve správnosti závěrů studií, tak v konečném důsledku ve správnosti posouzení vlivů záměru na životní prostředí ve stanovisku EIA (k tomu podrobněji viz zejména části V.D.2 a V.D.11 tohoto rozsudku).
252. Krajský soud si je vědom toho, že v posuzované věci byl postup Ministerstva životního prostředí už tak nadstandardní, neboť bylo vyžádáno také oponentní posouzení. I s ohledem na později předložené znalecké posudky, které jsou dílem nekvalitní, dílem zavádějící a dílem neúplné, je ovšem zřejmé, že situace bude vyžadovat ještě více nadstandardní přístup. Soud si nedokáže v tuto chvíli představit jinou možnost, než že přinejmenším pro některé vlivy záměru bude zpracován posudek nezávislé autority v oboru (například fakulty veřejné vysoké školy, která není spojena se žádným ze znalců či hodnotitelů, kteří již věc posuzovali). Jakkoliv se jedná o situaci výjimečnou, kromě toho, že toto řešení takřka vyžadují rozpory mezi znaleckými posudky, lze tento požadavek považovat za přiměřený s ohledem na význam hodnoty, která je podle žalobců a některých znalců ohrožena, a to zdroje pitné vody pro více než sto tisíc obyvatel.
253. Žalobci dále namítají neaktuálnost stanoviska EIA. Těmto námitkám soud nepřisvědčil.
254. Jak plyne z judikatury Nejvyššího správního soudu (například rozsudek ze dne 11. 10. 2019, č. j. 4 As 202/2019-87), při přezkumu procesu EIA je třeba vycházet ze skutkového stavu v době, kdy proces EIA probíhal. Pokud mezi dobou, kdy proběhl proces EIA, a dobou, kdy správní orgány rozhodují v navazujícím řízení, uplyne delší doba, může se stát, že dojde k podstatné změně okolností, která bude mít za následek nutnost doplnit skutkový stav zjištěný v procesu EIA, popř. některé závěry přehodnotit. Podstatná změna okolností však nemůže vést k závěru o nezákonnosti stanoviska EIA, nýbrž jediné k závěru o nutnosti doplnění tohoto posouzení či provedení nového posouzení. Pokud účastník řízení tvrdí, že k podstatné změně okolností po vydání stanoviska EIA došlo, musí správní orgán posoudit, zda se jedná skutečně o změnu okolností po vydání stanoviska EIA, pokud ano, zda je tato změna podstatná. Nedisponuje-li pro takové posouzení dostatečnými odbornými znalostmi, může si k těmto otázkám vyžádat stanovisko dotčeného orgánu. Pouhé tvrzení o podstatné změně okolností, neukáže-li se jako opodstatněné, není důvodem pro revizi stanoviska EIA.
255. Žalovaný v novém řízení postupoval zcela v souladu s uvedenými úvahami soudu. Jako nové, potažmo dříve nezohledněné skutečnosti byly účastníky řízení v odvoláních namítány klimatická změna a aktualizace Státní politiky životního prostředí České republiky 2012 – 2020 z roku 2016. K těmto otázkám se na žádost žalovaného vyjádřilo Ministerstvo životního prostředí ve svém vyjádření ze dne 25. 11. 2021, č. j. MZP/2021/710/5641, a žalovaný jeho závěry převzal v napadeném rozhodnutí. Krajský soud se přitom s těmito závěry taktéž ztotožňuje. Předně další dokazování (např. znalecké posudky Landy, 2021, či Benkoviče, 2021) potvrzuje konstatování Ministerstva životního prostředí, že klimatická změna je dlouhodobý proces probíhající nejpozději od průmyslové revoluce. Je tudíž zcela zřejmé, že se nejedná o novou skutečnost, která by nastala až po vydání stanoviska EIA. Je také logické, že Ministerstvo životního prostředí tento dlouhodobý proces nutně muselo brát při posuzování vlivů záměru na životní prostředí v úvahu. Pokud pak jde o aktualizaci státní politiky životního prostředí, je ze sdělení Ministerstva životního prostředí zřejmé, že tento programový dokument na posouzení vlivů záměru nic nemění. V odkazovaném bodě 1.1.1.7 pouze vyjadřuje požadavek na omezení ohrožení podzemních zdrojů vod v důsledku zvyšování těžby šterkopísků v nivách toků. Pokud stanovisko EIA shledalo, že k žádnému takovému ohrožení nedojde, nemohla změna programového dokumentu

požadující omezení takového ohrožení představovat novou skutečnost, která by mohla být jakýmkoliv způsobem v procesu EIA zohledněna.

256. Pokud jde o nové podklady, které byly získány po vydání stanoviska EIA, soud neshledal, že by žalovaný tyto podklady ignoroval. To, že je případně označil za nedostatečné, neprůkazné apod. (např. stanoviska ČGS) neznamená, že by je opomenul. Žalovaný vycházel z celé řady podkladů, tyto podklady ve svém souhrnu vyhodnotil a na základě nich konstatoval zjištěný skutkový stav. Jsou-li některé podklady ve vzájemném rozporu, je logické, že zjištěný skutkový stav nemůže být v souladu se všemi. Tato skutečnost nepředstavuje nezákonnost, nýbrž zcela standardní výsledek volného hodnocení důkazů, na základě něhož mohou být některé důkazy vyhodnoceny jako nepravdivé, nezákonné, neprůkazné, resp. s nedostatečnou vypovídací hodnotou. To, že se soud s hodnocením důkazů ze strany žalovaného neztotožnil, není otázkou přezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí (potažmo stanoviska EIA).
257. Nelze přisvědčit ani námitce žalobce m), že se měl žalovaný zabývat aktuálním dokumentem „Státní politika životního prostředí 2030 s výhledem do 2050“. Žalobce opomíjí skutečnost, že žalovaný není povinen se zabývat každou politickou proklamací, která byla uskutečněna po vydání stanoviska EIA a na kterou navíc ani žádný z účastníků v řízení nepoukázal. V tomto případě nejde o změnu právního předpisu, ani o novou skutkovou okolnost týkající se konkrétního záměru, které by žalovaný musel automaticky zohlednit. To, že se žalovaný zabýval Státní politikou životního prostředí České republiky 2012 – 2020 ve znění aktualizace z roku 2016, nebylo dáno tím, že by se jí musel ex offo zabývat, ale tím, že konkrétně na tento dokument účastníci řízení poukazovali. Žalovaný nebyl povinen vyhledávat nové programové dokumenty a v jejich světle aktualizovat odvolací námitky podle vlastního uvážení.
258. Neaktuálnost stanoviska EIA nemůže plynout ani z toho, že jeho platnost nebyla po vydání napadeného rozhodnutí prodloužena sdělením Ministerstva životního prostředí ze dne 5. 8. 2022, č. j. MZP/2022/700/97. Žalovaný při svém rozhodování vycházel z aktuálního vyjádření Ministerstva životního prostředí (ze dne 25. 11. 2021, č. j. MZP/2021/710/5641), které konstatovalo, že na jeho závěrech se nic nezměnilo. Jestliže k neprodloužení platnosti stanoviska EIA došlo až po vydání napadeného rozhodnutí, nelze konstatovat, že by již v době rozhodování žalovaného bylo stanovisko EIA neaktuální. Už z toho, jak žalobci a) až k) sdělení č. j. MZP/2022/700/97 popisují, je patrné, že nevychází z žádného průlomového odborného podkladu a jen stěží by mohlo nezpochybnitelně popisovat konkrétní nová rizika záměru, a to navíc k okamžiku vydání žalobou napadeného rozhodnutí. Samotné vydání tohoto sdělení přitom bylo skutečností, která nastala až po vydání napadeného rozhodnutí, a kterou tudíž nelze s ohledem na § 75 odst. 1 s. ř. s. zohlednit. I kdyby však soud chtěl toto sdělení využít jako důkaz (jakkoliv podle názoru soudu odstranit nejistoty ohledně možných vlivů záměru nemohl), musel by jej pak hodnotit také ve světle nestandardních okolností, které k jeho vydání vedly, jak je obsáhle popisuje osoba zúčastněná na řízení. Popisované skutečnosti jsou přitom již na první pohled alarmující a musely by vést soud k tomu, aby se zabýval nejen vypovídací hodnotou tohoto sdělení, ale také například tím, zda není v důsledku popisovaných skutečností například nicotné. Dokazování asi třiceti důkazů, které k této otázce navrhovala osoba zúčastněná na řízení, by podle názoru soudu překračovalo rámec soudního přezkumu v této věci.
259. Žalovaný nepochybil ani tím, že nevyčkal na výsledek posouzení žádosti o prodloužení platnosti stanoviska EIA. Toto posouzení nebylo pro žalovaného předběžnou otázkou, neboť v době rozhodování žalovaného bylo stanovisko EIA jednak dle vyjádření Ministerstva životního prostředí ze dne 25. 11. 2021 aktuální, jednak s ohledem na § 9a odst. 4 věty třetí za středníkem zákona o posuzování vlivů nadále platné. Podle tohoto ustanovení totiž platnost stanoviska neuplyne, dokud není žádost o prodloužení jeho platnosti vyřízena.

260. Nedůvodnou je také námitka, že měl žalovaný vypořádat námitky žalobců, které byly adresovány Ministerstvu životního prostředí při posuzování žádosti o prodloužení platnosti stanoviska EIA. Úkolem žalovaného bylo vypořádat námitky odvolací.

IV.G.2 Závazné stanovisko krajské hygienické stanice

261. Ve vztahu k závaznému stanovisku Krajské hygienické stanice Zlínského kraje ze dne 7. 7. 2015, č. j. KHSZL 12052/2015 (resp. navazujícímu přezkumnému závaznému stanovisku Ministerstva zdravotnictví ze dne 30. 7. 2019, č. j. MZDR 17576/2019-3/OVZ), žalobci v první řadě zpochybňují místní příslušnost Krajské hygienické stanice Zlínského kraje. Tyto námitky soud neshledal důvodnými.
262. Předně stanovený dobývací prostor se jednoznačně nachází výlučně na území Zlínského kraje. Tvrzení žalobce m) o umístění dobývacího prostoru na pozemku v Jihomoravském kraji jsou zjevně v rozporu s výrokem prvostupňového rozhodnutí. Nelze proto přisvědčit námitkám nesprávného určení dotčených orgánů (tj. že dotčenými orgány měly být také Krajský úřad Jihomoravského kraje, Městský úřad Veselí nad Moravou a Krajská hygienická stanice Jihomoravského kraje). Pokud jde konkrétně o krajskou hygienickou stanici, místně příslušnou byla pouze Krajská hygienická stanice Zlínského kraje. Namítaná skutečnost, že záměr může ovlivnit obyvatelstvo především na území Jihomoravského kraje, může být v obecné rovině důvodem pro delegaci, nikoliv pro odlišné určení místní příslušnosti. Delegace provedená Ministerstvem zdravotnictví (usnesením ze dne 22. 9. 2016, č. j. MZDR 56571/2016-2/OVZ) podle § 131 odst. 2 písm. a) správního řádu však byla vadná už z toho důvodu, že se aplikované ustanovení vztahuje pouze na rozhodování ve správním řízení, nikoliv na vydávání závazných stanovisek. Tato skutečnost však není ani příliš významná, neboť uvedené usnesení bylo zrušeno a nikdy nenabývalo právní moci. Na Krajskou hygienickou stanici Jihomoravského kraje tedy nikdy nebyla příslušnost přenesena a její závazné stanovisko ze dne 3. 10. 2016, č.j. 55703/2016/Ho/HOK, bylo tudíž zcela správně pro zjevnou nezákonnost zrušeno rozhodnutím Ministerstva zdravotnictví ze dne 6. 1. 2017, č.j. 887/2017-OVZ-32.7. K obsahu tohoto zjevně nezákonného a zrušeného závazného stanoviska správní orgány nepřihlížely zcela správně. Ve věci bylo vydáno závazné stanovisko Krajské hygienické stanice Zlínského kraje, které bylo napadeným rozhodnutím plně respektováno.
263. Pokud jde o výtku Veřejného ochránce práv, že byly z rozhodovacího procesu vyloučeny správní orgány Jihomoravského kraje, pak k tomu musí soud poznamenat několik skutečností. V první řadě tyto orgány nebyly vyloučeny, pouze nebyly místně příslušné. Není-li zákonná úprava zcela vhodná, lze uvažovat o její změně do budoucna, nicméně sám o sobě tento argument nemůže být důvodem pro neaplikování zákonné úpravy. V případě dotčených orgánů státní správy lze navíc důvodně pochybovat o relevanci uvedené argumentace. Tyto orgány totiž nereprezentují územně samosprávné celky, nýbrž stát jako celek. Jednotlivé státní orgány přitom mají interní možnosti, jak spolu komunikovat, předávat si poznatky a podklady, přesvědčovat se a případně žádat nadřízený orgán o korekci postupu jednoho z nich. Krajská hygienická stanice Jihomoravského kraje se mohla těmito interními postupy snažit o ovlivnění stanoviska Krajské hygienické stanice Zlínského kraje (totéž platí pro příslušné odbory krajských úřadů, které nejsou orgány kraje, nýbrž orgány státní správy). Pouze jedna z nich však byla dotčeným orgánem příslušným k vydání závazného stanoviska jako jediného výstupu v oblasti ochrany zdraví, a to Krajská hygienická stanice Zlínského kraje.
264. Pokud jde o rozsah závazného stanoviska krajské hygienické stanice, pak má zdejší soud za to, že se krajská hygienická stanice s ohledem na aktuální stanoviska ostatních dotčených orgánů skutečně měla zabývat primárně nepříznivými účinky hluku. Ačkoliv soud zastává názor, že krajská hygienická stanice obecně má působnost k vyjádření také z hlediska ochrany zdraví obyvatelstva v důsledku možného znečištění zdroje pitné vody (tj. rizik vyvolaných možným znečištěním, nikoliv samotného rizika znečištění), v posuzované věci takové vyjádření nebylo

s ohledem na stanoviska ostatních dotčených orgánů potřebné. Krajská hygienická stanice totiž není příslušná k posuzování možnosti kontaminace pitné vody, a je-li k této otázce k dispozici stanovisko příslušného vodoprávního úřadu, musí vycházet z jeho závěrů. Jestliže vodoprávní úřad kontaminaci vyloučí, je zcela nadbytečné, aby se krajská hygienická stanice vyjadřovala k ohrožení zdraví obyvatelstva v důsledku možnosti, která nemůže nastat.

265. S ohledem na nedostatky stanoviska EIA ohledně hodnocení možných vlivů záměru na podzemní vody, z něhož vycházel také vodoprávní úřad ve svém závazném stanovisku, nelze v tuto chvíli posoudit, zda je shora popsáný předpoklad (vyloučení možnosti kontaminace) správný. Proto nelze v tuto chvíli ani vyslovit závěr o tom, zda bude v dalším řízení nutné doplnění závazného stanoviska Krajské hygienické stanice Zlínského kraje o hodnocení případné možnosti ovlivnění veřejného zdraví v důsledku možné kontaminace vodního zdroje. Krajský soud však musí stejně jako v předchozím rozsudku konstatovat, že takové doplnění by se nevztahovalo k otázkám, které žalobce zajímají (tj. možnosti kontaminace), nýbrž toliko k otázce, zda s ohledem na aktuální zákonné požadavky, kontrolní mechanismy provozovatele vodovodu a stav jeho zařízení na úpravu a distribuci pitné vody přichází v úvahu negativní ovlivnění zdraví. Pokud by odpověď na tuto otázku byla záporná, neboť by například nebylo možné, aby se kontaminovaná voda dostala ke konečnému spotřebiteli, pak by ani možnost kontaminace vodního zdroje nemohla mít za následek negativní stanovisko krajské hygienické stanice. Samotná možnost kontaminace vodního zdroje by mohla být toliko důvodem negativního závazného stanoviska vodoprávního úřadu či stanoviska EIA. Z pohledu Krajské hygienické stanice by ještě bylo možné zvažovat zdravotní důsledky případného odstavení vodního zdroje, tj. aspekty spojené se zajištěním náhradní dodávky pitné vody. S ohledem na shora popsáný význam vodního zdroje Bzenec – komplex je však zřejmé, že klíčovou otázkou je v projednávané věci právě vůbec možnost kontaminace tohoto vodního zdroje.
266. To, že se dotčené orgány vyjadřují k různým (byť souvisejícím či podmíněným) otázkám vyplývá ze zákonného rozdělení působnosti jednotlivých dotčených orgánů v oblasti ochrany vod. Ve stručnosti lze shrnout, že ochrana povrchových a podzemních vod se zohledněním zásobování obyvatelstva pitnou vodou je upravena vodním zákoně, a spadá proto do působnosti vodoprávních úřadů. Krajské hygienické stanice jsou pak příslušné k posuzování hygienických požadavků na jakost pitné vody na základě zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů. Jejich působnost je tedy dána až ve vztahu k pitné vodě distribuované odběratelům (tj. po úpravě surové vody, která je jímána z vodního zdroje).
267. V otázkách hluku závazné stanovisko Krajské hygienické stanice Zlínského kraje vychází z hlukové studie a posouzení z hlediska vlivů na veřejné zdraví, jejichž závěry žalobci relevantním způsobem (odkazem na jiný odborný podklad) nezpochybňují. Jak již soud uvedl výše, s ohledem na charakter rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru nebylo úkolem dotčených orgánů řešit v dané fázi řízení případné kumulativní a synergické vlivy záměru. Stejně tak nebylo úkolem Krajské hygienické stanice Zlínského kraje posuzovat imise škodlivin do ovzduší, neboť v této otázce není dotčeným orgánem (tato otázka nespadá do jeho působnosti a byla předmětem procesu posuzování vlivů záměru na životní prostředí). Řešilo-li závazné stanovisko podrobněji také hlučnost dopravy, pak soud opakuje, že konkrétní logistika spojená s odtěženým materiálem není předmětem napadeného rozhodnutí, nýbrž navazujících rozhodnutí. V dané části by proto ani případná nedostatečnost úvah dotčeného orgánu nemohla vést ke zrušení napadeného rozhodnutí.

IV.G.3 Závazné stanovisko vodoprávního úřadu

268. Městský úřad Uherské Hradiště, odbor stavebního úřadu a životního prostředí, jakožto vodoprávní úřad, vydal dne 5. 4. 2017 pod č. j. MUUH-SŽP/9014/2017/SchE, nesouhlasné závazné stanovisko. Toto závazné stanovisko změnil Krajský úřad Zlínského kraje závazným stanoviskem ze dne 23. 5. 2017, č. j. KUZL 34373/2017, ve zkráceném přezkumném řízení tak,

že je změnil na souhlasné. Závazné stanovisko Městského úřadu Uherského Hradiště ve znění závazného stanoviska Krajského úřadu Zlínského kraje následně potvrdilo v rámci postupu podle § 149 odst. 5 správního řádu Ministerstvo životního prostředí přezkumným závazným stanoviskem ze dne 5. 8. 2019, č. j. MZP/2019/570/811.

269. Soud v první řadě poznamenává, že samotný výše popsáný procesní vývoj nikterak neodporuje zákonu. Nezákonnost rozhodně nelze spatřovat v tom, že původní nesouhlasné stanovisko bylo zákonem předpokládaným způsobem změněno na stanovisko souhlasné.
270. Co se týče samotné zákonnosti závazných stanovisek Krajského úřadu Zlínského kraje a Ministerstva životního prostředí, ta se primárně odvíjí od hodnocení hydrogeologických poměrů v daném území a rizik záměru posuzovaných v procesu EIA. Obecně výklad rozhodných ustanovení vodního zákona provedený těmito dotčenými orgány odpovídá výkladu provedenému výše zdejší soudem. Změna původního nesouhlasného stanoviska na souhlasné byla řádně zdůvodněna a prosté konstatování opaku ze strany žalobců bez konkretizace toho, co jim v odůvodnění stanoviska schází, nemůže vést k závěru o jeho nepřezkoumatelnosti.
271. Pokud jde o správnost závěrů dotčených orgánů v otázce vlivů záměru na podzemní vody z hlediska § 28 a 67 vodního zákona, pak soud musí i zde konstatovat, že tuto otázku nelze v danou chvíli v úplnosti posoudit. Dotčené orgány zde vycházely ze stanoviska EIA, které soud shledal nezákonným právě v otázkách možných negativních vlivů záměru na podzemní vody. Nelze-li postavit na jisto správnost východisek dotčených orgánů, nelze v tuto chvíli ani vyslovit závěr o tom, zda bude v dalším řízení nutné jejich závazná stanoviska revidovat.
272. Pro úplnost soud uvádí, že posuzované závazné stanovisko je jediným podkladem vydávaným vodoprávním úřadem, který je nezbytným předpokladem pro vydání rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru. Jelikož toto rozhodnutí neopravňuje k hornické činnosti ani neumisťuje stavby či zařízení, je vyloučena aplikace § 17 odst. 1 vodního zákona. Podmínkou stanovení dobývacího prostoru tedy nebyl souhlas vodoprávního úřadu podle tohoto ustanovení. Tento souhlas může být nutný pro následná řízení, jejichž předmětem budou stavby, zařízení nebo činnosti uvedené v citovaném ustanovení. Kromě toho musí soud poznamenat, že materiálně není souhlasné závazné stanovisko vydávané podle § 104 odst. 9 vodního zákona ničím jiným než souhlasem vodoprávního úřadu.

IV.G.4 Závazné stanovisko orgánu územního plánování

273. Žalobci dále namítají, že ve věci mělo být vydáno závazné stanovisko orgánu územního plánování. Ani tuto námitku soud neshledal důvodnou.
274. Do § 96b stavebního zákona byl institut závazného stanoviska orgánu územního plánování zakotven novelou č. 225/2017 Sb. s účinností od 1. 1. 2018. Krajský soud se ztotožňuje s názorem, že s ohledem na přechodné ustanovení v čl. II odst. 10 této novely nemohla být tato zákonná úprava aplikována na posuzovanou věc, neboť správní řízení bylo v daném případě zahájeno dříve. Podle uvedeného přechodného ustanovení měl správní řízení, která nebyla pravomocně ukončena přede dnem nabytí účinnosti této novely, dokončit stavební úřad podle dosavadních právních předpisů. Ačkoliv Obvodní báňský úřad není v řízení o stanovení dobývacího prostoru stavebním úřadem, jednak obecně spadá do kategorie speciálních stavebních úřadů, jednak citované přechodné ustanovení nelze podle názoru soudu vykládat v tomto směru doslovně. Jeho smyslem bylo zaručení kontinuity dosavadních řízení, na které dopadala provedená novelizace. Ta podle vůle zákonodárce zjevně neměla ovlivnit již probíhající řízení. I když zákonodárce dané ustanovení neformuloval zcela vhodně, přiklání se zdejší soud k názoru, že aplikace novelizovaného § 96b stavebního zákona byla možná pouze v řízeních zahájených ode dne 1. 1. 2018.

275. Z uvedeného vyplývá, že orgán územního plánování (Městský úřad Uherské Hradiště) nebyl dotčeným orgánem a jeho stanovisko ze dne 24. 8. 2018 bylo zcela správně pro nezákonnost zrušeno Krajským úřadem Zlínského kraje ze dne 24. 10. 2018, č. j. KUZL 74612/2018. K obsahu nezákonného a z tohoto důvodu také zrušeného stanoviska proto správní orgány nemohly nijak přihlížet.
276. Výše uvedené závěry přitom nemají zásadní dopad na posuzovanou věc, neboť nemožnost aplikace § 96b stavebního zákona neznámá, že by otázky souladu s územně plánovací dokumentací (respektive cíli a úkoly územního plánování, které jsou již také vyjádřeny v územně plánovací dokumentaci – viz dále) byly v řízení o stanovení dobývacího prostoru irelevantní. Nutnost aplikace dosavadních procesních předpisů pouze znamená, že k dané otázce byl příslušný vydat závazné stanovisko jiný dotčený orgán, který v tomto směru disponuje obdobným odborným zázemím, konkrétně stavební úřad (Městský úřad Uherský Ostroh). Ten také závazné stanovisko v dané věci vydal dne 18. 5. 2016 pod č. j. 1560/2016.

IV.G.5 Závazné stanovisko stavebního úřadu

277. Žalobci v první řadě namítají procesní pochybení žalovaného spočívající v tom, že si po předchozím rozsudku krajského soudu opětovně nevyžádal „prvostupňové“ závazné stanovisko Městského úřadu Uherský Ostroh, odboru stavebního úřadu (dále jen „stavební úřad“), respektive že neuplatnil postup dle § 149 odst. 7 správního řádu vůči novému přezkumnému závaznému stanovisku, které si vyžádal.
278. Jádrem sporu jsou zde důsledky toho, že krajský soud v předchozím rozsudku vyslovil nepřezkoumatelnost závazného stanoviska stavebního úřadu, respektive následného přezkumného závazného stanoviska. K této problematice soud předně uvádí, že soudní přezkum závazných stanovisek probíhá v režimu § 75 odst. 2 s. ř. s. Správní soud je přezkoumává jako takzvaný podkladový správní akt. V případě, že shledá závazné stanovisko nezákonným či nepřezkoumatelným, je takový závěr důvodem pro zrušení rozhodnutí ve věci samé. Závazné stanovisko soud formálně neruší, nezákonnost či nepřezkoumatelnost pouze vysloví v odůvodnění svého rozsudku. V nyní projednávané věci je pak spor o to, jaký je v takovém případě osud závazných stanovisek v dalším řízení před správním orgánem.
279. Konkrétně žalobci brojí proti tomu, jak žalovaný naložil se závazným stanoviskem stavebního úřadu ze dne 18. 5. 2016, zn. 1560/2016 (dále také „závazné stanovisko zn. 1560/2016“). Krajský soud totiž ve svém předchozím rozsudku konstatoval nepřezkoumatelnost jak závazného stanoviska stavebního úřadu ze dne 18. 5. 2016, zn. 1560/2016, tak navazujícího přezkumného závazného stanoviska Krajského úřadu Zlínského kraje, odboru územního plánování a stavebního řádu (dále také „krajský úřad, OÚPSŘ“) ze dne 10. 6. 2019, č. j. KUZL 33883/2019. Podle žalobců má tento závěr soudu za následek nepoužitelnost obou těchto podkladových aktů. Mělo podle nich být vydáno nové „prvostupňové“ závazné stanovisko, případně mělo být materiálně za takové „prvostupňové“ závazné stanovisko považováno nově vydané přezkumné závazné stanovisko krajského úřadu, OÚPSŘ, ze dne 3. 9. 2021, č. j. KUZL 60553/2021. Pochybení spatřují jednak v tom, že formálně k vydání „prvostupňového“ závazného stanoviska nedošlo, jednak v tom, že ve vztahu ke přezkumnému závaznému stanovisku č. j. KUZL 60553/2021, již nebyl aktivován postup podle § 149 odst. 7 správního řádu.
280. S uvedenými námitkami se krajský soud neztotožnil.
281. Co se týče dopadů předchozího rozsudku krajského soudu na přezkumné závazné stanovisko č. j. KUZL 33883/2019, ty lze dovodit z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 11. 2017, č. j. 9 As 269/2016-44. V něm Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že v případě, kdy je rozhodnutí zrušeno pro vadu podkladového úkonu (v daném případě procesního rozhodnutí správního orgánu), stane se tento podkladový úkon v důsledku vysloveného právní názoru soudu nadále právně neúčinným, byť nedojde k jeho formálnímu zrušení. Základním argumentem pro

takový závěr byly absurdní důsledky toho, kdyby daný úkon zůstal závazným podkladovým aktem. Správní orgán by totiž byl vázán dvěma protichůdnými skutečnostmi – závazným podkladem a zároveň závazným právním názorem soudu o nezákonnosti tohoto podkladu. Ve světle tohoto právního názoru je proto nutno konstatovat, že přezkumné závazné stanovisko č. j. KUZL 33883/2019 se stalo v důsledku závazného právního názoru krajského soudu právně neúčinným.

282. Uvedené důsledky však podle názoru soudu nelze bez dalšího vztahovat také na samotné „prvostupňové“ závazné stanovisko, v daném případě na závazné stanovisko stavebního úřadu zn. 1560/2019. Ve vztahu k němu totiž již nutně neplatí premisa, z níž Nejvyšší správní soud ve shora uvedeném rozsudku vycházel. Rozhodující správní orgán se totiž vůbec nemusí (*de iure* ani nemůže) dostat do shora popisované absurdní situace. Stává-li se totiž přezkumné závazné stanovisko neúčinným, je nutno opakovat postup dle § 149 odst. 7 správního řádu. V rámci tohoto postupu pak musí nadřízený dotčený orgán napravit soudem vytknutou vadu „prvostupňového“ závazného stanoviska. Hovoří-li § 78 odst. 5 s. ř. s. o vázanosti „správního orgánu“ právním názorem vysloveným ve zrušujícím rozsudku, má tím na mysli všechny správní orgány, které se na správním procesu podílely, tj. také dotčené orgány. Ostatně pokud by dotčené orgány nebyly vázány závazným právním názorem správního soudu, veškeré shora uvedené úvahy o právní neúčinnosti podkladového aktu by byly zcela zbytečné, neboť by dotčenému orgánu nic nebránilo v tom, aby vydal nové, avšak obsahově stejné závazné stanovisko.
283. S ohledem na nutnost opakování postupu dle § 149 odst. 7 správního řádu a vázanost nadřízeného dotčeného orgánu právním názorem správního soudu tedy nemůže dojít ke kolizi mezi závazným stanoviskem a závazným právním názorem správního soudu. Není proto dán žádný objektivní důvod pro to, aby bylo za právně neúčinné považováno také „prvostupňové“ závazné stanovisko. Jeho (soudem vytknutá) vada je snadno napravitelná v rámci soustavy správních orgánů a není nutné, aby správní soudy v takovém případě bez výslovné právní úpravy dovozovaly širší účinky zrušujícího rozsudku správního soudu na podkladové právní akty, než je nezbytné z hlediska ústavně garantovaného požadavku na účinnou soudní ochranu.
284. Stejně tak není žádný důvod pro to, aby byl aktivován postup dle § 149 odst. 7 správního řádu opakovaně, tj. aby bylo přezkumné závazné stanovisko č. j. KUZL 33883/2019 považováno za „prvostupňové“. Jednak takový požadavek nemá oporu v právní úpravě, jednak nemá rozumné opodstatnění. Není pravdou, že by takto byli účastníci řízení ochuzeni o jednu instanci. Napraví-li nové přezkumné závazné stanovisko vady „prvostupňového“ závazného stanoviska, jsou účastníci řízení ve stejné pozici, jako kdyby tyto vady bývalo napravilo již původní přezkumné závazné stanovisko. Požadavek na opakování postupu dle § 149 odst. 7 správního řádu lze srovnat s požadavkem na to, aby proti novému rozhodnutí odvolacího orgánu vydanému po zrušujícím rozsudku krajského soudu bylo přípustné odvolání. Také v tomto případě nemá takový postup ani oporu v zákoně, ani rozumné opodstatnění.
285. Důvodnou není ani námitka nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí z důvodu, že žalobci poukazovali na nutnost opětovné aktivace postupu dle § 149 odst. 7 správního řádu, k čemuž se žalovaný podle nich nevyjádřil. Žalovaný naopak v části E. I. Ad 3. k této otázce zaujal zcela jasný postoj. Uvedl, že závazná stanoviska obou stupňů tvoří jeden celek, a nadřízený dotčený orgán proto může napravit vady „prvostupňového“ závazného stanoviska konstatované správním soudem ve zrušujícím rozsudku. Tento právní názor přitom odpovídá výše uvedeným úvahám krajského soudu.
286. Žalobci [zejména žalobce I.] dále namítají rozpor závazného stanoviska stavebního úřadu č. j. 1560/2016, s cíli a úkoly územního plánování, územně plánovacími dokumentacemi města a kraje, s Politikou územního rozvoje a dále s § 18 odst. 5 stavebního zákona.
287. Krajský soud v první řadě s ohledem na vypořádání předchozí žalobní námítky poznamenává, že namítané otázky měly být skutečně předmětem posouzení stavebního úřadu v jeho závazném

stanovisku č. j. 1560/2016. Podle § 27 odst. 6 horního zákona je totiž stanovení dobývacího prostoru i rozhodnutím o změně využití území. Podle § 84 odst. 2 stavebního zákona ve znění účinném do 31. 12. 2017 pak platilo, že byl-li k územnímu řízení, kterým se vydává rozhodnutí o změně využití území nebo o ochranném pásmu, příslušný podle zvláštních právních předpisů jiný správní orgán než stavební úřad, rozhodl tento orgán jen v souladu se závazným stanoviskem stavebního úřadu. Právě do věcné působnosti stavebního úřadu přitom spadalo posuzování souladu záměru s územně plánovací dokumentací či § 18 odst. 5 stavebního zákona. Jak přitom uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 26. 7. 2016, č. j. 2 As 21/2016-83, cíle a úkoly územního plánování plynou z územně plánovací dokumentace, proto není nutno specificky posuzovat soulad s nimi, je-li posouzen soulad s územně plánovací dokumentací.

288. Co se týče namítaných nedostatků závazného stanoviska stavebního úřadu, ty je nutno podle názoru soudu posuzovat ve spojení s novým přezkumným závazným stanoviskem č. j. KUZL 60553/2021 vydaným krajským úřadem, OÚPSŘ. Jak totiž soud již uvedl výše, závazné stanovisko i „přezkumné“ závazné stanovisko tvoří jeden celek.
289. Krajský soud ve svém předchozím rozsudku dospěl k závěru, že závazné stanovisko stavebního úřadu č. j. 1560/2016 ani ve spojení s tehdy vydaným přezkumným závazným stanoviskem č. j. KUZL 33883/2019, nebralo v úvahu některé skutečnosti a obě byla v důsledku toho nepřezkoumatelná. Žalovaný vázán tímto právním názorem požádal krajský úřad, OÚPSŘ, o nové přezkoumání závazného stanoviska stavebního úřadu. Výsledkem bylo vydání přezkumného závazného stanoviska č. j. KUZL 60553/2021. To podle názoru soudu všechny vytýkané nedostatky závazného stanoviska č. j. 1560/2016 napravilo. Krajský úřad, OÚPSŘ, se nově vyjádřil ke všem otázkám, k nimž bylo nutné závazné stanovisko stavebního úřadu, tj. k souladu s cíli a úkoly územního plánování, k souladu s namítanými aspekty územně plánovacích dokumentací i k převaze veřejného zájmu na umístění záměru.
290. Z hlediska souladu záměru s územně plánovacími dokumentacemi se přezkumné závazné stanovisko č. j. 60553/2021 podrobněji zabývá především možnou kolizí s územní rezervou průplavního spojení Dunaj-Odra-Labe (dále jen „územní rezerva D-O-L“). Konstatuje, že z Politiky územního rozvoje České republiky a Zásad územního rozvoje Zlínského kraje přímo kolize záměru s územní rezervou D-O-L neplyne.
291. Krajský úřad, OÚPSŘ, dále shledal, že dobývací prostor nekoliduje s blízkým biokoridorem stanoveným v Politice územního rozvoje České republiky, a žádné další požadavky pro daný záměr z tohoto dokumentu ani ze Zásad územního rozvoje Zlínského kraje neplynou. Poukázal také na to, že samotné Zásady územního rozvoje Zlínského kraje požadují respektovat plochy pro těžbu dle Regionální surovinové politiky Zlínského kraje.
292. Žalobci poukazují na řadu článků Politiky územního rozvoje České republiky a Zásad územního rozvoje Zlínského kraje, potažmo na úvahy obsažené v dřívějším, posléze zrušeném stanovisku Městského úřadu Uherské Hradiště, odboru stavebního úřadu a životního prostředí ze dne 24. 8. 2018, č. j. MUUH-SŽP/48642/2018/SevM, které odkazovalo na tytéž, spíše obecnější požadavky vyšších územně plánovacích dokumentací. Záměr je podle nich s nimi v rozporu, přičemž krajský úřad, OÚPSŘ se s nimi podle nich nevypořádal. K těmto námitkám soud uvádí, že se krajský úřad, OÚPSŘ nemusel výslovně jednotlivě zabývat všemi obecnými požadavky a prioritami obsaženými v uvedených územně plánovacích dokumentacích. Zdůvodnil totiž podrobně soulad záměru s územním plánem a s cíli a úkoly územního plánování, přičemž z tohoto hodnocení plyne také jeho jasný názor na některé dílčí priority vyšších územně plánovacích dokumentací, včetně požadavků na komplexnost řešení, na vytváření podmínek pro preventivní ochranu území a obyvatelstva nebo na zachovávání hodnot území. Jeho stanovisko proto nelze z tohoto důvodu považovat za nepřezkoumatelné.
293. Jak již soud uvedl ve svém předchozím rozsudku, územní plán obce (v daném případě Územní plán města Uherský Ostroh, opatření obecné povahy č. 1/2012 vydané zastupitelstvem města

Uherský Ostroh dne 28. 12. 2012; dále jen „územní plán města“) zpravidla představuje konkretizaci nadřazených územně plánovacích dokumentací, včetně cílů a úkolů územního plánování. Pokud tedy z nadřazené územně plánovací dokumentace nevyplývají další zcela konkrétní požadavky, respektive účastníci řízení nenamítají, že by takové požadavky nad rámec územního plánu obce existovaly, postačí, vypořádá-li se dotčený orgán s požadavky plynoucími z územního plánu obce. Krajský úřad, OÚPSŘ, se správně výslovně vypořádal s požadavky nadřazených územně plánovacích dokumentací tam, kde na konkrétní požadavky (tj. nikoliv na pouhé obecné priority) účastníci řízení výslovně poukazovali. V ostatních případech (zejména tam, kde se jednalo spíše o odkaz na priority) neexistoval objektivní důvod pro to, aby tak činil, shledal-li záměr souladný s územním plánem města i s úkoly a cíli územního plánování, což také velmi podrobně zdůvodnil. Krajský soud nemá za to, že by priority obsažené v nadřazených územně plánovacích dokumentacích zahrnovaly požadavky, které nejsou implementovány do územního plánu města a zároveň překračují krajským úřadem, OÚPSŘ, posuzované úkoly a cíle územního plánování.

294. Soud považuje za správné, že se krajský úřad, OÚPSŘ, na prvním místě a podrobně zabýval právě konkrétními požadavky plynoucími z územně plánovacích dokumentací pro daný konkrétní záměr, a nikoliv obecnějšími proklamacemi a prioritami. Jejich význam je totiž pochopitelně dán zejména tam, kde z územně plánovací dokumentace nevyplývá konkrétní požadavek pro konkrétní záměr. Konkrétnější regulace již představuje určitou implementaci oněch obecnějších priorit, a proto má při posuzování souladu záměru s územně plánovacími dokumentacemi mnohem větší význam než pouhé obecné priority.
295. Z pohledu možné kolize dobývacího prostoru s územním plánem města se krajský úřad, OÚPSŘ, zabýval jednak samotnými požadavky v něm stanovenými, jednak možností stanovení dobývacího prostoru v zemědělské ploše na základě § 18 odst. 5 stavebního zákona.
296. Krajský úřad, OÚPSŘ, identifikoval možnou kolizi záměru s územní rezervou D-O-L tak, jak byla konkretizována právě v územním plánu města. Zároveň však podle názoru soudu zcela správně prověřoval možnou kolizi s územní rezervou D-O-L z pohledu smyslu institutu územní rezervy, jak je vyjádřen v § 23b stavebního zákona. Cílem územní rezervy je totiž „blokace“ území pro účely prověření možnosti a vhodnosti určitého budoucího využití území. Územní rezerva proto brání pouze takovým změnám v území, které by toto možné budoucí (nyní pouze prověřované) využití mohlo podstatně ztížit nebo znemožnit. Krajský soud se přitom ztotožňuje se závěrem krajského úřadu, OÚPSŘ, že samotné stanovení dobývacího prostoru není změnou v území, která by podstatně ztížila nebo znemožnila záměr vodní cesty D-O-L.
297. Je nutno si uvědomit podstatný rozdíl mezi územní rezervou průplavního kanálu a koridorem průplavního kanálu. V prvním případě je území pouze dočasně blokováno a prověřováno, v druhém případě se přímo počítá s konkrétním využitím. S koridorem průplavního kanálu by kolidovalo již samotné stanovení dobývacího prostoru, a to proto, že by bylo zcela zřejmé, že na stanovené ploše nebude možné provádět těžbu. Takový závěr ovšem nelze činit v případě, že je území pouze blokováno a prověřováno. Těžební činnost není v daný okamžik vyloučena a závěr o její přípustnosti z hlediska požadavků na využití území bude možné učinit teprve s odstupem času (po prověření možnosti „překlopení“ územní rezervy do koridoru průplavního kanálu). Jelikož stanovení dobývacího prostoru nezakládá oprávnění k těžbě, nepředjímá výsledek navazujících řízení a případnou těžbu lze v dalších řízeních navíc povolit i na menším území, samotné stanovení dobývacího prostoru neznemožňuje ani neomezuje možné využití území pro účely, pro které byla vymezena územní rezerva D-O-L.
298. Krajský úřad, OÚPSŘ, se domníval, že předchozí rozsudek krajského soudu požaduje, aby závazné stanovisko již nyní posoudilo i soulad následně povolované hornické činnosti s územně plánovací dokumentací. A právě proto do přezkumného závazného stanoviska č. j. 60553/2021 zakomponovalo novou podmínku, že hornická činnost (otvírka, příprava a dobývání výhradního

ložiska) nebude prováděna v území koridoru územní rezervy pro průplavní spojení D-O-L vymezeném v účinné územně plánovací dokumentaci. Krajský soud k tomu uvádí, že ve svém předchozím rozsudku nevyslovil, že by měly být v závazném stanovisku stanoveny také případné podmínky pro samotnou hornickou činnost. Pouze nelze při posuzování souladu umístění dobývacího prostoru s konkrétními regulativy v územně plánovací dokumentaci odhlédnout od toho, k čemu má dobývací prostor sloužit. Pokud je zcela zřejmé, že budoucí hornická činnost nebude ve stanoveném dobývacím prostoru vůbec možná pro rozpor s územně plánovací dokumentací, nelze konstatovat soulad mezi stanovením dobývacího prostoru a územně plánovací dokumentací. V daném případě však absolutní závěr o budoucí nemožnosti hornické činnosti nelze učinit, neboť pouhá územní rezerva D-O-L takové možné budoucí využití nevylučuje, pouze je dočasně blokuje po dobu prověřování možného využití pro průplavní kanál.

299. Z uvedeného plyne, že nově stanovená podmínka nebyla vůbec potřebná. Kromě toho již z formulace této podmínky je zřejmé, že se fakticky vůbec netýká stanovení dobývacího prostoru, nýbrž až následné hornické činnosti. Proto ani neměla být převzata žalovaným do výroku rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru. Tento postup žalovaného ovšem zároveň nezpůsobuje nezákonnost napadeného rozhodnutí, neboť pouze zakotvuje nadbytečnou podmínku, která by i bez jejího vyjádření v přezkumném závazném stanovisku č. j. 60553/2021 musela být v dalších řízeních respektována, neboť požadavek na soulad povolované činnosti s územně plánovací dokumentací plyne ze zákona.
300. Stanovení uvedené podmínky a její převzetí do výroku rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru zjevně plyne z přehnané opatrnosti správních orgánů, nikoliv ze snahy obejít zákon, jak se domnívají žalobci. V daném případě totiž ani není co obcházet, neboť z územní rezervy D-O-L omezení pro stanovení dobývacího prostoru neplyne, jak bylo podrobněji popsáno výše a jak ostatně konstatoval již sám krajský úřad, OÚPSŘ.
301. Nelze proto považovat přezkumné stanovisko č. j. 60553/2021 za nezákonné ani z toho důvodu, že se nezabývá možnou kolizí hydraulické bariéry s územní rezervou D-O-L. Kromě toho, že napadené rozhodnutí není rozhodnutím, které by opravňovalo žadatele k vybudování hydraulické bariéry, samotná územní rezerva zcela nevylučuje možnost, že v budoucnu bude vybudování hydraulické bariéry povoleno. Jednak je možné, že k povolení dojde v situaci, kdy území již bude prověřeno a vyhodnoceno jako nevhodné pro průplavní spojení, jednak je možné, že dotčený orgán v závazném stanovisku v daném povolovacím řízení dospěje k závěru, že samotná hydraulická bariéra (která *de facto* spočívá pouze ve vybudování vrtů) by realizaci prověřovaného budoucího záměru průplavního spojení nijak významně neztěžovala. Ačkoliv bylo prověřování v době rozhodování soudu zřejmě ukončeno, soud k této skutečnosti nemohl přihlížet (a neprováděl ohledně ní ani dokazování), neboť rozhodoval podle skutkového a právního stavu v době rozhodování žalovaného. Daná skutečnost by navíc na výsledku tohoto řízení nemohla nic změnit, neboť jednak předmětná územní rezerva nebránila stanovení dobývacího prostoru, jednak dosud nedošlo k odstranění územní rezervy z navazujících územně plánovacích dokumentací.
302. Protože samotné napadené rozhodnutí (ani přezkumné závazné stanovisko č. j. 60553/2021) nejsou rozhodnutím o povolení jakékoli činnosti, nelze souhlasit ani s argumentací žalobců, že by povolovaly ostatní činnosti, které nespadají pod pojem hornická činnost.
303. Z hlediska souladu záměru se záplavovým územím Q100, aktivní zónou záplavového území, CHOPAV a ochranným pásmem vodního zdroje krajský úřad, OÚPSŘ, podle názoru soudu zcela správně odkázal na ostatní dotčené orgány, kterým přísluší se k těmto otázkám vyjadřovat.
304. A nakonec krajský úřad, OÚPSŘ, také správně shledal záměr souladným s tím, jak je v územním plánu města vyznačeno chráněné ložiskové území a ložisko nerostných surovin.

305. Pokud jde o zákonnost stanovení dobývacího prostoru na ploše s funkčním využitím jako zemědělská plocha dle územního plánu města, souhlasí soud s výkladem správních orgánů. Samotné stanovení plochy, která pouze nepočítá s možností stanovení dobývacího prostoru, takovou možnost zároveň nezapovídá. Ačkoliv soud může souhlasit se žalobci, že úmyslem města Uherský Ostroh zřejmě nebylo umožnit v dané lokalitě stanovení dobývacího prostoru, Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 31. 1. 2018, č. j. 4 As 234/2017-38, zdůraznil, že vyloučení této možnosti by skutečně muselo být zcela explicitní. Pouhé stanovení regulativu, který vyjmenovává hlavní a přípustné využití a v rámci nepřipustného využití výslovně nezmiňuje dobývání nerostných surovin, nelze považovat za výslovné vyloučení těžby nerostů ve smyslu § 18 odst. 5 stavebního zákona. Tento názor byl potvrzen i následnou judikaturou Nejvyššího správního soudu, a to i přímo ke stanovení dobývacího prostoru (viz rozsudky ze dne 27. 2. 2020, č. j. 4 As 467/2019-27, a ze dne 10. 6. 2022, č. j. 4 As 267/2021-70).
306. Nelze souhlasit s argumentem žalobce I), že v takovém případě by se musel územní plán města obligatorně podrobit posouzení vlivů koncepce na životní prostředí (SEA), nebo že by postrádala právní úprava posuzování koncepcí význam. Tato úprava si plně zachovává svůj význam, zákonodárce pouze reguluje, co musí či nemusí být v koncepci obsaženo, a co je tudíž případně předmětem hodnocení při posuzování vlivů koncepce na životní prostředí. V daném případě úprava obsažená v § 18 odst. 5 stavebního zákona nepopírá zcela smysl posuzování vlivů koncepcí a záměrů na životní prostředí a nelze říci, že by snad zákonodárce v daném případě překročil určité ústavně zakotvené meze jeho pravomoci. Nejde o to, že by zákonodárce svévolně vyloučil určité koncepce z posouzení SEA, ale o to, že pouze stanovil, že některé záměry podle něj vůbec nemusí být nejprve zachyceny v koncepci. Navíc Nejvyšší správní soud ve shora citované judikatuře vyslovil také závěr, že dobývací prostor nakonec má být po svém stanovení promítnut do územního plánu. Posouzení SEA v případě územního plánu tedy není vyloučeno, pouze může dojít k prohození běžné souslednosti hodnocení SEA a EIA ve vztahu k určitému záměru (nutno však poznamenat, že předmětem hodnocení SEA není pouhý jediný záměr, nýbrž celková koncepce územního plánu). Jakkoliv se to může jevit jako nestandardní, nejde o stav protiprávní, nýbrž pouze o zákonem předpokládanou výjimku z pravidla.
307. Uvedené neznamena ani to, že by těžba nerostů zcela unikala regulaci. Jednak může územně plánovací dokumentace (všech stupňů) stanovit další požadavky (ať již konkrétní regulativy či obecnější priority fakticky představující cíle a úkoly územního plánování), jednak pro tuto činnost plynou omezení také přímo z § 18 stavebního zákona. I v tomto případě se jedná o pravidla, jejichž aplikace má místo právě v řízení o stanovení dobývacího prostoru a nikoliv v navazujících řízeních. Jde totiž opět o pravidla rozhodná již pro samotné rozhodnutí mající charakter umístění záměru.
308. Jedním z omezení je skutečnost, že dle textu § 18 odst. 5 stavebního zákona může být dobývací prostor stanoven v nezastavěném území pouze v případě, že to je v souladu s jeho charakterem. Touto otázkou se krajský úřad, OÚPSŘ, ve svém přezkumném stanovisku podrobně zabýval a zdejší soud považuje jeho úvahy za zcela racionální a logicky konzistentní. Lze souhlasit, že pokud odůvodnění územního plánu a dokument Krajiný ráz Zlínského kraje charakterizují danou lokalitu jako krajinu s vysokým podílem povrchových vod s tím, že dominantou jsou velká jezera vzniklá těžbou štěrku, stanovení nového dobývacího prostoru tento krajiný ráz nenaruší. Stanovisko EIA navíc hodnotí výsledek rekultivace po ukončení těžby z hlediska dopadu na krajiný ráz pozitivně. Soud přitom nemá za to, že by stanovisko hodnotilo výlučně stav po ukončení těžby a nikoliv záměr samotný. Nejvýznamnějším dopadem záměru na krajinu bude totiž právě postupný vznik těžebního jezera (žalobci ostatně nepoukazují na žádný jiný významný dopad samotného záměru na krajinu).
309. Ustanovení § 18 stavebního zákona dále implicitně obsahuje omezení – musí převažovat zájem na umístění záměru nad veřejným zájmem na ochraně nezastavěného území a přírodních a dalších hodnot uvedených v § 18 odst. 4 stavebního zákona (viz rozsudky Nejvyššího správního

soudu ze dne 20. 12. 2017, č. j. 10 As 89/2017-38, a ze dne 31. 1. 2018, č. j. 4 As 234/2017-38; srov. též jemu předcházející rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 25. 3. 2020, č. j. 45 A 52/2017-164).

310. Krajský úřad, OÚPSŘ, ve svém novém přezkumném závazném stanovisku podle názoru soudu podmínku převahy veřejného zájmu na umístění dobývacího prostoru podrobně a přesvědčivě odůvodnil. Odkázal na § 5 odst. 1 a 2 a § 15 odst. 1 horního zákona a na shora citovanou judikaturu potvrzující, že zájem na řádném využívání nerostného bohatství je zájmem veřejným. Popsal také význam šterkopísku jako základní stavební suroviny klíčové pro další hospodářský rozvoj kraje i státu. Tento význam je zdůrazňován Surovinovou politikou České republiky (schválená usnesením vlády České republiky č. 441 dne 14. 6. 2017, dostupná na www.mpo.cz), která požaduje přípravu nových ložisek k otvírce s ohledem na úbytek disponibilních zásob. Deficit v objemu těžby a výpadky produkce zdůrazňuje i odborné vyjádření ČGS ze dne 10. 8. 2021, které také zdůvodňuje jeho významnost a potřebnost otvírky. Vedle toho krajský úřad, OÚPSŘ také odkázal na Regionální surovinovou politiku Zlínského kraje, dle které je předmětné ložisko regionálně významné, s vynikající kvalitou, tvořící významnou surovinovou rezervu, a z dosud neotevřených ložisek je hodnoceno jako nejperspektivnější.
311. S ohledem na popsaná východiska musí soud souhlasit s krajským úřadem, OÚPSŘ, že stanovení dobývacího prostoru je ve veřejném zájmu a je potřebné. Stejně tak nelze krajskému úřadu vytknout žádné pochybení, pokud na základě závazných stanovisek ostatních dotčených orgánů zároveň konstatoval, že nemá být narušen veřejný zájem na ochraně přírodních, kulturních a civilizačních hodnot, a veřejný zájem na stanovení dobývacího prostoru proto převažuje. Správnost závěru o souladu s § 18 stavebního zákona je však v důsledku toho podmíněna zákonností ostatních závazných stanovisek, zejména pak klíčového závěru, že záměr nemůže mít podstatný negativní vliv na podzemní zdroj pitné vody. Jeho ochrana je totiž bezesporu přírodní hodnotou, kterou je nutno dle § 18 odst. 4 stavebního zákona chránit. V případě jeho významného ovlivnění by proto úvahy krajského úřadu, OÚPSŘ, nemusely obstát. Jelikož má soud za to, že pro definitivní závěr ohledně možných negativních vlivů záměru na vodní zdroj Bzenec komplex bude nutno nejprve odstranit rozpory mezi znaleckými posudky, nelze ani otázku převahy veřejného zájmu na stanovení dobývacího prostoru v tuto chvíli uzavřít.
312. Podobný závěr lze učinit ve vztahu k hodnocení krajského úřadu, OÚPSŘ, ohledně souladu záměru s cíli a úkoly územního plánování. Hodnocení je formálně bezvadné, jasné a logické, nicméně vychází ze závěrů ostatních dotčených orgánů o nenarušení podmínek pro příznivé životní prostředí. Jeho zákonnost je proto i v této části podmíněna zákonností závěrů ostatních dotčených orgánů. Úvaha, že realizace záměru je potřebná pro hospodářský rozvoj, uspokojující potřeby současné generace, aniž by došlo k ohrožení podmínek života generací budoucích, je podpořena předchozími závěry krajského úřadu, OÚPSŘ, a podklady z nichž tyto závěry vycházely. Těmto závěrům a podkladům odpovídají i další dílčí úvahy o souladu záměru s požadavky stanovenými v § 18 a 19 stavebního zákona.
313. Lze shrnout, že zákonnost závazného stanoviska stavebního úřadu č. j. 1560/2016, respektive přezkumného závazného stanoviska č. j. KUZL 60553/2021 je podmíněna závěrem, že těžba ve stanoveném dobývacím prostoru nebude mít významné negativní vlivy na vodní zdroj Bzenec – komplex. Pro potvrzení či vyvrácení tohoto závěru však bude nutno ve správním řízení, respektive v procesu posuzování vlivů záměru na životní prostředí doplnit podklady.

V. Shrnutí a náklady řízení

314. Ve světle výše uvedeného učinil soud následující závěry:
315. Žalobu žalobce k) v části, v níž brojí proti výrokům 1) a 2) napadeného rozhodnutí, a žalobu žalobce m) v části, v níž brojí proti výroku 3) napadeného rozhodnutí, soud odmítl, neboť byly v tomto rozsahu podány osobami zjevně k tomu neoprávněnými.

316. Žalobu žalobce k) v části, v níž brojí proti výroku 3) napadeného rozhodnutí, soud shledal nedůvodnou, a přistoupil proto k jejímu zamítnutí dle § 78 odst. 7 s. ř. s.
317. Žalobu žalobce l) soud shledal nedůvodnou (žádný ze žalobních bodů nebyl důvodný a soud přistoupil ke zrušení napadeného rozhodnutí na základě námitek ostatních žalobců), a přistoupil proto k jejímu zamítnutí dle § 78 odst. 7 s. ř. s.
318. Žaloby žalobců a) až j) a žalobce m) soud shledal důvodnými, a proto na jejich základě ve smyslu § 78 odst. 1 s. ř. s. zrušil výroky 1) a 2) žalobou napadené rozhodnutí a věc vrátil žalovanému v tomto rozsahu k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). V dalším řízení je žalovaný vázán právním názorem zdejšího soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). Při svém dalším postupu bude žalovaný přihlížet i k novým skutečnostem které nastaly po vydání napadeného rozhodnutí, tj. mimo jiné i ke sdělení Ministerstva životního prostředí ze dne 5. 8. 2022, č. j. MZP/2022/700/97. I s ohledem na skutečnosti doprovázející jeho vydání, tak jak je popsala osoba zúčastněná na řízení, však soud nemůže zcela předjímat další procesní vývoj v otázce případného prodloužení platnosti stanoviska EIA či vydávání nového stanoviska EIA. Pokud se však řízení dostane do fáze, kdy bude stanovisko EIA platné (potažmo bude vydáno stanovisko nové), bude na žalovaném, aby zajistil (například žádostí o vydání přezkumného stanoviska ministra životního prostředí), že při vydávání či přezkumu stanoviska EIA bude zohledněna vada matematického modelu použitého ve studiích AQUATEST (2010, 2012 a 2015) a budou odstraněny veškeré pochybnosti o negativních vlivech záměru, zejména v situaci, kdy těžební jezero zaplaví povodňová voda. K tomu lze za současného stavu (nejen s ohledem na rozpory mezi znaleckými posudky vypracovanými na žádosti stran, ale i s ohledem na jejich shora popsané nedostatky) přistoupit jedině na základě znaleckého posudku vyžádaného správními orgány u nezávislé autority v oboru (například fakulty veřejné vysoké školy).
319. Výroky o náhradě nákladů řízení vychází primárně z § 60 odst. 1 s. ř. s. Podle něj má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl.
320. Žalobci k) a l) a žalovaný úspěšní nebyli, proto nemají právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému přitom ani v souvislosti se zamítnutými žalobami žádné náklady řízení nad rámec jeho běžné administrativní činnosti nevznikly.
321. Žalobci a) až j) a m) byli ve věci úspěšní, proto jim soud přiznal právo na náhradu nákladů řízení vůči žalovanému.
322. Náklady řízení žalobců a) až j) sestávají shodně ze zaplaceného soudního poplatku ve výši 3 000 Kč a z odměny, náhrady za promeškaný čas a náhrady hotových výdajů zástupce žalobců. Odměna zástupce činí dle § 9 odst. 4 písm. d), § 7 bod 5., § 11 odst. 1 písm. a), d) a g) a odst. 2 písm. f) a § 12 odst. 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů za šest úkonů právní služby, z nichž za jeden přísluší poloviční odměna (příprava a převzetí věci, sepis žaloby, sepis doplnění žaloby ze dne 5. 12. 2022, sepis repliky, účast na jednání soudu a účast na jednání soudu, při němž došlo pouze k vyhlášení rozsudku, za poslední z uvedených úkonů přísluší odměna ve výši jedné poloviny) 5,5 x 2 480 Kč a náhrada hotových výdajů činí dle § 13 odst. 3 citované vyhlášky 164 Kč (jelikož se jedná o celkem šest společných úkonů při zastupování jedenácti osob, je nákladem každého ze zastoupených jedna jedenáctina z částky 1 800 Kč). Jelikož délka samotného soudního jednání konaného dne 22. 2. 2023 nepřesáhla dvě hodiny (do doby jednání nelze započítávat přestávky), soud účast na tomto jednání považoval za jediný úkon právní služby. Dobu přerušeni soudního jednání je však nutno považovat za promeškaný čas, za který přísluší zástupci náhrada analogicky dle § 14 odst. 1, písm. b) citované vyhlášky ve výši 200 Kč (což činí u každého ze žalobců náklad řízení ve výši 18 Kč). Jelikož je zástupce plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se odměna a náhrada hotových výdajů o částku odpovídající této dani, tj. o 2 902 Kč. Celková výše nákladů řízení každého ze žalobců a) až j) tak činí 19 725 Kč. Žalovaný je tak povinen k rukám zástupce žalobců a) až j) uhradit celkem částku 197 250 Kč.

Soud žalobcům nepřiznal náhradu nákladů řízení spočívající v odměně a náhradě hotových výdajů jejich zástupce v souvislosti se dvěma ze tří doplnění žaloby. Doplnění ze dne 5. 9. 2022 se týkalo sdělení Ministerstva životního prostředí č. j. MZP/2022/700/97, které se nemohlo promítnout do výsledku řízení (viz výše). Náklady na sepis tohoto doplnění proto soud nepovažuje za účelně vynaložené. Doplnění ze dne 12. 10. 2022 nepředstavovalo podání ve věci samé, nýbrž procesní návrh, aby soud vyčkal s rozhodnutím do doby vypracování znaleckého posudku. Sepis procesního návrhu není úkonem právní služby, za který by příslušela odměna a náhrada hotových výdajů.

323. Náklady řízení žalobce m) spočívají v zaplaceném soudním poplatku ve výši 3 000 Kč.
324. Na náhradu nákladů řízení vztahujících se k těm částem žalob, které byly odmítnuty, nemají účastníci řízení právo na základě § 60 odst. 3 s. ř. s.
325. Osoba zúčastněná na řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť jí soudem nebyla uložena žádná povinnost, v souvislosti s níž by jí náklady vznikly (§ 60 odst. 5 s. ř. s. *a contrario*).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 6. března 2023

Mgr. Petr Šebek v. r.
předseda senátu